

238
I h

Sbírka praktických spisů bohoslovných

vydávaná **Věstníkem katol. duchovenstva.**

S povolením nejd. Ordinariátu v Praze a v Budějovicích.

**Církevní a státní
předpisy o manželství
v Rakousku.**

Sepsal

JAN PAULY,

kaplan a redaktor Věstníku katol. duchovenstva.

Cena .

V PRAZE 1903.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba. — Nákladem J. Kotka,
knihkupce na Smíchově.

38/425

**SBÍRKA
PRAKTICKÝCH SPISŮ BOHOSLOVNÝCH.**

VYDÁVÁ

VĚSTNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA.

POŘÁDÁ

JAN PAULY.

S povolením nejd. k. a. Ordinariatu v Praze a nejd. bisk. Ordinariatu v Č. Budějovicích.

Církevní a státní předpisy o manželství v Rakousku.

NAPSAL J. PAULY.

(OTISK Z PRÁVNÍHO RÁDCE.)

Administraci a expedici vede JAN KOTÍK, knihkupec na Smíchově.

**CÍRKEVNÍ A STÁTNÍ
PŘEDPISY O MANŽELSTVÍ**

V RAKOUSKU.

PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA PRO DUCHOVNÍ SPRÁVU.

SEPSAL

JAN PAULY,

kandidát bohosloví, redaktor „Věstníku katolického duchovenstva“ a kaplan na Smíchově.

V PRAZE 1902.

«Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba. — Nákladem »Věstníku katol. duchovenstva«, orgánu kléru českoslovanského.

ř.č. 2354/I

Církevní a státní předpisy o manželství
v Rakousku.

ČÁST I.

Manželství vůbec.

§ 1.

Manželství a jeho druhy.

1. Manželství jest spojení muže a ženy k tomu cíli učiněné, aby dvě legitimní osoby různého pohlaví spojeny navzájem ve všech potřebách duševních a tělesných se podporovaly, děti zplodily a je nábožensky vychovaly.

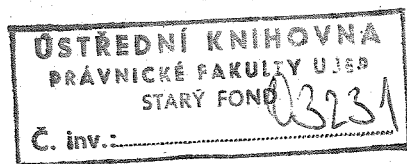
2. Manželství mezi křesťany uzavřené jest Kristem ustanovená svátost.

3. Manželství označováno bývá různými přívlastky, které závisí od různých okolností, jež manželský svazek provázejí. V tomto směru rozeznáváme manželství:

a) *validum* (platné), t. j. takové, které bylo uzavřeno beze vší překážky zrušující. Manželství, které uzavřeno bylo s překážkou zrušující, zve se *invalidum* (neplatné), a toto opět zve se *attentatum*, jestliže jedna strana nebo obě o zrušující překážce před uzavřením sňatku věděly. Manželství uzavřené bez překážky zrušující a bez závady zve se *validum et licitum*.

b) *Matrimonium verum* zve se obyčejně manželství uzavřené dle zákonů přirozených, jako jest na př. manželství nevěřících.

c) *Matrimonium publicum* jest ono, které po prohláškách anebo s dispensí od nich ve formě od církve

předepsané, t. j. před vlastním farářem anebo jiným oprávněným knězem za přítomnosti dvou nebo tří svědků před církví se uzavírá; *matrimonium clandestinum* jest ono, které bez formy tridentské se uzavřelo.

d) *Matrimonium conscientiae seu secretum* jest to, které po dispensaci ohlášek se zachováním podstatné formy se uzavírá.

e) *Matrimonium putativum* jest ono, kterému na závadu byla překážka zrušující, která buď jedné anebo oběma stranám byla před uzavřením sňatku neznáma.

f) *Matrimonium mixtum* (smíšené) jest ono, které uzavírají křesťané platně pokřtění: jako katolíci s akatolíky. (Katolík a protestant, katolík a pravoslavný.)

g) *Matrimonium civile*, které se bez ohledu na zákony církevní uzavírá dle státních předpisů před světským úřadem.

h) Se stanoviska státního připomenouti dlužno ještě tak zvané manželství *morganatické*, které se uzavírá mezi osobami nerovného stavu.

§ 2.

Komu přináleží moc nad manželstvím?

A) Zákony o manželství vydávati přísluší:

a) vzhledem k manželství *nevěřících*, vládě, avšak jen do jisté míry, aby jimi odporováno nebylo přirozenému právu a pozitivnímu právu Božskému;

b) vzhledem k manželství *věřících*, církvi. Církev má právo ustanovovati překážky zrušující a závady, státu přináleží toliko právo stanoviti tak zvané *prohibitias civiles*.

B) Co se týče moci soudní, přináleží tato ve smyslu církv. práva

a) při manželství *nevěřících*, státu;

b) pokud se týče manželství *věřících*, církvi.

Avšak u nás v Rakousku byly tyto zásady církevního práva jak do moci zákonodárné, tak i soudní proti vůli církve značně zneuznány, zejména zákonem ze

dne 31. prosince 1868 ř. z. č. 4 ex 1869, jímž připouští se sňatek křesťanů před civilním úřadem pro překážku neb závadu církevní státem neuznanou, a zák. ze dne 31. pros. 1868 ř. z. č. 3 ex 1839, zák. ze dne 25. května r. 1868 ř. z. č. 48 a obč. zákonníkem, kde se jedná o rozepřích manželských. Zákony na svém místě uvádíme.

ČÁST II.

Uzavření manželství.

KAPITOLA I.

Průprava k manželství.

§ 3.

Zásnuba, její následky a její zrušení.

I. Zásnuba jest vzájemný a legitimní slib budoucího manželství. Zásnubu zná nejenom církevní právo, nýbrž i světské (*obč. zák. § 45.*).

Aby zásnuba byla platnou, jest třeba, aby osoby v zásnubu vstupující byly schopny sňatek uzavřítí a aby slib náležitě byl dán; ku platnosti zásnuby se však nevyžaduje svolení rodičů, ani nějaké slavnostní formy.

Co se týče osob, připomenouti dlužno, že všechny osoby, které nemohou uzavřítí platného a dovoleného manželství, nemohou také uzavřítí zásnuby; co se týče slibu, musí býti dán jisté osobě po svobodné úvaze, a to vážně, vzájemně a znamením zevnějším.

II. Následky zásnuby dle církevního práva jsou:

1. Svazek zásnuby, který ukládá snoubencům

a) zachovati bez porušení zásnubní důvěru

b) a zásnubu uzavřením manželství splnití; a to, jestliže jest stanovena lhůta, lhůtu dodržeti, není-li ustanovena, má se manželství uzavřítí co možno nejdříve.

2. Platná zásnuba působí dle církv. práva *impedimentum publicae honestatis* a ruší manželství mezi jedním ze snoubenců a pokrevenci prvního stupně druhého

snoubence i v tom případě, když zasnuba byla zrušena anebo jednou stranou druhé prominuta;

3. působí závalu, pokud se týče uzavření manželství jednoho ze snoubenců s osobou třetí, pakliže zasnuba nebyla zrušena anebo prominuta,

4. a konečně činí neplatnou zasnubu jednoho ze snoubenců s osobou třetí.

III. Zasnuba může být zrušena buď oboustranně anebo jednostranně.

1. Oboustranně zrušuje se zasnuba

a) smrtí jednoho snoubence,

b) obapolným dohodnutím snoubenců,

c) nastalou překážkou zrušující nebo závadou a

d) vyplněním podmínky, která v zasnubě jakožto zrušující byla stanovena.

2. Jednostranně zrušuje se zasnuba

a) prohlášením proti důvěře zasnubní. Tu však připomenouti dlužno, že toliko ta strana, která viny se dopustila, ztrácí právo, ne však strana uražená. Tímto způsobem zrušuje se zasnuba,

α) když bez spravedlivé příčiny sňatek v ustanovenou dobu se neuzavře,

β) když jedna strana bez souhlasu druhé v daleké kraje odcestuje bez naděje na brzký návrat,

γ) a konečně, když jedna strana důvěrně obcuje se stranou třetí, ať již při tom hříchu proti šestému přikázání se dopustila anebo nedopustila.

b) Když nějaká změna buď na těle, v mravech, náboženství anebo v majetku jednoho ze snoubenců nastala, a to v takové míře, že, kdyby se udála před zasnubou, zasnuba by se neuzavřela,

c) anebo, když byly jisté okolnosti před zasnubou neznámy jedné straně, která, kdyby o nich věděla, zasnuby by neuzavřela a pak o nich po zasnubě se dověděla,

d) a konečně, když po uvážení všech okolností bylo by se důvodně obávati nešťastného manželství.

Právo od zasnuby ustoupiti přináleží v těchto případech straně postižené, avšak jen tehdy, když po poznání těchto věcí zasnuby neobnovila.

IV. Co se týče státního zákona, stanoví:

a) § 45. obč. zák.: Ze zasnoubení nebo zaslíbení se k manželství, necht' bylo dáno nebo přijato v jakýchkoli okolnostech nebo pod jakýmikoli výminkami, nevchází žádné straně závazek právní, ani aby vešla v manželství, ani aby splnila, co bylo umluveno, kdyby od zaslíbení odstoupila

b) § 46. obč. zák.: Jenom může strana, která k odstoupení důvodné příčiny nedala, náhradu žádati za škodu skutečnou, kterouž dle průkazů z toho odstoupení vzala.

Pozn. Jestliže z poměru snoubenců se zrodilo dítě, není tato okolnost dle státního práva závadou, aby jeden ze snoubenců uzavřítí mohl sňatek s osobou třetí, avšak matka dítěte má právo žádati na nemanželském otci alimentaci pro své dítě anebo může se s ním vyrovnati. Ba i dle církevního práva není tato okolnost závadou, když rodičové nemanželského dítěte si neslibili manželství.

§ 4.

Jednání duchovního správce ve příčině zasnuby.

Dostaví-li se na faru nevěsta opuštěná a stěžuje-li si, že ženich s ní uzavřel zasnubu, může nastati dvojitý případ:

1. buď zasnuba ve smyslu kanonickém není platna,

2. anebo jest platna.

Ad 1. Poznává-li farář po důkladném šetření, že zasnuba platnou není, poučí o věci žalujícího. Pakliže žalobnice

a) uzná, že tomu tak, necht' prohlásí, že od své žaloby ustupuje, načež možno ženichovi beze všech překážek sňatek uzavřítí.

b) Jestliže žalobnice odporuje a ustoupiti nechce vyzve ji farář, aby podala žalobu u soudu duchovního

buď přímo anebo u vikáře. Pak však sňatek uzavřítí není možno a dlužno vyčkati rozsudek.

Ad 2. Jestliže zasnuba jest kanonicky platna, může nastati též dvojí případ.

a) Buď se faráři podaří obě strany smířiti, a to buď v ten smysl, že ženich žalobnici za manželku pojme, anebo že žalobnice od svých nároků ustoupí a se ženichem se vyrovná, načež sňatek beze všech překážek může se odbývati. O narovnání sepíše duchovní správce protokol. (*Form. č. 1.*)

b) Pakliže se narovnání nezdaří, sepíše duchovní správce o tom protokol. V protokole se zjistí zasnuba a způsob, jakým farář narovnání docíliti hleděl a proč ho nedocílil (*For. č. 2, 3.*) Strana žalující se poučí, že může podati žalobu buď u duchovního soudu anebo u vikáře a sepsaný protokol zašle se na příslušné místo. Sňatek se odloží až do vynesení rozsudku soudem duchovním a dle jeho výsledku řídí se další jednání.

KAPITOLA II.

Předběžné jednání ve příčině manželství.

Dříve, než manželství se uzavře, má býti zaveden se snoubenci snubní protokol a vykonána zkouška z náboženství, aby duchovní správce poznal, zdali dotyčné osoby dle církevního a státního práva jsou schopny uzavřítí sňatek, zdali mu nebrání nějaká překážka zrušující nebo závada, a zdali překážky stávající dají se odstraniti. Když se tak stalo, možno vykonati prohlášky a po té sňatek. O všech těchto věcech v následujícím pojednáme.

§ 5.

Potřebné dokumenty k sňatku.

Osoby, které sňatek uzavřítí chtějí, učiní nejlépe, když ku vlastnímu faráři se dostaví a předem, než zavede se protokol, se optají, jakých dokumentů ku sňatku potřebují.

Potřebné dokumenty k uzavření sňatku obyčejně jsou:

1. Křestní listy.

Dle minist. nařízení ze dne 1. července 1868 mají snoubenci předložiti své křestní listy, pakliže nejsou narozeni v té osadě, ve které sňatek uzavřítí chtějí. Křestní list udává jméno a příjmení snoubence, místo narození, stáří a náboženství a mimo to někdy poukazuje na to, že snoubenci jsou příbuzni.

Kdyby snoubenci žádného křestního listu dostati nemohli, pak by bylo nutno v té příčině obrátiti se na ordinariát a na místodržitelství. (*Dvor. dekret. ze dne 22. prosince 1826 č. 2242.*)

Když snoubenec přináleží stavu šlechtickému a když jeho šlechtictví zdá se duchovnímu správci pochybným, může žádati, aby strana vykazala se šlechtickým certifikátem.

Kdyby strana tvrdila, že nepřináleží k témuž náboženství, o němž svědčí křestní (rodný list), pak musí příslušným dokumentem změnu svého náboženství dokázati.

2. Vysvědčení o bydlení.

Jestliže farář snoubence osobně nezná, má žádati na snoubencích, aby se vykazali vysvědčením o bydlení, z něhož by poznal, zdali on jest vlastním farářem.

Věc ta jest velmi důležitá, neboť na ní závisí platnost manželství dle církevního i státního práva.

Bydlení lze zjistiti buď vojenským pasem, služební knížkou, konskripčním listem, stvrzením domácího pána, které však musí býti obecním úřadem vidimováno; tam však, kde jest policejní komisařství, má býti tímto potvrzeno.

Falešné udání bydlení jest dle § 320. lit. g tr. zák. trestním skutkem. (*Rozh. spr. dv. ze dne 4. dubna 1882 č. 1582.*)

Bližší uvádíme níže při „prohláškách“.

3. Stav svobodný nebo vdovský.

Že snoubenci jsou svobodní, prohlásí před dvěma svědky při protokolu, do něhož podepisuje se nevěsta, ženich a oba svědci. Snoubencové stavu vojenského musí se však vykázáti o tom dokumentem.

Jestliže jest jeden ze snoubenců vdovcem nebo vdovou, musí předložití úmrtní list svého zemřelého manžela, když úmrtí se událo na jiné osadě, nežli jest ta, kde sňatek bude uzavřen. (*Dvor. dekr. ze dne 10. května 1820.*)

Dle § 120. obč. zák. nesmí těhotná vdova vstoupiti v manželství před porodem. Chce-li vdova uzavřítí nový sňatek před uplynutím 6. měsíce po úmrtí mužově, může jí po třech měsících po smrti mužově dána býti dispens od hejtmantství ve smyslu § 120—121. obč. zák., když přiloží náležitě vysvědčení, že těhotnou není. (*Form. č. 4.*)

4. Zletilost.

Osoby zletilé mohou beze všeho dovolení sňatek manželský uzavřítí.

Osoby nezletilé potřebují dovolení, a to:

a) když může otec nezletilého snoubence dostaviti se na faru, napiše se do matrik nebo do protokolu: Tímto dávám své nezletilé dceři (svému nezletilému synu) otcovské dovolení, aby mohl uzavřítí sňatek s N. N.

Pod toto vyjádření podepíše se otec a dva svědci s udáním charakteru a čísla domu.

b) Nemůže-li se otec dostaviti na faru, nechť se odebere buď k faráři té obce, kde bydlí, nebo k starostovi obce, kde za přítomnosti dvou svědků svolení dá. Podepíše se pak všichni tři a mimo to farář respektive starosta obce. Takovéto svolení se nekolkuje, ač přísně vzato, mělo by býti úředně legalisováno. (*Form. č. 5.*)

Jestliže otec se neumí podepsati, jest potřeba tří svědků jako v závěti.

Někdy se stane, že otec snoubence nezletilého opustil svoji manželku a žije ve světě, aniž by kdo o něm věděl. V takovém případě musí se strana obrátiti na okresní soud, aby jí dovolení k sňatku dáno býti mohlo.

Když otec již zemřel, nebo když snoubenec nezletilý jest nemanželským dítětem, musí býti předloženo vrchnoporučenské svolení od soudu. Toto svolení dá okr. soud na žádost, k níž přikládá se křestní list snoubenců. (*Form. č. 6 a 7.*)

Kdyby otec nebo poručník odepřel dáti nepnoletému snoubenci své svolení, což může se pro příčiny, v § 53. obč. zákoníku uvedené, státi, může si dotyčný stěžovati dle § 52. obč. zák. Kompetentním jest instance soudní.

Chce-li vdova, která ještě 24. roku nedosáhla, nový sňatek uzavřítí, potřebuje dle § 175. obč. zák. nového otcovského svolení.

Komu bylo povoleno provozování živnosti, nebo kdo byl s prominutím let prohlášen za zletilého, nepotřebuje dle obč. zák. § 252. otcovského svolení, když není ještě 24 let starým.

Kdyby nepnoletý snoubenec žid přestoupil ke katolické víře, a zdráhal-li by se otec dovolení mu k sňatku dáti, může snoubenec žádati okr. soud o pomoc. (*Dvor. dekr. ze dne 21. října 1814 č. 1105*)

Kdyby otec nezletilého snoubence své svolení ke sňatku dal a pak, dříve než sňatek uzavřen býti mohl, zemřel, myslíme, že by bylo třeba nového svolení (vrchnoporučenského.)

Že svolení ke sňatku platí toliko pro určité osoby, není třeba, myslíme připomínati; proto kdyby ze sňatku, k němuž otec svému nepnoletému dítěti svolení dal, sešlo, a toto chtělo s jinou osobou sňatek uzavřítí, bylo by třeba nového svolení.

5. Průkaz vojenské služby.

Duchovní správcové jsou povinni, dříve než osoby brannou povinností vázané prohlásí a ke sňatku připustí, zjednatí si jistotu nejen o jejich fysickém stáří, nýbrž i o tom, v jakém poměru ve příčině služby vojenské se nacházejí.

A)

Které osoby potřebují povolení k sňatku?

V této věci platí tyto zásady:

1. Muž, který ještě není 21 let star, může se oženit toliko po průkazu povolení od c. k. místodržitelství.

2. Muž, který jest v první nebo v druhé třídě odvodní, má se:

a) v případě trvalé neschopnosti vykázati certifikátem z hejtmanství;

b) ve všech ostatních případech povolením místodržitelství.

3. Muž, který jest ve třetí třídě odvodní, a který za trvale neschopného uznán nebyl, má se v době před odvodem vykázati povolením c. k. zemské vlády.

Muž, který byl za trvale neschopného v první a druhé třídě uznán a nyní ve třetí třídě odvodní jest, má se vykázati certifikátem od hejtmanství.

Muž, který z třetí třídy odvodní posud nevystoupil, ač již když po třetí se stavil k odvodu a odveden nebyl, jest povinen vykázati se certifikátem od hejtmanství.

Tabulka vojenské služby.

Muž rozený roku	Vstupuje do domo- brany 1. lednem roku	Jest ve třídě			Dokončí svoji vo- jenskou povinnost v roce	Vystoupí z branné povinnos- ti v roce
		I.	II.	III.		
1879	1898	1900	1901	1902	1915	1921
1880	1899	1901	1902	1903	1916	1922
1881	1900	1902	1903	1904	1917	1923
1882	1901	1903	1904	1905	1918	1924
1883	1902	1904	1905	1906	1919	1925
1884	1903	1905	1906	1907	1920	1926
1885	1904	1906	1907	1908	1921	1927
1886	1905	1907	1908	1909	1922	1928
1887	1906	1908	1909	1910	1923	1929
1888	1907	1909	1910	1911	1924	1930
1889	1908	1910	1911	1912	1925	1931
1890	1909	1911	1912	1913	1926	1932
1891	1910	1912	1913	1914	1927	1933
1892	1911	1913	1914	1915	1928	1934

4. Když ženich z třetí třídy odvodní již vykročil, není duchovní správce povinen žádných dokumentů o vojenství se dožadovati, neboť předpis § 44. branné novelly z r. 1882, dle které měl duchovní správce též zjednat si jistotu o těch, kteří ze třetí třídy odvodní vystoupili a 36. roku věku nedosáhli, byl zrušen branným zákonem ze dne 11. dubna 1889 ř. z. č. 41.

5. Dle § 61. bran. zák. nesmí se bez dovolení vojenského ožení osoby aktivní c. k. vojska.

Tedy aktivní důstojníci, poddůstojníci vůbec všichni, kteří slouží v činné službě, mají zapotřebí dovolení vojenského.

6. Tohoto svolení mají zapotřebí dále důstojníci, kteří byli na odpočinek dáni, avšak pro místní služby zaznamenáni, což z propustného listu poznati lze, a dále osoby vojenské, které v invalidovně jsou zaopatřeny.

7. Dle § 61. bran. zák. mají potřebí svolení ke sňatku osoby vojenské, které na „trvalé dovolené“ jsou, což poznati dlužno z jejich vojenského pasu. Vyňati jsou:

a) ti vojínové, kteří trvalou dovolenou obdrželi a v sňatek vstoupiti chtějí v říjnu, listopadu a prosinci toho roku, ve kterém své povinnosti řadové služby zadost učiní;

b) chovanci ústavu učitelského, kteří 1. března toho roku, v němž odvod připadá, jsou ve 4. ročníku.

c) ti, kteří z ohledů rodinných dle § 34. jsou na dovolené.

8. Chce-li se vojín, který byl odveden, avšak ještě nezařaděn, oženiti, musí podati žádost prostřednictvím c. k. okr. hejtmanství buď na doplňovací okr. velitelství (Ergänzungsbezirks-Commando), jestliže jest odveden k řadovému vojsku, anebo na evidenční úřad zemské obrany (Landwehr-Evidenzhaltung-Regiments-Commando), když byl odveden k zemské obraně. Přiložiti dlužno křestní listy, u nezletilých dotyčné svolení, vysvědčení mravnosti nevěstiny od faráře, v němž uveden jest stav svobodný neb vdovský (úmrtní list) nevěsty, výkaz o jmění nevěsty a vysvědčení od obce, že ten sňatek jest s prospěchem.

Toto povolení však neosvobozuje od konání branné povinnosti.

Kdo nezachovává tyto předpisy, se ožení, propadá trestu; a to aktivní vojín trestům vojenským, civilní osoba i faráře v to počítaje, který takovou osobu oddal, propadá pokutě 60—600 K, případně 1—3 měsíčnímu vězení.

B)

Které osoby vojenské nemají potřeby svolení k sňatku?

1. Důstojníci a úředníci zálohy a neaktivní zeměbrany, pokud v dočasné aktivní službě nejsou.

2. Gážisté na dovolené, kteří v žádném seznamu hodnostním zařazení nejsou, jestliže v nějakém zatímním vojenském upotřebení netrvají.

3. Ti důstojníci a vojenští úředníci vojska a zeměbrany, kteří s podržením vojenského charakteru bez služby nebo na odpočinku jsou, jestliže dočasně aktivními nejsou.

4. Příslušníci zeměbrany a rezervisti, kteří v aktivní službě nejsou.

5. Nezařazení a neaktivní náhradní záložníci i před vystoupením z třetí třídy.

6. Mužové na dočasné dovolené, kteří k řadovému vojsku přísluší, pakliže jsou ve třech posledních měsících před zařazením do zálohy (říjen, listopad, prosinec).

7. Ti, kteří z rodinných ohledů na dočasné dovolené jsou (náhradní záložníci, kteří od pravidelné služby prae-senční jsou osvobozeni), třeba by z třetí třídy ještě nevystoupili.

8. Kandidáti stavu učitelského z posledního ročníku.

9. Patentální invalidi, nejsou-li v invalidovně zaopatřeni.

„Ožení se neaktivního záložníka, náhradního záložníka ať si přináleží ke kterékoli životní třídě, není vzhledem k branné povinnosti žádnému omezení podrobena. Takový vojín nepotřebuje ku svému sňatku povolení svého vojenského oddělení.“ Wehrvorschriften II. díl str. 135. (29.)

Záložník neaktivní jest ten, kdo si povinnou službu řadovou odbyl.

K náhradní záloze patří:

a) kandidáti duchovního stavu; (§ 31. br. z.)

b) podučitelé a učitelé (§ 32.);

c) držitelé zděděných hospodářství polních (§ 33.);

d) oni odvedenci, kteří pro své rodinné poměry zproštěni byli pravidelné praesenční služby za míru (§ 34);

e) méně způsobilí (§ 38.);

f) přespočetní (§ 15.)

Zdali vojín přísluší k záloze nebo náhradní záloze neaktivní, pozná se z jeho vojenského pasu nebo listu, který se mu vždy vydává v propuštění v neaktivitu.

Pozn. 1. Podle § 8. bran. zák. jest vojenská služba takto rozdělena:

I. Odvedení k řadovému vojsku slouží:

a) 3 roky v linii a 7 let v záloze (Reserve),

b) 10 let v náhradní záloze (Ersatzreserve).

II. Odvedení k loďstvu slouží:

4 roky v linii, 5 let v záloze a 3 roky v mořské obraně.

III. Odvedení k zeměbraně (Landwehr) nebo náhradní záloze (Ersatzreserve) slouží:

a) 2 roky pro ty, kteří po vykonané službě ve vojsku do zeměbrany jsou přesazeni,

b) 12 let pro ty, kteří bezprostředně do zeměbrany jsou zařazení.

Pozn. 2. Kdykoli bude míti duchovní správce v této záležitosti nějakou pochybnost, učiní nejlépe, když vyzve stranu, aby předložila od hejtmanství průkaz, že ve stav manželský vstoupiti může.

C)

Jurisdikce církevní nad osobami vojenskými.

a) vůbec:

Dle nejvyš. rozhod. ze dne 20. června 1887 náležejí osoby ad militiam stabilem příslušné duchovní pravomoci světských kněží, osoby ad militiam vagam příslušné náležejí pravomoci vojenského duchovenstva.

Ad militiam stabilem náležejí:

1. Členové císařského domu.
2. Důstojníci a gážisté, kteří jsou v rezervě, pakliže v činné službě nejsou.
3. Mužstvo na dočasné dovolené, neaktivní záložníci a náhradní záložníci.
4. Příslušníci c. k. a kr. uherské obrany, kteří v mobilním stavu nejsou, a osoby uher. četnictva.
5. Všechny osoby vojenské na odpočinku a osoby mimo službu; vyňati jsou ti, kteří jsou při vojenských úřadech a ústavech a kteří jsou aktivováni pro mobilisaci.
6. Invalidi pensionovaní, patentální a vyhrazení.
7. Chovanky vychovávacích ústavů důstojnických a mužstva.
8. Profesoři a učitelé vojenských ústavů, jsou-li z civilního stavu.
9. Osoby vojenských úřadů, které pro mobilisaci určeny nejsou, osoby, které při vojsku a ústavech proti výpovědi anebo na čas jsou přijaty z civilního stavu.
10. Plnoleté děti vlastní i nevlastní vojenských osob.
11. Manželky a děti důstojníků, gážistů na odpočinku, mimo službu jsoucích a rezervistů, kteří v případě války povolání jsou.
12. Manželky a děti aktivně sloužících osob mužstva dle druhé třídy ženatých (těch, kteří dostali povolení k ženění v tom smyslu, že manželky a jejich děti nemají nároku na spolubydlení s mužem (otcem), ani na výživu erární).
13. Vdovy a sirotci osob vojenských.
14. Civilní služebnictvo aktivních vojenských osob, které ve válečné hotovosti nejsou.

Všechny ostatní osoby vojenské zde nejménované patří ad militiam vagam.

b) v záležitostech manželských zvláště.

Jestliže ženich náleží ad militiam vagam a tudíž k pravomoci vojenského duchovenstva a nevěsta k civilní

pravomoci, mají oba faráři příslušní vykonati prohlášky; ke kopulaci jest oprávněn jeden i druhý farář. Když civilní farář oddává, musí míti dle výnosu c. k. ministerstva ynitra ze dne 8. června 1881 č. 18.197 od vojenského faráře prohlášení list a list propouštěcí, jenž dokazuje, že se strany vojenských úřadů žádné závady proti sňatku není. Po kopulaci vykonané zašle farář kopulační list ex offio sborovému velitelství.

Pozn. 1. Jestliže oba snoubenci náležejí jurisdikci polního duchovenstva, jest oprávněn prohlášky a kopulaci vykonati vojenský farář.

Pozn. 2. Mužstvo c. k. četnictva náleží ad militiam vagam a proto i jurisdikci polního duchovenstva.

6. Úředního dovolení

mají potřebí:

- a) dvorní sluhové od svého úřadu,
  - b) c. k. listonoši od c. k. poštovního ředitelství, hlídači c. k. trestnic od svých představených,
  - c) strážníci c. k. policejní stráže od policejního ředitelství,
  - d) členové finanční stráže od finančního ředitelství.
- Státní úředníci dovolení nepotřebují.

Pozn. Toto dovolení však týče se toliko strany, která za ně odpovídá sama, ne farář.

§ 6.

Snubní protokol

(Examen de requisitis.)

(Form. č. 8 a 9.)

Snubní protokol zavádí se za tím účelem, aby duchovní správce seznal, zdali snoubenci jsou schopni uzavřítí platně a dovoleně manželství, t. j. zdali vším vykázaní se mohou, co se pro platnost a dovolenost manželství jak od církve, tak od státu žádá.

Snubní protokol jest požadavkem jak církevního, tak státního práva.

Co se týče jednotlivostí, uvádíme:

Dle § 78. obč. zák. jest duchovnímu správci pod těžkou pokutou zapověděno oddati snoubence, kteří nemohou potřebnými dokumenty prokázati, že sňatku jejich žádná překážka nebo závada nebrání.

§ 507 tr. zák. dí: Kdo zamlčí jemu známou zákonitou překážku a dá se oddati bez řádné dispense... jest vinen přestupkem a má býti přísným vězením od jednoho až do šesti měsíců potrestán...

Dle § 75. obč. zák. jest oprávněn buď farář nevěstin nebo farář ženichův zavést protokol. Obyčejně zavádí protokol farář nevěstin a když jest to s překážkami spojeno, může zavést protokol každý farář se svým snoubencem.

Náleží-li jeden ze snoubenců jurisdikci vojenského duchovního, může zavést protokol buď vojenský duchovní nebo světský farář.

Poněvadž při protokolu mohou se objeviti překážky, jejichž odstranění může delší doby vyžadovati, jest nutno vždy před první prohláškou protokol zavést.

Ku protokolu má se dostaviti ženich s nevěstou, dva spolehliví svědci a když některý ze snoubenců jest neploletý a má otce na živu, také tento, aby své otcovské svolení do protokolu dal.

Poněvadž svědkové mají dosvědčiti pravdivost výpovědi snoubenců, nemají to býti osoby nahodilé, nýbrž osoby poměrů snoubenců znalé; že jiní svědci mohou býti při oddavkách a jiní při protokolu, rozumí se samo sebou.

Co se týká formy protokolu, jest v diecésích českoslovanských církevně předepsán formulář tiskem vydaný, který se má vyplniti. Protokol podpisují snoubenci, svědci a farář. Možno však též užiti „Zkušební tabulky pro snoubence“, které jsou též tiskem vydány.

Když byl snubní protokol sepsán, opatří se pořadným číslem, vloží se do něho všechny příslušné dokumenty a pak se uloží do archivu.

§ 7.

Zkouška z náboženství.

O zkoušce z náboženství stanoví § 74. Instr. Austriac. toto: Cum enim matrimonium Novi Foederis sit sacramentum et ejus vinculo se devincientibus sanctas, gravissimasque imponat obligationes, qui elementa fidei christianae ignorant, ad nuptias admitti nequeunt; imo antequam de Deo ejusque mandatis saltem scitu absolute necessario dicerint, nec ad proclamanda ipsorum matrimonia parochi procedant.

Zkouška z náboženství byla dvor. dekr. ze dne 16. června 1807 předepsána, avšak rozh. c. k. minist. kultu a vnitra ze dne 3. srpna 1869 byl tento požadavek se stanoviska státního zrušen.

Zkouška z náboženství koná se obyčejně po snubním protokolu. Co jest předmětem této zkoušky a s ním spojeného poučení, o tom jedná pastýřské bohosloví.

§ 8.

Překážky manželské.

(Form. č. 10.)

Ta okolnost, která ze zákona božského aneb lidského činí uzavření sňatku buď neplatným aneb nedovoleným, nazývá se manželskou překážkou.

Překážka, která činí uzavření manželství neplatným, nazývá se zrušující, která je toliko činí nedovoleným, zve se zbraňující. Dále rozeznáváme překážky práva veřejného a soukromého, tajné a veřejné, dočasné a trvalé, naprosté a relativné, promíjitelné a nepromíjitelné, předcházející a následné.

A)

Překážky zrušující.

1. Omyl. (Error.)

Omyl jest nepravé mínění, které jeden ze snoubencův o osobě druhého aneb o její jakosti má. Error in persona jest, když někdo chce uzavřít sňatek s ur-

čítou osobou, avšak skutečně je uzavře s osobou docela jinou, *error in personam redundans* jest, když někdo chce uzavřít sňatek s osobou pro určitou její jakost, avšak ve skutečnosti osoba této jakosti nemá; na příklad: chce vstoupiti ve sňatek s prvorozeným, osoba však ta jest druhorozená.

Církevní právo uznává obé za překážku zrušující; státní *error in personam* uznává též (§ 57. ob. z.), avšak co se týče *error in personam redundans*, o tom pomlčuje. Toliko v § 58. ob. z. může muž po uzavřeném sňatku žádati za jeho zrušení, když dbal předpisů §§ 120.—121. ob. zák. (vdovské lhůty), když shledal, že manželka jeho jest s jiným těhotná; avšak církevní právo toho neuznává.

Překážka omylu nepřipouští sice žádné dispense, avšak manželé mohou ji svým souhlasem odstraniti.

2. Podmínka. (Conditio.)

Dle církevního práva možno uzavřít sňatek s podmínkou počestnou, možnou, suspensivní, de futuro contingenti.

Státní právo však pokládá všechny podmínky za nepoložené a této překážky neuznává. (§ 59. ob. zák.)

3. Pohlavní neschopnost. (Impotentia.)

Pohlavní neschopnost jest překážkou zrušující, když jest trvalá a když tu již byla, když manželství se uzavřelo, bez ohledu na to, zdali o tom druhá strana věděla čili nic. Neschopnost dočasná aneb taková, která vůbec teprve po uzavření manželství se vyvinula, není překážkou zrušující. Státní právo s církví v této překážce podstatně souhlasí. (§ 60. ob. zák.)

4. Duševní vady. (Amentia.)

Církevní právo v souhlasu se státním právem (§ 48. ob. z.) vylučuje z manželství blbé, šílené a zuřivé.

5. Nedospělost. (Impubertas.)

Dle §§ 21. a 48. ob. z. mohou platné manželství uzavřít snoubenci, kteří 14. rok svého věku dovršili. Církevní právo stanoví pro ženicha 14. a pro nevěstu 12. rok stáří.

6. Pokrevní příbuzenství. (Consanguinitas.)

Dle církevního i státního práva (§ 65. ob. z.) jest manželství nemožné mezi snoubenci in linea recta.

In linea collateralit tvoří pokrevní příbuzenství překážku zrušující, a to dle církevního práva až do čtvrtého stupně inclusive, dle státního práva, (§ 65. ob. z.) však toliko v prvním a druhém stupni.

Na věci pranic nemění ta okolnost, zdali příbuzenství povstalo ex copula licita aneb illicita, zdali byli dva otcové a jedna matka aneb naopak.

Dispens nemožna jest mezi bratrem a sestrou = první stupeň linie pobočné.

Možna však jest dispens:

- a) ve 2. stupni: mezi bratrancem a sestřenicí,
- b) ve 3. stupni: když děd ženichův aneb babička nevěstina byli bratrem a sestrou aneb naopak,
- c) ve 4. stupni: Když praděd ženichův aneb prabába nevěstina byli bratrem a sestrou aneb naopak.
- d) Velmi nesnadná jest dispens mezi strýcem a neteří aneb mezi tetou a synovcem (II. gradus tang. primum).
- e) Ve 3. stupni tangente secundum: Když matka aneb otec nevěsty jest sestrou aneb bratrem babičky aneb dědečka ženichova
- f) Ve čtvrtém stupni tangente secundum: Když otec aneb matka ženichova jest bratrem aneb sestrou praděda aneb prabáby nevěstiny.

7. Příbuzenství občanské. (Cognatio legalis.)

Dle církevního práva jest překážkou zrušující adopce dokonalá (t. j. když moc otcovská přechází na adoptovaného a adoptovaný stává se členem rodiny), a to:

a) mezi adoptujícím a adoptovaným a dětmi i potomky adoptovaného, které v době adopce byli pod jeho moci (paternitas legalis);

b) mezi dítkami adoptujícího a adoptovanými (fraternitas legalis);

c) mezi manželkou adoptujícího a adoptovaným, mezi adoptujícím a manželkou adoptovaného (affinitas legalis).

Co však se týče státního práva, někteří uznávají pro foro civili tuto překážku (Rauscher, Borový), jiní zase ji popírají (Helfert, Rittner, Seidl).

8. Švagrovství. (Affinitas.)

Švagrovství jest překážkou zrušující dle církevního práva, a to v přímém pokolení naprosto, v pokolení pobočném až do čtvrtého stupně inclusive, jestliže copula byla legitima; jestliže copula byla illegitima, jest překážkou v pokolení pobočném až do druhého stupně inclusive.

Státní zákon uznává překážku švagrovství v linii přímé vůbec, v pokolení pobočném toliko do druhého stupně. Švagrovství ex copula illegitima neuznává § 66. o. z. Rovněž neuznává překážky přistupujícího švagrovství které církev až do druhého stupně uznává.

Při tom budíž podotknuto, že státu jest lhostejným manželství consummatum aneb ne, církev však pokládá za měřítko copulam habitam.

Dle toho mohou bez překážky uzavřítí manželství:

a) dva bratři s dvěma sestrami,

b) jeden bratr s matkou, druhý s její dcerou, jedna sestra s otcem a druhá s jeho synem,

c) otec a syn s matkou a dcerou,

d) bratr a sestra z jedné rodiny se sestrou a bratrem z druhé rodiny.

e) Pastorek s matkou, s dcerou aneb sestrou svého otčima aneb své macechy; pastorkyně s otcem, synem aneb bratrem svého otčima aneb své macechy.

f) Vdovec zemřelé sestry s vdovou zemřelého bratra této sestry.

g) Muž s dvěma vdovami postupně, jichž manželé bratři byli.

h) Ovdovělý otčím s vdovou svého pastorka.

i) Dva vdovci mohou sobě navzájem dáti za manželky své dcery.

9. Veřejná mravopočestnost. (Publica honestas.)

Církevní právo stanoví zrušující překážku:

a) e matrimonio rato non consummato v pokolení přímém naprosto, v pokolení pobočném až do 4. stupně;

b) e matrimonio irritato non consummato v témže dosahu;

c) e sponsalibus v přímém i pobočném pokolení na první stupeň.

Státní právo neuznává žádné překážky ze zasnoubení, uznává však překážku veřejné mravopočestnosti až do druhého stupně, pode jménem švagrovství, jelikož nebere zřetel na to, bylo-li matrimonium consummatum, čili nic. (§ 66. obč. zák.)

10. Trvající sňatek manželský. (Ligamen.)

Dle církevního práva jest manželství řádně uzavřené mezi křesťany nerozlučitelné, a proto za živobytí jednoho manžela nemůže druhý manžel platně uzavřítí jiného sňatku.

Co však se týče státu, uznává manželství dvou katolíkův a původně smíšené manželství též za nerozlučitelné (§ 111. obč. zák.) a proto nemůže jeden za živobytí druhého sňatek nový uzavřítí.

Avšak manželství, uzavřené mezi akatolíky aneb manželství akatolíkův smíšené, pokud se týče Řeků nesjednocených aneb osob bez vyznání, může býti rozlučeno a strana jedna může uzavřítí sňatek nový za živobytí strany druhé; avšak jen zase s osobou nekatolickou, nikoli však s katolickou. Z osob nekatolických vylou-

čena jest ta strana, která byla příčinou zrušení manželství; s tou manželství druhé uzavřeno býti nemůže. Jest to tak zvané impedimentum catholicitatis. Totéž platí o manželství, které uzavřeli dva nekatolíci mezi sebou, když jeden z nich stal se katolíkem, při čemž podotknouti dlužno, že jen strana nekatolická nový sňatek uzavřítí může, ne však ta strana, která katolickou se stala. (Nař. cis. ze dne 27. července 1814.)

Dle církevního práva může býti zrušeno manželství ratum non consummatum dispensí papežskou aneb slavným slibem, v řadě složeným. Státní zákon však toho neuznává.

Co se týče manželství nevěřících, platí též manželství jejich dle požadavků přirozeného a božského práva řádně za nerozlučitelné před církví, pokud obě strany nevěřícími jsou.

Manželství zůstává i tehdy dle cis. práva platným, když jedna strana přijme křest. Pakliže však potom druhá strana nechce se stranou pokřtěnou vůbec žítí anebo v pokoji žítí, může býti toto manželství rozloučeno a druhá strana (katolická) může uzavřítí nový platný sňatek. (Privilegium Paulinum.)

Co se týče státního práva, nezrušuje se dle § 136. obč. zák. manželství židů přestoupením jednoho z manželů ke katolicismu, leč by od manžela dán byl list propustný. Mimo to uznává stát manželství židů za rozlučitelné pro příčiny v §§ 133. a 136. obsažené.

11. Vyšší svěcení. (Ordo sacer.)

Vyšší svěcení jest dle kanonického práva překážkou zrušující, pakliže přijato bylo dobrovolně a platně; opak by se musil dokázati.

Státní právo (§ 36. obč. zák.) uznává též vyšší svěcení za překážku zrušující. Tato překážka nepřestává ani tehdy, kdyby dotyčný klerik k jiné konfessi přestoupil. (Rozh. spr. soud. dvora ze dne 16. května 1876 a 8. června r. 1881.)

12. Slavný slib. (Votum solemne.)

Slavný slib jest dle církevního práva překážkou zrušující, jestliže vykonán byl v řádu apoštolskou stolicí approbovaném. K tomu budiž připomenuto, že jednoduchý slib po dvouletém noviciátu v řádu jesuitském složený má tutéž moc.

Státní právo (§ 63. obč. zák.) uznává též slavný slib za překážku zrušující.

13. Rozdíl mezi křtěnými a nekřtěnými. (Disparitas cultus.)

Dle církevního práva nemohou křtění s nekřtěnými uzavřítí platného manželství. Státní právo se poněkud liší v tomto případě od kanonického. Kdežto kanonické právo pokládá za měřítko křest, státní právo běže zřetel k vyznání, stanovíc, že ti, kteří vyznávají náboženství křesťanské, nemohou vstoupiti v manželství s těmi osobami, které náboženství křesťanského nevyznávají. Tak že dle státního práva nemohou uzavřítí manželství osoby náboženství křesťanské vyznávající s osobami náboženství křesťanské nevyznávajícími, ať jsou tito židé, nebo pohané, nebo bez vyznání, ať pak jsou již křtěnými (apostaty) nebo ne. (Obč. zák. § 64.)

14. Únos. (Raptus.)

Církevní právo uznává za zrušující překážku násilný únos (raptus violentiae), t. j. když muž unese dívku proti její vůli za tou příčinou, aby s ní sňatek uzavřel, i únos svedení (raptus seductionis), t. j. když muž unese dívku, která není s ním zasnoubena, není plnoletá a proti vůli rodičů za jejího souhlasu a to tak dlouho, pokud dívka není donesena na místo jisté a pokud pod mocí toho muže jest.

Státní zákon v podstatě s církevním právem souhlasí. (§ 56. obč. zák. a §§ 96. a 97. tr. zák.)

15. Zločin. (Crimen.)

Církevní právo uznává za překážku zrušující „impedimentum criminis neutro machinante,“ t. j. *cizoložství spo-*

jené se slibem uzavření manželství anebo cum „attentatione matrimonii“ za živobytí druhého manžela a „impedimentum criminis utroque vel alterutro machinante,“ t. j. „usmrcení manžela“ za tím účelem, aby nový sňatek mohl se uzavřít, když alespoň jedna strana zločinu se dopustila s tím úmyslem, aby sňatek nový uzavřít mohla, a to i v tom případě, když dotyčné osoby cizoložství se nedopustily; anebo „zabití manžela spojené s cizoložstvím,“ když alespoň jedna z cizoložných osob o bezživotí manžela ukládala effectu secuto s tím úmyslem, aby po jeho smrti s cizoložnou osobou nový sňatek uzavřít mohla.

Zákon občanský (§ 68 obč. zák.) se v tomto případě poněkud liší od kanonického práva. Podle církevního práva jest možno o překážce zrušující jen v tom případě mluvit, když smrt nevinného manžela nastala, kdežto občanské právo pokládá za dostatečné pouhé úklady o bezživotí. Státní právo uznává překážku v obojím případě, když toliko jedna strana o bezživotí ukládala, a konečně kdežto církevní právo úmysl toliko jedné strany vstoupiti v manželství s osobou třetí za postačitelne pokládá, žádá státní právo vždy slib manželský. Konečně žádá státní právo, aby zločin byl buď před soudem nebo politickým úřadem dokázán.

16. Nedostatek formy tridentské. (Clandestinitas.)

Forma Tridentina, t. j. povinnost uzavřít sňatek manželský před vlastním farářem anebo s dovolením svého biskupa neb faráře před cizím knězem za přítomnosti dvou svědků váže tam, kde forma tridentská z předpisu biskupova jako nařízení koncilu tridentského ve farním chrámě prohlášena byla.

Tato forma tridentská neváže tam, kde vůbec prohlášena nebyla, anebo kde nebyla prohlášena dle daného předpisu. Tyto země jsou Anglie, Švédsko, Škotsko, Dánsko, některá města ve Švýcarsku a v Německu (Sasko, Prusko, Pomořansko, Branibory, Meklenbursko,

Oldenbursko, Výmarsko a některá jiná menší území, v bývalém biskupství Bremském, v Hamburku, v Lubecku a v některých místech Bavorska a Ameriky.

Forma tato dále neváže tam, kde sice prohlášena byla, kde však buď vůbec nemůže anebo s velikými potížemi katolický farář může býti sňatku přítomen, a to z toho důvodu, poněvadž zákon lidský (forma tridentina) neváže za velikých potíží. Tu však vždy nutno alespoň manželství za přítomnosti dvou svědků uzavřít.

Forma tridentská neváže dále v těch místech, kde sice byla prohlášena, kde však od ní bylo dispensováno.

Co se týče manželství mezi akatolíky, byla dispens udělena v Belgii a Nizozemsku, v Quebecku, Kanadě, v diecési Vratislavské, v Ruském Polsku a v některých krajinách Ameriky a Asie.

Co se týče manželství smíšeného, dána byla dispens v Irsku, v diecésích Rýnských, v provincii Westfalské, v Rusku, Polsku, v diecési Hnězdenské, Poznaňské, v Uhrách a Sedmíhradsku.

Ve všech těchto jmenovaných místech uznává církev manželství clandestinum, t. j. bez formy tridentské uzavřené za platné, pakliže žádná překážka zrušující kanonického práva, vyjímaje clandestinitas, manželství na závalu nebyla.

Co se týče státního stanoviska u nás, uznávalo státní právo až do roku 1868 manželství katolíků i manželství smíšená za platné jen tehdy, pakliže za přítomnosti dvou svědků před vlastním farářem katolickým uzavřeno bylo. Avšak článkem II. a III. zákona ze dne 31. prosince 1868 věc jest změněna a stát uznává manželství čistě katolická, t. j. když obě strany jsou katolickými, tehdy za platná, když ve formě tridentské jsou uzavřena, co však se týče manželství smíšeného, uznává je za platné, když před vlastním farářem buď katolickým nebo evangelickým za přítomnosti dvou svědků jest uzavřeno.

B)

Překážky zbraňující.

1. Překážka z ohlášek.

Úplné opomenutí prohlášek jest dle zákona církevního překážkou zbraňující, dle zákona státního však překážkou zrušující (§§ 64. a 79. obč. zák.) (Blížší viz „Ohlášky.“)

2. Zásnuba.

Platná a řádným způsobem nezrušená zásnuba jest dle církevního práva překážkou zbraňující; občanský zákon (§ 45. obč. zák.) neuznává této překážky.

3. Jednoduchý slib.

Jednoduchý slib v řádu neb kongregaci anebo „in saeculo“ vykonaný jest dle církevního práva překážkou zbraňující. Stát neuznává této překážky.

Co se týče dispensy od slibů jednoduchých, poznamenati dlužno: Jestliže jest slib dočasný, přestává jeho závaznost po uplynutí doby záslibné. Před touto dobou může od něho udělení dispensy biskup.

Pakliže jest slib trvalý a jest to slib stálé čistoty anebo slib vstoupiti do řádu a jestliže jest ve své přirozenosti dokonalý, dispensuje apoštolská stolice; od slibu „nevdati se neb neoženiti se,“ od slibu přijati vyšší svěcení dispensuje biskup.

Dispens se však udílí jen pro jedno manželství, chtěla-li by osoba slibem vázaná uzavřítí druhé manželství, bylo by třeba nové dispensy.

Příčiny, pro něž se dispens udílí, jsou: probabile periculum frequentium transgressionum, extinctio gravium inimicitiarum et rixarum inter familias, vehementia passionum ex nimia carnis fragilitate etc.

Jestliže jednoduché trvalé sliby buď v řádu nebo v kongregaci byly vykonány, mohou pomínouti nejen papežskou dispensí, nýbrž také pouhým propuštěním.

4. Závada smíšeného manželství.

Viz §: Sňatky smíšené.

5. Zapovězený čas.

Dle všeobecného církevního práva možno uzavřítí sňatek v kterýkoliv čas roční; toliko svatební veselí se zapovídá od adventu až do zjevení Páně a od Popeleční středy až do oktávy Hodu Božího velikonočního inclusive; uzavření sňatku však v tu dobu zapovězeno není.

Avšak církev právo partikulární u nás v Rakousku zapovídá v tento čas nejen svatební veselí nýbrž i uzavření sňatku vůbec. Mimo to v Čechách záповěď tato se vztahuje na prosební dny a na všechny dny újmy a zdržlivosti, i pouhé dny zdržlivosti samé neb újmy.

Kdo tedy u nás sňatek v době zapovězené uzavřítí chce, musí míti dispens biskupskou. (*Form. č. 11*) Tu pak vykoná se sňatek časně z rána, při uzavřených dveřích, bez slavnostního průvodu, sine benedictione sponsorum infra missam, mše béře se de die sine commemoratione pro sponsis.

Též jest třeba u nás biskupské dispensy k tomu, má-li býti sňatek uzavřen odpůldne v kterýkoliv den.

Stát této závady neuznává.

C)

Záповěď církevní.

1. Papež může záповědětí sňatek cum effectum irritante.

2. Biskup může záповědětí sňatek, když jest důvodné podezření, že sňatku jest na závadu nějaká překážka, nebo když hrozí nebezpečnost velikých svárů a nebo pohoršení. Sňatek přes tuto záповěď uzavřený jest sice platný ale nedovolený.

3. Farář může na čas odložití sňatek, když jest důvodné podezření, že nějaká překážka sňatku vadí, když platná záruka nebyla odstraněna, když snoubenci potřebné znalosti náboženské nemají, když rodiče své svo-

lení odpírají anebo když snoubenci náležitých dokladů předložiti nemohou.

Stát však až na předložení dokumentů potřebných toho neuznává.

D)

Záповěď státní.

Stát zakazuje manželství pro neplnoletost, závalu vojenství, lhůtu vdovskou, o čemž na svém místě již bylo pojednáno.

§ 9.

Dispense.

A) Kdy možná je dispens?

Zákon státní nestanoví ničeho zřejmě o tom, které překážky jsou dispensabilia a které indispensable, toliko povšechně jest řečeno, že ti snoubenci, kterým na závalu jest nějaká překážka státního práva, mohou žádati o prominutí u zemské vlády.

Dle kanonického práva možno obyčejně dosíci dispense v těchto překážkách: 1. Pokrevní příbuzenství od 2 do 4 stupně, 2. švagrovství ex copula licita in linea transversa neb ex copula illicita ve všech stupních lineae rectae vel transversae, 3. crimen adulterii když není spojen se zavražděním manžela, 4. příbuzenství duchovní (obtíže se činí pouze při zamýšleném sňatku mezi křesťancem a kmotrem nebo kmotrou), 5. adopce, 6. publica honestas ve všech stupních.

Zřídka uděluje se dispens: 1. in secundo gradu cognationis tangente primum (strýc a neteř, teta a synovec), 2. inter adoptantem et adoptatum, 3. in ligamine matrimonii rati non consumati, 4. in ordine sacro, 5. in voto solemnium, 6. in disparitate cultus, 7. in conjugicidio occulto, když oba snoubenci nebo jeden spolupůsobil ku vraždě a skutečně-li z toho vzešla smrt nevinného manžela.

Nikdy dispensováno nebylo: 1. mezi bratrem a sestrou, 2. mezi otčím a pastorkyní, macechou a pastorkem, tchánem a snachou, tchyní a zetěm, pokud pře-

kážka ta vznikla e copula licita, 3. publicum conjugidium cum adulterio.

Dispense nemožno dosíci v těchto překážkách: 1. Error; 2. vis et metus; 3. conditio; 4. amentia; 5. impotentia; 6. consanguinitas in linea recta. (Viz: Dr. Borový úřední sloh církevní, III. vyd., str. 692.)

V těchto případech není třeba žádné dispense:

1. „Dva bratři mohou se oženiti se dvěma sestrami.
2. Otec ženichův může se oženiti s matkou nebo dcerou nevěsty.

3. Vezme-li si vdovec vdovu a měli-li oba již dříve děti, mohou si tito nevlastní bratři nevlastní sestry vzíti za manželky.

4. Pastorek může se oženiti s matkou neb dcerou svého otčima nebo macechy; a také pastorkyně může se provdati za otce neb syna svého otčima neb macechy.

5. Jeden ze dvou bratři může se oženiti s matkou, druhý s dcerou.

6. Zemře-li ženatý bratr a provdaná jeho sestra, může se vdova po bratrovi provdati za pozůstalého manžela sestry zemřelé.

7. Otčím může se oženiti s vdovou po pastorkovi jeho pozůstalou.

8. Ženich A může si vzíti za manželku vdovu Kateřinu B a po její smrti si může vzíti vdovu Josefínu B, ač první muž Kateřiny B byl vlastní bratr prvního muže Josefíny B.

9. Ženich může se oženiti s vdovou bratra své zemřelé manželky.“ (Borový d. c. str. 711.)

B) Kdo dispensuje?

a) Úřady církevní.

Dispense v překážkách manželských se stanoviska církevního udíleti přináležejí:

1. Papeži, který může udělit dispens ve všelikých překážkách zrušujících, jež na pozitivním právu církevním

Církevní a státní předpisy o manželství v Rakousku.

spočívají. Též dispensuje papež v závadách smíšeného vyznání, prostého slibu ustavičné čistoty a prostého slibu vstoupiti do řehole;

2. biskupům, kteří mocí svého úřadu dle zákonů církevních dispensují v závadách manželských, pokud nejsou papežské Stolicí vyhrazeny. Mimo to jsou oprávněni biskupové k jiným dispensím na základě pětiletých neb jiných fakult.

Patří-li nevěsta do jedné diecése a ženich do druhé, nutno na Moravě zakročiti o dispense vždy u obou ordinariátů.

Pro diecése v Čechách platí tyto zásady:

1. Je-li překážka obapolnou, t. j. váže-li oba snoubence, stačí dispens od biskupa sponsae. Vyjmut jest toliko případ imped. consang. II. gr. tang. I., kde nutno u obou biskupů zakročiti. (*Ord. list arcid. pražské z r. 1862 č. 9.*)

2. Není-li překážka obapolnou jako votum, přísluší dispens biskupu vlastnímu, jestliže jest to mixta religio neb disparitas cultus, přísluší dispens tomu biskupu, jemuž podřízena jest pars catholica.

Pozn. Když snoubenci chtějí uzavřít sňatek v jiné diecési, může je dispensovati vlastní biskup, pokud v jeho diecési se zdržují. Kdyby však před udělením dispense do jiné diecése se odstěhovali, pak nutno, aby dřívější biskup delegoval ku provedení dispense biskupa druhého

b) Úřady státní.

Dispense od překážek a závad státního práva udílí:

1. Zemská vláda (místodržitelství) dle § 83. obč. zákona.

2. Hejtmanství (magistrát) v těchto případech: Od lhůty vdovské, od dvou ohlášek, od předložení křestních listů, pakliže jich snoubenci předložit nemohou (*min. nař. ze dne 1. července 1868*) a mimo to i v případech zákonem uvedených ode všech tří ohlášek.

Z rozhodnutí c. k. okresního hejtmanství možno se odvolati k místodržitelství a z rozhodnutí místodržitelského

k c. k. ministeriu vnitra dle dekr. minist. ze dne 1. července 1868.

Při snoubencích podřízených duchovní pravomoci vojenské a civilní platí co do dispensí určité předpisy.*)

1. Od dvou prohlášek dispensuje vojenského snoubence ve vojenském farním obvodu Vídeňském apoštolský polní vikariát, v ostatních vojenských farních obvodech příslušný vojenský farář, — dříve však musí politickou dispens udělití příslušné velitelství. Civilnímu snoubenci promíjí prohlášky vikář resp. biskupský ordinariát. Ode všech tří prohlášek dispensují apoštolský polní vikariát a sborové velitelství, v nebezpečí smrti pak staniční velitelství a každý k výkonu oddavek oprávněný vojenský duchovní.

2. Dispens a tempore clauso má opatřiti ten duchovní, který oddavky vykoná. Oddává-li vojenský duchovní, má dispens onu opatřiti ve Vídeňském okresu od apošt. polního vikariátu, jinde pak oprávněn ji udělití vojenský farář.

3. Dispens ab imped. mixtae religionis uděluje buď apošt. polní vikariát aneb biskupský ordinariát dle toho, či pravomoci podřízen je katolický nupturient.

Jde-li o dispens od překážky po krevnosti neb švakrovství, má se o ni zadati k apošt. polnímu vikariátu, je-li podřízena nevěsta vojenské duchovní pravomoci. Náleží-li však nevěsta pravomoci civilní, má zadati za dispens parochus sponsae u svého biskupského ordinariátu, a když dispens udělena, má se dispensační dekrét předložiti apošt. polnímu vikariátu k nahlédnutí. Politickou dispens udílí pro vojenského snoubence říšské ministerstvo války, pro civilního nupturienta místodržitelství prostřednictvím okresního hejtmanství.

Pro praxi v Čechách vyplývá z pojednání tohoto celkem pravidlo: Jsou-li snoubenci z dvou různých diecésí, zadej za potřebnou dispens farář (katolické) nevěsty

*) Cfr. Normalverordnungsblatt für das k. u. k. Heer St. 23.

u svého ordinariátu. Týž předpokládá (důsledkem vzájemného dohodnutí) souhlas ženichova ordinariátu - sám dispens udělí, pokud se týče, vymůže. Zárukou de statu libero oratoris quoad matrimonium jest mu podání faráře nevěstina, který ručí za všechny potřebné doklady. Jenom když se žádá dispens super imped. consang. II gr. t. ang. I. aneb bydlí-li ženich mimo Čechy, vyslechne dříve ordinariát nevěstin o žádosti též ordinariát ženichův, načež dle odpovědi, kterou obdrží, další jednání zařídí. V případě tom se arcí vyřízení dispense poněkud pozdrží; na to má duchovní správce žadatele předem upozorniti, aby pak naléháním jejich v rozpaky nebyl uveden. Samo sebou se rozumí, že vyřízení dispense vždy se vůbec protáhne, jestliže v podání nejsou uvedeny dostatečné kanonické důvody aneb nezašle-li se při dispensích, které do Říma jíti musí, se žádostí ihned přiměřená taxa, jež v diecési jest obvyklá neb stanovená. *)

C) Důvody dispense.

Dle § 83. obč. zák. může udělena býti dispens z důležitých důvodů.

Kanonisté uvádějí celé řady důvodů, pro něž možno dispens obdržeti a dělí je na dvě části a) causae honestae, b) causae infamantes.

a) Causae honestae

jsou takové důvody, které nijak mravnosti snoubenců na újmu nejsou. Sem patří:

1. *Angustia loci*, když v místě, kde bydlí nevěsta, není na 1500 duší.

2. *Aetas superadulta*, když nevěsta převyšuje stáří 24 let, tento důvod platí toliko u svobodné a nikoli u vdovy.

3. *Incompetentia (deficiencia) dotis*, nastává, když nevěsta nemá věna žádného nebo toliko nepatrné

*) Dr. Sedlák: Dispens pro snoubence dvou různých diecézí. Časop. kat. duch. 1902, str. 89 násl.

anebo, když někdo s tou podmínkou nevěstě věno chce dáti, vezme-li si švagra nebo příbuzného za manžela.

4. *Lites super successionem bonorum*, t. j. když vznikl nebo vznikne spor o nástupnictví nebo dědictví statků a nevěsty se týká a ženich chce spor vésti.

5. *Paupertas viduae*, t. j. když má vdova více dětí živiti a když k tomu má nedostatečné příjmy. Tento důvod platí jen tehdy, když děti jsou nedospělé. *Educatio multorum filiorum* jest důvodem pro vdovce. Bezdětné vdově možno udělit dispens, když jest ještě, mladá a jestliže jest v nebezpečství nezdrželivosti.

6. *Bonum pacis*, když spory uzavřením sňatku před známostí snoubenců vzniklé, mohou býti odstraněny anebo urovnané sváry utvrzeny.

7. *Excellentia meritorum*, t. j. zásluhy, kterých si snoubencové sami nebo jejich příbuzní o církev dobyli: dobrodincové církve nebo obhajci její.

8. *Periculum vitae*, t. j. když lze se obávati, že snoubencové buď sami buď oba nebo jeden z nich samovraždy se dopustí, anebo že od rozhněvaných přátel jejich životu ukládáno bude.

9. *Conditio sponsae parentibus orbatae*, t. j. když nevěsta jest sirotek, který nemá vlastního jmění a sňatkem by mohla býti zaopatřena.

10. *Conservatio familiae illustris*.

11. *Praerogativa regiae vel principalis dignitatis*.

12. *Conservatio bonorum seu divitiarum in eadem familia illustri*; tento důvod také jest platný i při vážených třeba nešlechtických rodinách.

b) Causae infamantes,

jsou takové důvody, které jsou na újmu cti snoubenců. Důvody tyto pokládají se za vydatnější nežli causae honestae a jsou tyto:

1. *Suspecta, periculosa familiaritas*, t. j. podezřelá delší známost snoubenců, která zvláště se jeví v tom, když snoubenci pod jednou střechou přebývají.

2. *Infamia mulieris sine copula*, t. j. když snoubenci mají spolu již dlouhou známost, třeba by se spolu neprohřešili.

3. *Impraegnatio sponsae* t. j. těhotenství nevěsty čili obcování tělesné. Sem patří též *legitimitio prolis natae*. V tomto případě podotknouti dlužno v žádosti, zda-li obcovali snoubenci svedení jsouce hříšnou žádostivostí, anebo za tím účelem, aby dispensa snáze dosáhli.

4. *Periculum matrimonii mixti vel coram ministro acatholico celebrandi*. Tento případ jest: když jest se buď obávati, že snoubencové od víry by odpadli a od pastora oddati by se dali, kdyby jim dispensa udělena nebyla, anebo kdyby důvodně souditi se dalo, že by snoubenci snadno mohli uzavřít sňatek smíšený (na př. ve smíšené osadě.)

5. *Periculum matrimonii civilis* t. j. když lze se obávati, že by snoubencové civilní manželství uzavřeli, kdyby dispensa nedosáhli, anebo když se jedná o to, aby snoubencové civilně oddaní též církevní sňatek uzavřít mohli.

6. *Periculum incestuosi concubinatus* t. j. když lze se obávati, že by snoubenci sešvagření nebo příbuzní žili pospolu v konkubinátě, kdyby jim dispensa dána nebyla.

7. *Cassatio publici concubinatus* t. j. když se jedná o uzavření sňatku mezi osobami, které spolu veřejně žijí anebo docela dívky zplodily.

8. *Remotio gravium scandalorum* t. j. když by odepření dispensy způsobilo pohoršení v rodině, obci; anebo, když pohoršení poměrem dvou snoubenců vzniklé možno bylo jen sňatkem odstraniti.

9. *Revalidatio matrimonii bona fide contracti*. Bylo-li manželství uzavřeno bona fide t. j. nevěděli-li oba o překážce, anebo alespoň jeden a byla-li zachována forma Tridentina, možno obdržeti dispensa; bylo-li uzavřeno mala fide od obou snoubenců, nemohou se stát účastnými dispensy apoštolské stolice. V žádosti

dlužno vždy podotknouti, zda-li manželství jest consumatum.

D. Forma žádosti o dispens.

Sezná-li farář, že překážka sňatku jest prominutelná a že snoubenci jsou jí hodni, může býti snoubencům radou i skutkem k dosažení dispensy nápomocen. Přitom však dlužno míti na zřeteli toto:

1 Kam se žádost zasílá? V překážkách veřejně známých a též v tajné překážce *secundi gradus consanguinitatis primae* zasílá se k *Datarii* (na sv. otce), v překážkách tajných k *Poenitentiarii*. Každá žádost ať k ní právo dispensační má papež anebo biskup, budiž předložena ordinariátu, který ji zašle do Říma. V arcidiecési pražské jest tak nařízeno výslovně a to z té příčiny, že biskupové mají různé fakulty, dle nichž mohou dispensovati. Proto učiní farář nejlépe, když každou žádost o dispensu svému ordinariátu předloží a ten, má-li pravomoc, buď sám dispensu udělí, anebo podle potřeby dispensu z Říma obstará.

Náleží-li ženich do jiné diecése a nevěsta také do jiné, dlužno se zachovati jak na str. 390 řečeno.

Náleží-li jeden ze snoubenců pod moc vojenského duchovenstva, jest nutno zjednati si předem dispensu diecésního biskupa a potom prostřednictvím vojenského faráře u apošt. polního vikariátu. Pakliže nutna jest dispensa z Říma, dorozumí se diecésní biskup s apoštolským polním vikariátem o zaopatření dispensy. (Viz str. 35.)

Co se týče překážek tajných, dlužno toto poznamenati:

Překážka nazývá se tajnou, když o ní má známost nejvýše 5 mlčelivých lidí. Úplně tajnou jest, když o ní ví toliko zpovědník a snoubenci.

Když se ve zpovědi objevila překážka tajná a prominutelná, mohou nastati tyto případy:

a) oba snoubenci o překážce nevědí. Jestliže má zpovědník jen trochu naděje, že ho uposlechnou a o dispensu zakročí, poučí snoubence o této překážce

a vyzve je, aby faráři překážku vyjevili. Není-li této naděje, ponechá zpovědník snoubence v nezaviněné nevědomosti, pozve je ku zpovědi nové, pak žádá bez odkladu o dispens a v příští zpovědi je poučí a dispens udělí;

b) o ba snoubenci o překážce vědí. V tomto případě hledí zpovědník snoubence pohnouti, aby sňatek pod nějakou záminkou odložili, překážku faráři oznámili, anebo alespoň pro obor svědomí pomocí zpovědníkovou o prominutí žádali. Nelze-li sňatek odložit, pak mají snoubenci manželského obcování se zdržeti, až by zpovědník dispens vymohl a ji v následující zpovědi udělil.

c) O překážce ví toliko jeden snoubenec. Objeví-li se tento případ, naléhá zpovědník na to, aby snoubenec překážku druhému snoubenci oznámil a faráři věc sdělil, by náležitá dispens zjednána býti mohla. Není-li to možno, žádá zpovědník o dispens sám, sňatek nechť se uzavře, strana nechť se poučí, by žádosti druhého snoubence ve příčině manželského obcování nevyhověla, až by ku zpovědi se dostavila a od zpovědníka potřebnou dispens obdržela.

Žádosti tohoto způsobu zadávají se k ordinariátu, který podle potřeby obstará dispens z Říma.

Ve příčině dispense politické zadává se žádost prostřednictvím e. k. okr. hejtmanství (magistrát) k zemské vládě (místodržitelství) a v těch záležitostech, v nichž přináležejí dispens uděliti hejtmanství na toto. Pakliže objeví se překážka in confessionali, může farář v těch případech, kde nutna jest dispens politická, sám zamlčev jména snoubenců o dispens zakročiti u vlády (§ 84. obč. zákona).

2. Které věci má žádost obsahovati?

a) V žádostech k Datarii a k politickým úřadům má obsaženo býti jméno křestní a příjmení snoubenců. V žádosti k Poenitentiarii a k politickým úřadům jedná-li se o překážku tajnou, udávají se jména smyšlená.

b) Žádost mohou si napsati snoubenci buď sami, anebo napíše ji farář resp. kaplan. Pakliže se jedná o překážku církevně i státně uznanou, mají snoubenci sami o prominutí vlastním jménem žádati a to jak k úřadu církevnímu tak státnímu a sami žádost podepsati. Jedná-li se však o překážku toliko církevně uznanou, žádá o dispens farář sám, též sám duchovní zadává o dispens ve překážce tajné a to jak k úřadům církevním, tak, jestliže jest toho třeba, k úřadům státním.

c) Žádost i přílohy k úřadům církevním zadávané jsou kolku prosty, žádosti ku státním úřadům kolkují se kolkem korunovým a přílohy, pokud kolkovány nejsou, kolkem 30haléřovým.

d) Překážka budiž podrobně vylíčena, stupeň příbuzenství neb švagrovství náležitě udáno a rodokmen musí míti tolik kolků korunových, kolik křtů, úmrtí, oddavek obsahuje. Napíše-li se však titul: Schema rodokmenu, a farář jména žen do čtverců a mužů do kruhů s náležitými údaji vepíše, aniž by rodokmen tento úředně potvrdil, nemusí se takovéto schema kolkovati. Jestliže jest překážek více anebo příbuzenství dvojnásobné, musí vše řádně býti uvedeno.

e) Každá žádost, má-li býti příznivě vyřízena, musí býti doložena kanonickými důvody, a tu jest pravidlo, že jediný kanonický důvod stačí, avšak žádají se obyčejně dva důvody. Vůbec čím více důvodů, tím jistější dispens. In forma nobilium netřeba důvodů uváděti, zde stačí uvést: ex certis causis animum moventibus. V důvodech nemá se nic pravdivého zamlčovati (subreptio) a nic nepravdivého tvrditi (obreptio), nýbrž vše pravdivě podati, jinak by se uváděla platnost dispense v pochybnost.

f) Okolnosti poněkud důležité budtež též v žádosti uvedeny, jako: zdali jest matrimonium contractum neb contrahendum, zdali contractum bona fide vel mala fide, zdali consummatum; copula incestuosa (tělesné obcování) budiž vytknuta podle doby t. j. zdali se před zadáním nebo po zadání o dispens anebo po udělení avšak

před vykonáním dispense stala, zdali jest to známo neb tajno, zdali snoubenci spolu obcovali za tím úmyslem, aby spíše dispense dosáhli anebo toliko náruživostí svedeni. Dispens jest však platna, když byla zamlčena copula incestuosa nebo když bylo zamlčeno, že snoubenci tělesným obcováním chtěli dosíci udělení dispense. Když snoubenci spolu tělesně obcovali po zadání žádosti o dispens, má farář zvláštní žádost zaslati k ordinariátu nebo do Říma. Byla-li žádost zaslána k Datarii a je-li kopula tajná, může se zadati k Poenitentiarii, avšak v žádosti budiž učiněna zmínka, že byla žádost od překážky předložena k Datarii. Kdyby však snoubenci zadali žádost a udali, že spolu tělesně obcovali, aniž by to pravdou bylo, postrádá dispens udělená platnosti.

3. Klausule (doprovod). Každá žádost, kterou farář sám svým jménem nepíše, nechť obsahuje klausuli farního úřadu. Klausule tato píše se buď pod podpis žadatelů anebo žádost vkládá se do půlarchu papíru a na přední straně napiše se rubrum s klausulí. V klausuli napiše se poznámka o majetnosti žadatelů pro vyměření taxy; pakliže farář sám svým jménem žádost píše, učiní zmínku o této věci v žádosti samé. Klausule může býti udělena v tomto smyslu: „Výše uvedené důvody tímto potvrzuje, k milostivému příznivému vyřízení tuto žádost doporučuje a spolu svědčí, že snoubenci jsou tak chudí, že toliko z výdělku své denní práce žijí.“

Farní úřad v Mrákově dne 2. srpna 1902.

S. L.

Jan Kříž,
farář.

Jsou-li snoubenci majetnější, učiní farář zmínku o tom, jakou taxu platiti mohou.

E) Propůjčení a vykonávání dispense.

1. Propůjčení dispense.

a) Poenitentiarie udílí dispens „gratis sub quocunque titulo.“

b) Datarie béře zřetel k majetnosti žadatelů a udílí dispens ve trojí formě:

α) Forma nobilium. V této formě udílí se dispens pro osoby z vysoké a zámožné šlechty; obnos ustanovuje se v každém případě zvláště.

β) Forma communis. To jest, když žadatelé jsou zámožní a z rodu počestného a občanského. Kanonisté pokládají za divites ty, kteří mají více než 8000 K jmění.

ε) Forma pauperum pro ty „qui sunt vere pauperes et miserabiles et de suo labore et industria tantum vivunt.“ V tomto případě se rozeznávají tyto třídy: 1. ti, kteří mohou platiti celou taxu, 2. ti, kteří platí tak zv. taxu exercitiorum, 3. ti, kteří vůbec ničeho platiti nemohou. Do první třídy patří ti, kteří mají jmění as 2400 K a ne více než 7000 K, do druhé, jichž roční příjem obnáší 1300 zl., a do třetí ti, kteří nemají pranicého a toliko svýma rukama se živí.

2. Vykonání dispense.

Dispensační dekrét obyčejně zasílá se z Říma ordinariátu, který breve podrží u sebe a dispensační dekrét zašle dotyčnému faráři, aby dispens vykonal. (Forma commissoria.)

Dispens pokládá se tehdy teprv za vykonanou, když splnomocněný buď sám nebo sub delegatem žadateli sdělil, že dotyčná dispens byla udělena.

Dispens udílí se buď a) pro foro externo, anebo b) pro foro interno.

Ad a) Byla-li dispens udělena pro foro externo buď od Datarie nebo od biskupa, povolá farář snoubencé, oznámí jim udělení dispense a listinu uloží ve farním archivu.

Ad b) Když byla dispens udělena pro foro interno buď od Poenitentiarie nebo od biskupa, nutno míti na zřeteli tento dvojí případ:

α) Zná-li duchovní překážku ze zpovědnice, počká, až přijde žadatel ku sv. zpovědi; pak vyslyšev jeho zpověď, oznámí mu, že dispens udělena byla a poučí o tom, co činiti třeba. Pak udělí pokání, po té svátostní rozhré-

šení a na to dispens slovy: *Et insuper auctoritate apostolica mihi specialiter concessa dispenso tecum super impedimento . . . ut praefato impedimento non obstante matrimonium cum dicta muliere publice, servata forma Concilii Tridentini, contrahere, consummare et in eo remanere licite possis et valeas. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.*

Pak připojí legitimaci dítek nemanželských slovy: *Insuper eadem auctoritate apostolica prolem ex dicto matrimonio suscipiendam legitimam declaro. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.* Pak ukončí kněz slovy: *Passio Domini nostri Jesu Christi . . .*

β) Kdyby však kněz se dověděl o tajné překážce mimo zpověď, zavolá žadatele k sobě, před ním dispensační dekrét otevře, obsah mu sdělí a pak ustanoví den sv. zpovědi, v níž počíná si tak, jak sub α) jest uvedeno.

Kdyby však žadatel u jiného zpovědníka sv. zpověď vykonati chtěl, odevzdá se dekrét tomuto, který si počíná tak, jak sub β) jest uvedeno.

γ) Kdyby shledal farář, že v žádosti pravdivé věci byly zamlčeny nebo nepravdivé uvedeny, nesmí se dispens vykonati, nýbrž dlužno zadati k Datarii o tak zvané „*Perinde valere*“ t. j. aby dekrét i v této věci zůstal v platnosti. Pak dlužno však znova žádost psáti, znova v ní jako v prvotní vše vyložiti s vynecháním toho, co tam býti nemělo. Žádost ta se končí: *Unde oratores humillime supplicant ut ipsis gratia perinde valere benigne concedatur.*“

3. Dispensační dekrét mívá různé klausule které se musí věrně splniti. Nejobyčejnější jsou: „*Si preces veritate nitantur*“; v tomto případě nemusí duchovní dále vyšetřovati; jestliže v klausuli jest psáno: *Si preces veritate niti repereris*, musí kněz znova vše vyšetřiti; *in juncta gravi salutari poenitentia*, kterouž jest modlitba růžence, almužna, nebo návštěva vzdálených chrámů, *Dum modo impedimentum sit occultum*, kdyby mezi tím překážka tajná stala se

známou, bylo by nutno zadáti o novou dispens k Datarii; *Nullis super his litteris datis aut testibus adhibitis*, t. j. dispens musí se vykonati beze svědků a nesmí se ani žádného písemného svědectví vydati; *Praesentibus laniatis seu laceratis, quas sub poena excommunicationis latae sententiae laniare tenearis ita, ut multum earum exemplum extet*,“ t. j. kněz musí dispensační dekrét po vykonání dispense hned zničiti. *Erogata ab eis aliqua eleemosyna arbitrio ordinarii juxta eorum vires taxanda et applicanda* t. j. uložení a zapravení takové almužny nemá se nijak pokládati za podmínku platnosti udělení dispense.

Dodatek.

Nařízení kníž arcib. konsistoře v Praze ze dne 2. října 1894 ohledně žádostí o dispens v překážkách manželských.

Aby častěji se opětuující pochybení při žádostech o dispens v překážkách manželských seč možno se zamezila, připomíná se z vysokého rozkazu Jeho Eminencí nejdůstojnějšího pana kardinála a knížete-arcibiskupa všem důst. duchovním správcům následující:

1. Se vším důrazem uvádí se na mysl k bedlivému šetření zdejší výnos ze dne 2. prosince 1887 čís. 9299 (Ord. list. 1887 č. 22.), kterýmž zakázáno prohlašovati snoubence dříve, než potřebná pro ně dispens od překážek pro foro externo došla.

2. Zkouška stran zákonitých požadavků k platnému i dovolenému manželství (*de requisitis*) staň se vždycky hned před první ohláškou, při čemž budiž svědomitě vyšetřeno, není-li mezi snoubenci nějaké překážky není-li snad překážek těch více, na př. též *cognatio spir.*, nejsou-li pokrevně spříbuznění ani ve IV. stupni a pod. Zvláště se upozorňuje, aby při švagrovství nebyla přehlédnuta překážka zhusta spolu se naskytující duchovního příbuzenství. I budiž to svědomitě vyšetřeno

a při žádostech vždy, po případě i negativní zpráva o tom podána.

3. Hned při této zkoušce budiž pamatováno, aby vyhlédnutý den oddavek nespadal do času zapovězeného na př. ve dny kvatembrové, křížové, vigilie s postem a pod.; podotýká se, že i dies solius abstinentiae i dies solius jejunii jsou čas zapovězený.

4. Znovu se připomíná, že při odpoledních oddavkách přicházejí snoubenci o užitek mše sv. a požehnání při mši pro sponsis udělovaného. Proto sluší oddavkám odpoledním, jak jen vůbec možno, brániti.

5. Žádosti o dispens buďtež zasílány — jakož všechna úřední podání vůbec — zpravidla jen prostřednictvím k. a. vikariátních úřadův. Telegrammem vymáhati dispens nedovoluje se, snad řídkou výjimkou v nejvyšší potřebě; a to se zaplacenou zpáteční odpovědí; nikdy však v neděli nebo ve svátek.

6. V žádosti budiž vždy udáno zaměstnání žadatelův, den jejich narození, bydliště, jejich majetnost neb chudoba; jsou-li svobodného neb vdovského stavu. Nejhlavnější pak jest dosvědčení aspoň dvou závažných t. j. kanonických důvodů, což může se státi termíny technickými se stručným vysvětlením. (Srv. Instructio S. Congr. de Propag. fide ze dne 9. května 1877 v Ordin listě z r. 1878 c. 5. str. 17 m.) „Angustia loci“ samo o sobě jest důvodem slabým; „aetas superadulta sponsae“ nemá platnosti u vdov, při nichž právě věk nepřilíš pokročilý podává důvod „periculum incontinentiae.“

7. Jde-li o smíšené manželství, buďtež zároveň předloženy předepsané záruky a to věrně dle formulářů, jak ustanoveno zdejším výnosem ze dne 28. února r. 1894 č. 2137 a ohlášeno vikariátní kurrendou. Mají-li žadatelé dítky před tím narozené, budiž vždy připojeno, byly-li po katolicku neb jinak pokřtěny. Nelze-li žadatele přiměti k podepsání záruk těch vůbec neb

dle oněch formulářů, dlužno žádati za povolení *k passivní assistenci*, která se připustí ve zvláštních případech k zamezení horšího zla *i tenkráté*, když snoubenci chtějí manželský consens vysloviti též *coram ministro acatholico*.

8. Pokrevenství a švagrovství III. stupně, dotýká-li se stupně II., nesmí se na roveň stavěti s příbuzenstvím resp. švagrovstvím III. stupně rovného, nýbrž sluší zde jednat jako při pokrevenství a švagrovství II. stupně, od kteréžto překážky nejdůst. kn. arcib. Ordinariát na základě pouhých quinquennálních fakult dispensovati nemůže.

9. *Následkem opětovaných a důrazných napomenutí Sv. Otce ke všem nejdůstojnějším pp. biskupům aby sňatky mezi strýcem a netí, mezi tetou a synovcem jak jen vůbec možno zamezovány byly, smějí žádosti o dispens od pokrevenství II. stupně s I. jedině v nejkrajnější potřebě, jsou-li zde velice závažné důvody a vyloučena-li obava pohoršení u věřících z takového sňatku, sem předloženy býti. Jinak sluší podobnou žádost a limine zamítnouti, žadatele na neblahé následky takových manželství upozorniti a je k tomu přiměti, aby od úmyslu svého, ve sňatek manželský spolu vejíti, zcela upustili.*

10. V příčině pokrevenství III. stupně a IV. připomíná se důtklivě zdejší výnos ze dne 18. února 1892 čís. 1315 (Ord. list. 1892 str. 17.), kterýž arci, jak samo sebou se rozumí, týká se také švagrovství III. a IV. stupně (affin. hon.). Při tom se podotýká, že pouze při těchto stupních postačí předložiti sem se žádosti pouhý řádně vyplněný rodokmen; jinak sluší k žádostem připojiti všechny matriční listy, jichž k vysvětlení dotyčného pokrevenství neb švagrovství potřebí.

11. Stran prohlášených listů sponsorum vagonum připomíná se nařízení nejdůst. Episkopátu Českého ze dne 21. července 1889 (Ordin. list 1889 č. 13. str. 57).

12. Při cognatio spiritualis budiž zevrubně udán druh příbuzenství toho, zdali pochodí ze křtu sv. neb sv. biřmování; nastala-li překážka ta jednou neb

vícekráte a to u téhož dítku ze svatého křtu a sv. biřmování), neb u různých dítek dílem ze křtu dílem z biřmování.

13. Při impedim. criminis musí se vždy udati, stává-li zde promissio futuri matrimonii neb machinatio in mortem alterius conjugis. Při tom se podotýká, že i po obdržení dispense ab imped. criminis adulterii a po uzavření sňatku žadatelů „filii adulterini pro foro ecclesiastico nunquam legitimari possunt.“

14. Pokud jen mohou žadatelé při pokrevenství II. stupně rovného, stupně III. s II., dále švagrovství stupně I, II. a též III. s II. zapraviti výlohy, spojené se zadáním k Apoštolské Stolicí a sice aspoň v nejmenším obnosu 8 zl., budiž obnos ten zároveň se žádostí o dispens sem zaslán. Jinak buď k žádosti připojeno těstím paupertatis form. II. („nec taxas exercitorum solvere queant“). Jest však nanejvýše žádoucno, aby při žadatelích majetnějších zaslán byl obnos větší než 8 zl. a to zámožnosti žadatelů přiměřený.

15. Žádost k Apoštolské Stolicí vypravuje se, pokud jí kdy potřebí, od nejdůst. kn. arc. Ordinariátu a netřeba tudíž, aby duchovní správcové sami latinské žádosti k Sv. Otci sem předkládali.

16. Vše možně budiž hleděno k tomu, aby snoubenci nevymáhali sobě dispense politické dříve, nežli obdrželi potřebnou dispens církevní.

Kn. arcib. konsistoř kojí se nadějí, že důstojní duchovní správcové všech tuto uvedených připomenutí resp. nařízení svědomitě dbáti budou, čímž zajisté vyřízení žádostí dispensačních se urychlí i usnadní a nemilým nesnáším i mnohým rozpakům se předejde.

§ 10.

Prohlášky.

(Form. č. 12.)

Když snubní protokol řádně byl vykonán a shledáno bylo, že snoubenci dle zákona církevního i státního způ-

sobilí jsou sňatek uzavřítí, anebo když shledána byla nějaká překážka nebo závada, která řádným způsobem odstraněna byla, pak možno přikročiti ku prohlášení manželství.

Nařízení kn. arc. konsistoře Pražské ze dne 2. prosince 1887 č. 9299. přísně zapovídá snoubence ohlašovati dříve než potřebná dispens pro ně od překážek pro foro externo došla.

Prohlášky jsou veřejné ohlášení těch, kteří manželství uzavřítí chtějí, vykované od vlastního faráře za tím účelem, aby překážky jinak snad neznámé na jevo vyšly.

Prohlášky předpisuje zákon církevní i státní. Nezákonné pominutí prohlášek činí manželství ve smyslu zákona církevního nedovoleným a ve smyslu zákona státního (§ 70. obč. zák.) neplatným.

A) Prohlášky dle zákona církevního.

Trident. ses. XXIV. c. l. de refor. matr. (cap. „Tametsi“) stanoví:

Sacri Lateranensis concilii sub Innocentio III. celebrati vestigiis inhaerendo praecipit (sancta Synodus), ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur

a) ter

b) a proprio contrahentium parochi

c) tribus continuis diebus festivis

d) in ecclesia

e) inter missarum, solemnia, publice denuntiantur, inter quos matrimonium sit contrahendum.

ad a) Po pravidlu mají se prohlášky vykonati třikrát, z důležitých příčin mohou však vykonány býti jednou anebo i vůbec pominuty.

ad b) Vlastním farářem snoubenců jest ten, v jehož osadě snoubenci mají svůj domicil nebo quasidomicil.

Domicilium verum ibi locorum est, ubi quis habitationem suam vel principaliter vel unice figit, ita ut peregrinari dicitur, quando ibi non commoretur.

Církevní a státní předpisy o manželství v Rakousku.

Quasidomicilium ille locus est, ubi quis duraturam sedem figere non intendit, attamen in talem finem habitat, ad quem assequendum longior commoratio (saltem 6 menses) requiritur.

Dle toho mají býti vykonány ohlášky takto:

a) mají-li snoubenci jenom domicil a bydlí-li tam aspoň šest neděl, vykonají se prohlášky jenom tam, nebydlí-li tam šest neděl, dlužno vykonati prohlášky také i tam, kde posledně šest neděl bydlili;

b) mají-li snoubenci jenom quasidomicil a bydlí-li tam celý rok, prohlašují se jenom na tom místě; nebydlí-li tam celý rok, mají býti prohlášeni také tam, kam přísluší, pakli nemají toho místa, tedy tam, kde se narodili.

Dle dekrétu konsistoře Pražské ze dne 12. ledna 1893 č. 9999. dovoleno jest pro Prahu a okolí (Praha, Karlín, Vinohrady, Smíchov, Košíře, Holešovice-Bubna, Olšany), aby snoubenci, kteří mají jenom quasidomicil a v některé farnosti ve jmenovaných místech 6 neděl bydlí, nemusí býti prohlášeni tam, kam přísluší resp. kde se narodili, když vůbec na některém uvedeném místě rok se zdržovali.

c) Mají-li domicil i quasidomicil, a jestliže na jednom z těchto míst alespoň 6 neděl bydlí, mají býti prohlášeni na obou místech. Nebydlí-li tam 6 neděl, tedy mají býti prohlášeni na obou místech a mimo to ještě tam, kde 6 měsíců bydlili.

d) Nemají-li snoubenci ani domicilu ani quasidomicilu, mají býti prohlášeni tam, kde právě bydlí a mimo to tam, kam přísluší resp. kde se narodili. K těmto prohláškám jest třeba dovolení biskupa.

Prohlášky na těch místech, kde je toliko církevní zákon předpisuje, mají se vykonati ex offo a také ex offo má býti sepsán prohlášení list.

Pakliže ženich a nevěsta patří pod jurisdikci vojenského duchovenstva, jest tento oprávněn konati ohlášky. Jestliže však toliko jeden ze snoubenců patří pod pravomoc vojenského duchovního a druhý jurisdikci světského faráře, mají oba duchovní prohlášky vykonati.

Co se týče sňatků smíšených, pojednáváme o jejich prohláškách na str. 64 násl.

ad c) Prohlášky mají býti vykonány ve třech po sobě následujících nedělích neb svátcích, čemuž však, jak Aichner tvrdí (*Comp. jur. eccl. ed. II. 515 adn. 14.*), tak rozuměti jest, že mezi druhou a třetí anebo mezi první a druhou ohláškou má býti alespoň jeden všední den.

ad d) Prohlášky vykonány mají býti v kostele, necht již tento kostel jest farní nebo filiální.

ad e) Prohlášky obyčejně se konají po kázání anebo při farní mši svaté.

Při prohláškách má býti uvedeno jméno, příjmení, místo narození, věk, stav a bydliště s poznámkou, aby každý, kdož by nějakou překážku proti zamyšlenému sňatku věděl, ji v čas farnímu úřadu oznámil.

Kdyby po uplynutí prohlášek ve lhůtě dvou měsíců snoubenci sňatku neuzavřeli, musily by dle všeobecného zákona církevního býti prohlášky opakovány, leč by biskup jinak ustanovil, avšak dle našeho partikulárního práva prodlužuje se tato lhůta na 6 měsíců (*Instruc. Austr. § 64.*)

B) Prohlášky dle zákona státního.

Státní zákonodárství v podstatě souhlasí se zákonem církevním. Toliko připomínáme:

I. Státní zákon nerozeznává mezi domicilem a quasidomicilem, nýbrž stanoví, že prohlášky mají vykonány býti v té farní osadě, kde snoubenci bydlí (§ 71. *obč. zák.*) a nebydlí-li snoubenci anebo jeden z nich v tomto místě ještě 6 neděl, mají býti prohlášky také v tom místě, v němž posléze se zdržovali a v němž bydlili déle, než tuto ustanoveno. (§ 72. *obč. zák.*) Na zachování těchto podmínek závisí platnost manželství.

Pozn. 1. Když nutno jest vykonati ve smyslu státního zákona prohlášky na dvou neb více místech, jest nejlépe, když snoubenci předloží své dokumenty svému bývalému faráři, který si potřebné opíše a pak in dorso potvrdí, že

prohlásky vykonány byly; po té pak mohou snoubenci dokumenty předložit vlastnímu faráři nevěstinu.

Pozn. 2. Kdykoli nutno jest vykonati ohlášky ve smyslu státního zákona na různých místech, musí si snoubenci z těchto míst zaopatřiti po projití prohlášek řádně kolkovaný prohlášení list, jež před sňatkem mají odevzdati vlastnímu faráři nevěstinu. Bez tohoto listu nesmí farář oddávky vykonati.

Pozn. 3. Pouhé oznámení na policii o bydlení nedokazuje ještě žádné pravé bydliště. (*Výn. ze dne 4. dubna 1882 č. 1582.*)

Pozn. 4. Chce-li býti ohlášen ženich, který právě z vojny přišel a posud 6 neděl v místě nebydlil, nutno zakročiti též o prohlášky u c. k. vojenského farního úřadu, od něhož pak musí býti předložen kolkovaný prohlášení list.

2. Co se týče obsahu prohlášek, souhlasí státní zákon (§ 70. *obč. zák.*) se zákonem církevním, toliko nežádá, aby věk snoubenců se ohlašoval.

Pozn. 1. Dle § 74. bylo by manželství platné, kdyby se toliko jméno a příjmení ženicha a nevěsty ohlásilo, ba i platné by bylo, kdyby bez náležité dispense jednou místo třikráte se ohlásilo, ovšem pak bylo by to nezákonné a trestné.

Pozn. 2. Kdyby se manželství neprohlásilo od vojenského faráře, k tomu oprávněného, nýbrž toliko od světského kněze, jemuž *ex titulo unius partis* právo to přísluší, nebylo by manželství neplatné, avšak byly by z toho nepříjemnosti. (*Nuř. voj. r. dv. ze dne 4. března 1836 č. 656.*)

Pozn. 3. Kdyby při prohláškách bylo ohlášeno nepravé jméno křestní snoubence, bylo by manželství neplatné. (*Výn. ze dne 9. pros. 1874 č. 7205 G. U. 5555.*)

3. Prohlášky manželství smíšeného mají býti vykonány od katolického duchovního i protestantského. Kdyby však pastor prohlášky manželství smíšeného odepřel, má se strana obrátiti na c. k. okr. hejtmanství a od něho prohlášením listem se vykázati.

4. Kdyby po projití ohlášek sňatek nebyl uzavřen po 6 měsících, bylo by nutno dle § 73. *obč. zák.* pro-

hlášky opakovati. Zdali by bylo manželství bez opakování prohlášek uzavřené platným, v tom právníci se neshodují.

5. Zda-li 6 neděl uplynouti má do první ohlášky nebo do uzavření sňatku, není jasné, avšak právníci mnozí tvrdí, že třeba jest uplynutí 6 neděl do vykonání sňatku.

C) Dispense od prohlášek.

Z důležitých příčin možno obdržeti dispens buď ode všech prohlášek nebo alespoň od 2. a 3. prohlášky.

1. Příčiny, pro něž prominuty mohou býti všechny tři ohlášky, (*Form. č. 13—17.*) jsou:

a) dle práva církevního obyčejně nebezpečnoství smrti jednoho ze snoubenců a okolnost, v níž se jedná o uzavření sňatku osob v konkubinátě žijících, kteří jsou všeobecně za manžely pokládány.

b) Právo světské uznává obojí výše uvedený případ, avšak připouští ještě jinou možnou okolnost, pro kterou možno ode všech tří ohlášek dispensovati.

Kdykoli však udělí se dispens ode všech tří ohlášek, žádá církev, aby oba snoubenci vykonali za přítomnosti svědků, faráře, přísahu, že zamýšlenému sňatku žádná překážka nebrání. (*Instr. Austr. § 85.*) Totéž žádá stát za přítomnosti úředníka, avšak často spokojuje se též přísahou před farářem vykonanou. (§ 86. *obč. zák.*) (*Form. přísahy č. 18*)

2. Příčiny, pro něž může býti prominuta druhá a třetí ohláška, (*Form. č. 19—21.*) jsou:

a) dle církevního práva: α) *Tempus clausum*, β) *morbus unius sponsorum*, γ) *impraegnatio sponsae cum periculo partum edendi*, si *dispensatio non esset data*, δ) *periculum famae*, ε) *mutatio domicilii*, ζ) *periculum derelictionis*;

b) státní zákon dovoluje též pro tyto případy dispens od druhé a třetí ohlášky.

3. Právo, prominouti všechny tři ohlášky, přináleží ordinariátu; může však je též prominouti gener. vikář

anebo kapitulní vikář. V nebezpečnosti smrti mohou dáti tuto dispens všichni faráři; v jiných zemích jsou k tomu delegováni někteří kněží z vikariátu.

Pro foro civili udílí dispens ode všech prohlášek místodržitelství, v nebezpečnosti smrti c. k. okresní hejtmanství a někteří vykládají nařízení min. ze dne 9. ledna r. 1885 i v ten smysl, že oprávněn jest k tomu v nejnútnejším případě i starosta obce.

Dispens od druhé a třetí ohlášky udílí pro foro ecclesiastico vikář (děkan), pro foro civili okr. hejtmanství (magistrát).

Pro osoby vojenské udílí dispens ode všech tří prohlášek polní biskup a vojenské teritorriální velitelství, in articulo mortis dotyčný vojenský kněz a místní velitelství, od druhé a třetí ohlášky v bydlišti polního biskupa tento, mimo jeho bydliště, farář vojenský a místní velitelství.

Jestliže jsou snoubenci ze dvou diecésí, stačí dispens duchovní vrchnosti nevěsty, pakliže jsou snoubenci z různých hejtmanství, musí si zaopatřiti dispens každý ze svého hejtmanství.

4. Žádost za prominutí ohlášek podepisují snoubenci sami a podávají ji příslušným úřadům, toliko, když se jedná o manželství konkubinářů za manžely veřejně pokládaných, může farář sám žádati o prominutí ohlášek se zatajením jména snoubenců (§ 87. obč. zák. *(Form. č. 14.)*). Žádost snoubenců k církevní vrchnosti má farář potvrditi, když žádost shledává odůvodněnou slovy: Ku příznivému vyřízení doporučuje farní úřad v N. dne... N. N. farář a přitiskne farní pečeť.

Žádost k politickým úřadům se kolkuje I K kolkem, žádosti k církevním úřadům jsou bez kolku.

D) Prohlašň list.

Bylo-li třeba na více místech vykonati ohlášky, musí každý duchovní vydati po vykonaných prohláškách prohlášň list, bez jehož předložení kopulace vykonati se nesmí. Jestliže byly prohlášky třeba dle církevního zá-

kona, vydává se tento list nekolovaný ex offio, pakliže prohlášky žádal státní zákon, musí býti vydán prohlášň list nekolovaný kolkem korunovým. (*Form. č. 22.*)

Prohlašň list vydává:

a) farář ženichův faráři nevěstinu, když každý snoubenec jest z jiné osady;

b) farář, v jehož osadě dle církevního neb státního práva druhé ohlášky vykonány býti musily;

c) vojenský farář, když ženich přináleží jeho pravomoci; v tomto případě musí býti připojena klausule propouštěcí;

d) akatolický duchovní správce při smíšeném sňatku, pakliže prohlášky vykonal, když je však odepřel, to hejtmanství neb magistrát, v jehož okršku dotyčný akatolický duchovní správce bydlí;

e) katolický farář při smíšeném sňatku cum assistentia passiva v pražské arcidiecezi, když snoubenci před ním svůj souhlas vyslovili, pakliže ještě v akatolickém chrámu oddavky míti chtějí. V tomto případě však farář prohlášň listu dříve nevydá, až teprve sňatek cum assistentia passiva vykonán byl, a pak do prohlášň listu napíše, že snoubenci před ním již svůj souhlas vyslovili.

E) Prohlašň list jako propouštějící.

Dle partikulárního zákonodárství v církevní provincii české (*Conc. provinc. prag. Tit. IV. cap. XI.*) přísluší právo oddavek a štoly faráři nevěstinu. Kdykoli však si strana přeje, aby oddavky vykonal farář ženichův, jest povinen předložiti faráři nevěstinu prohlášň list z osady ženichovy. Po té farář nevěstin vyhotoví prohlášň list svého úřadu jako propouštějící, na nějž dole připiše: „Nevěsta N. N. se propouští k oddavkám důstojnému farnímu úřadu v N. (*Form. 23.*) Pod touto poznámkou připojí se datum, podpis a farní pečeť. Snubní dokumenty, jak v jistém případě k. a. konsistoř v Praze rozhodla, má uschovati farář nevěstin. Když byly oddavky vykonány od faráře ženichova, zapíše tento sňatek s číslem pořadovým do své matriky a hned dá

krátkou zprávu (*Form. 24.*) faráři nevěstinu, který zapíše akty do své matriky bez čísla pořadového a zprávu o vykonaných oddavkách přiloží k ostatním dokumentům snubním. Do rubriky „Oddávající kněz“ napíše: Per dimissionem copulavit N. N. parochus in . . .

KAPITOLA III.

Uzavření manželství.

Má-li býti manželství platně uzavřeno, žádá církevní zákon, aby uzavřeno bylo tam, kde forma tridentská váže, před vlastním farářem snoubenců a dvěma svědky. Státní zákon rakouský totéž uznává ve příčině manželství mezi katolíky, připouští však civilní sňatek snoubenců katolických, když vlastní farář pro státem neuznanou překážku manželství snoubence oddati nechce.

§ 11.

Vlastní farář.

Vlastním farářem snoubenců ve smyslu církevního zákona jest ten farář, v jehož osadě snoubenci svůj domicil nebo quasidomicil mají. (*Instr. Austr. § 38.*)

Státní zákon (§ 75. obč. zák.) mluví „o řádném duchovním“, jímž rozumí toho kněze, pod jehož pravomoc snoubenci přísluší z titulu svého bydlení.

Kompetence farářova počíná tím dnem, ve kterém snoubenec jeho osadníkem se stal.

Dle toho jest oprávněn dle církevního i státního práva farář ženichův i nevěstin platně oddávati. Avšak v církevní provincii české přináležejí oddavky ve smyslu církevního zákona faráři nevěstinu, jemuž přísluší i právo štoly. Přejí-li si však snoubenci, aby vykonal oddavky farář ženichův, nemá se jim v tom překážeti. Aby však oddavky dovoleným způsobem vykonány býti mohly, vydá farář nevěstin, který jest zodpovědným za to, že všechny potřebné listiny jsou v pořádku, faráři ženichovu list propustný. (*Form. č. 25.*) V tomto případě dlužno však

štolový poplatek zapraviti na obou místech, avšak jenom ve smyslu církevního zákona, ne však státního.

Náleží-li jeden ze snoubenců pod pravomoc vojenského faráře, může oddavky vykonati buď světský nebo vojenský farář. (*Apošt. vikariat. ust. ze dne 30. srpna 1856.*) Koná-li oddavky světský farář, musí míti od vojenského faráře prohlášení list s propouštěcí klausulí. (*Ust. říš. min. války ze dne 15. února 1874 a výn. c. k. min. války vnitřní ze dne 8. června 1881. č. 18197.*)

Vlastním farářem těch snoubenců, kteří ani domicilu ani quasidomicilu nemají, jest ten, v jehož osadě se snoubenci právě zdržují. Avšak připomenouti dlužno, že takové snoubence oddávati může farář teprve tehdy, když si byl předem svolení biskupa svého vyžádal.

Konečně budiž podotknuto, že každý kaplan ve smyslu církevního i státního zákona může platně osadníky své osady oddávati, aniž by k tomu potřebovali zvláštního svolení svého faráře, že však proti vůli faráře tak činiti nemá, jest samozřejmo.

§ 12.

Delegace k oddávkám.

Papež může beze vší delegace mocí svého úřadu dovoleně i platně vykonati oddavky v celé církvi, biskup ve své diecési, generální vikář v diecési, pro niž jest ustanoven, sede vacante i kapitulní vikář. Tyto hierarchické osoby mohou také uděliti delegaci t. j. pravomoc, aby jiný kněz oddavky vykonal.

Kdykoli však mimo uvedené osoby mimo vlastního faráře neb kaplana některý jiný kněz snoubence oddávati chce, má k tomu zapotřebí delegace. Tuto delegaci může dáti vlastní farář snoubenců, nebo jeho zástupce (kaplan), v církevní provincii české ve smyslu zákona církevního jest k tomu oprávněn farář nevěstin.

Delegující jest zodpovědným za to, že všem požadavkům církevního i státního práva zadost učiněno bylo, a sám uschovává dokumenty snubní.

Delegace může býti buď výslovně neb mlčky daná, licentia praesumpta nebo interpretativa nestačí (§ 47. *Instr. Austr.*) Po pravidlu dává se delegace písemně (*Form. č. 26.—27.*), jestliže oddavky mají býti vykonány v jiné farnosti. Delegace může býti dána k aktivní i passivní assistenci. Pakliže oddavky vykonává cizí kněz v chrámě vlastního faráře stačí delegace ústní. (*Instr. Austr. § 47.; § 81. obč. zák.*) Pakliže vlastní farář nebo kaplan vykoná oddavky snoubenců na cizí osadě, není třeba žádné delegace, nýbrž nutno toliko, aby se věc oznámila farářů místa, kde oddavky vykonány býti mají.

Delegace telegraficky dána není přípustná.

Delegace tak dlouho trvá, pokud nebyla odvolána, platí pro čas ten, pro který dána byla, a s tou podmínkou, která uložena byla. Delegace neplatí po uplynutí stanovené lhůty anebo při nevyplnění podmínky položené.

Kdyby delegující kněz zemřel, dříve než kopulace byla vykonána, bylo by jistější, zaopatřiti si delegaci novou.

Kdyby snoubenci se přestěhovali několik dní před sňatkem na jinou osadu, kdež po sňatku trvale usaditi se chtějí, tu by je měl právo oddati ten farář, do jehož osady se přistěhovali; kdyby v tomto případě dal farář dřívějšího bydliště delegaci jinému faráři, pozbyla by delegace platnosti. Výjimku v tomto případě činí fary pražské a předměstské, kde za výše uvedených okolností může oddávati jeden i druhý farář.

Aby se předešlo všem možným nepříjemnostem, jest radno, aby delegovaný obdržel moc subdelegovati někoho pro ten případ, kdyby sám oddavky vykonati nemohl.

Delegovaný jest povinen v osmi dnech oznámiti delegujícímu, že oddavky vykonal, a spolu připojiti má zápis snoubenců oddaných. Akt zapisuje se do matrik oddačních od delegovaného s číslem pořadným a od delegujícího bez čísla pořadného. (*Form. č. 28.*)

Ke konci budiž podotknuto, že vlastní farář, když toho potřebu neuznává, není ani dle církevního ani dle státního práva povinen delegaci dáti. Tato se má vydati jen z důležité a vážné příčiny.

Pozn. 1. Delegace písemná musí býti vždy korunovým kolkem opatřena a má obsahovati úplné nationale snoubenců. Delegující nemá k delegaci žádných jiných dokumentů přikládati, nýbrž vše si podrží sám a ve farním archivě uschová.

Pozn. 2. Aby se předešlo všem zmatkům, jest záhodno, aby delegující snoubence upozornil, že v tomto případě jsou povinni štolový poplatek na obou místech platiti, a připomenul snoubencům, aby ženich svou svatbu delegovanému dříve oznámil a s ním se dohodl, poněvadž, když snoubenci teprve v den sňatku k delegovanému knězi se dostaví a za vykonání sňatku bezprostředně žádají, mohou nastati různé nepředvídané překážky, které pak mají nemilé následky.

§ 13.

Svědci při oddavkách.

A) Dle zákona církevního jest třeba při oddavkách přítomnosti dvou nebo tří svědků. O svědcích tridentinum ničeho bližšího nestanoví než to, aby svědčiti mohli o vykonaném aktu. Dle toho neschopnými svědky jsou lidé kteří k užívání rozumu ještě nedospěli, jako jsou dítky anebo ti, kteří při rozumu nejsou jako jsou blbí, opilí a p., schopni jsou: ženy, klerikové světšti i řádoví, řeholnice, nevěřící, exkommunikovaní a j. Avšak statuty diecéšní, mezi nimiž Conc. prov. Prag. stanoví: Propter reverentiam Sacramento, benedictioni et aliis sacris ritibus debitam non facile nisi catholicos admittendos esse, qui communionis ecclesiasticae beneficii ex integro fruuntur.

B) Zákon státní v § 75 obč. zák. nic bližšího nestanovuje, avšak ve smyslu nařiz. min. ze dne 3. ledna 1881 č. 16211 mají to býti osoby takové, které jsou schopny vydati svědectví před soudem.

§ 14.

Místo a způsob uzavření sňatku.

Sňatek po pravidlu uzavřen býti má v chrámě, a to před hlavním oltářem, a pakliže to není možno, před jiným

oltářem. Chrámem rozumí se buď chrám farní nebo filiální anebo jiná veřejná kaple.

Uzavření sňatek v soukromém domě, vyjímaje případ nebezpečnosti smrti anebo těžké nemoci jednoho ze snoubenců, možno toliko z vážné příčiny a jen s dovolením biskupovým.

Způsob oddavek může býti dvojit: *a) assistentia activa* a *b) assistentia passiva*.

Ad *a)* Kněz, liturgickým rouchem oděný, vykonává před dvěma svědky v chrámě odavky dle předpisů římského rituálu;

ad *b)* kněz, oděný talárem, přijímá přede dvěma svědky souhlas snoubenců ve farní kanceláři. Tento způsob uzavření manželství se připouští u nás v tom případě, když se uzavírá manželství smíšené, při němž strana nekatolická předepsaných záruk dáti nechce.

Cúm *assistentia activa* spojeno jest *benedictio nuptiarum intra missam*. Právo tuto benedikci udělití přísluší faráři nebo kaplanovi a bez jeho neb biskupa dovolení nesmí jí udělití jiný kněz pod trestem *suspense*. Blíže o této věci jedná pastýřské bohosloví.

§ 15.

Čas oddavek.

Dle zákona státního možno v kteroukoli dobu sňatek uzavřítí.

Co však se týče zákona církevního, rozeznávají dlužno, a to:

a) dle všeobecného zákona církevního možno oddavky samy vykonati v kterékoli době roční, avšak *solemnitates nuptiarum* se zapovídají od první neděle adventní až do Zjevení Páně a od Popeleční středy až do neděle Bílé, jmenované dny v to počítaje.

b) Partikulární právo církevní v Rakousku však zakazuje ve výše jmenované dny nejenom *solemnitates nuptiarum*, nýbrž i oddavky samy. Z důležité příčiny možno obdržeti *dispens* od této záповědi (*Form. č. 29.*), pak

však možno vykonati oddavky časně z rána při zavřených dveřích a bez hlučného průvodu.

Mimo výše uvedené dny zakazují se u nás v Čechách oddavky ještě v prosebné dny a ve všechny dny újmy i zdržlivosti.

Conc. prov. Prag. 1860 p. 160. nařizuje, aby snoubenci byli v den oddavek přítomni mši sv., a proto mají býti oddavky konány dopoledne. K odpoledním oddavkám dlužno zjednatí náležitou *dispens*. (*Form. č. 30.*)

§ 16.

Uzavření manželství prostřednictvím plnomocníka.

Manželství může býti též prostřednictvím plnomocníka uzavřeno a to nejen dle práva církevního, nýbrž i státního.

Právo církevní ukládá, aby se tak stalo z nejvážnějších příčin, a to vždy se svolením biskupa (*Instr. Austr. § 50.*), právo státní předpisuje vyžádati si předem svolení zemské vlády. (*§ 76. obč. zák.*)

Mimo to jest třeba:

a) aby prostředník měl zvláštní plnomocenství od toho, jehož jménem sňatek uzavřítí se má;

b) aby prostředník sám osobně mandát vykonal; někoho jiného subdelegovati může jen tehdy, když k tomu výslovně právo obdržel;

c) mandát má býti v čase, kdy manželství se uzavírá, v plné platnosti.

Dodatek.

§. 17.

Zpověď snoubenců

Conc. Trid. na pomíná snoubence, aby alespoň tři dni před uzavřením sňatku vykonali sv. zpověď a přijali Tělo Páně

Poněvadž ani konc. Praž. z r. 1860 ani *Instr. Austr.* ani *Rituale Rom.* zpověď snoubenců nepředpisuje, nýbrž toliko radí, není možno ve smyslu rozhodnutí S.

C. O. ze dne 18. března 1891 snoubence ku zpovědi nutiti, po případě oddavky odepřiti. Možné by to bylo dle rozhodnutí S. C. C. ze dne 28. srpna 1852 jenom v těchto případech:

- a) když snoubenci jsou veřejní hříšníci;
- b) když in contemptum ecclesiae by sv. svátosti přijati nechtěli a
- c) konečně, když by veřejné pohoršení povstalo, pakliže by snoubenci bez přijetí sv. svátosti sňatek uzavřeli.

V těchto všech případech má se obrátiti duchovní správa na biskupa o rozhodnutí.

§ 18.

Uschování snubních dokladů.

Dokumenty, které ku sňatku potřebny byly, uschová farář ve farním archivě ve fascikulu, na němž vyznačeno má býti číslo. Fascikuly z jednoho roku budtež vždy uloženy pro sebe.

V případě delegace uschová dokumenty dle analogie výnosu c. k. říš. minist. války ze dne 15. února 1871 farář delegující.

Žádá-li strana, aby jí vydány byly některé dokumenty, může se tak státi toliko s povolením místodržitelství i konsistoře.

Žádá-li úřad za některý dokument, možno mu vydati jen opis, ne však originál. (*Okružník c. k. morav. místodržitelství ze dne 22. září 1886 č. 26080.*)

Žádá-li osoba vojenská za vydání křestního listu, možno jí vyhověti, když o tom vydá stvrzenku. (*Předpisy o vedení matrik vojenských 18. června 1887 § 7. a.*)

KAPITOLA IV.

Zvláštní případy manželství.

§ 19.

Sňatek na smrtelném loži.

Objeví-li se potřeba, aby uzavřen byl sňatek na smrtelném loži, musí býti předem vysvědčením lékařským,

kteří jest korunovým kolkem opatřeno, zjištěno nebezpečnosti smrti.

Dispense státní od všech prohlášek udílí na základě zákona ze dne 4. července 1873 ř. z. č. 111. hejtmanství; dispens tato má se dle výnosu minist. vnitra ve srozumění s ministerstvem spravedlnosti a kultu ze dne 9. ledna r. 1885 č. 6164. vždy vyčkati, ač není-li to zvláštní okolností nemožno. Z tohoto dodatku soudí Dr. Borový, že v případě naléhavé nutnosti může dáti dispens tuto též místní starosta, avšak připouští možnost, že by stát toto manželství za neplatné uznal, kdežto Dr. Jirák naprosto kompetenci starosty místního popírá. (*Čas. kat. duch. z r. 1890, str. 613.—616.*)

Dispens církevní může udělit sám farář.

Když dispens od prohlášek udělena byla a když žádná překážka na závadu není, jsou povinni snoubenci dle § 86. obč. zák. přede dvěma svědky složiti přísahu do rukou státního úředníka o tom, že zamyšlenému manželství žádná překážka na závadu není.

Dle § 85. instr. rak. bisk. jsou snoubenci povinni pro foro ecclesiastico tuto přísahu složiti před farářem. Často se stává, že úřadové spokojují se též pro svůj obor přísahou před farářem. (*Form. č. 31.*)

Po této přísaze zavede farář protokol snubní se snoubenci, který podpisují snoubenci, oba svědkové a farář, načež může farář oddavky vykonati přede dvěma svědky.

Nemají-li snoubenci křestních listů a není-li možno si je v čas zaopatřiti, mohou snoubenci si zadati u hejtmanství, aby jim dána byla dispens od křestních listů.

Jestliže však manželství stojí na závadu nějaká státem uznaná překážka, musí býti vždy zadáno o dispens politickou a vyčkati se musí její vyřízení.

Co se týká dispense církevní, může biskup dle fakulty z r. 1888 dispensovati od těchto překážek: 1. Ordo subdiaconatus, diaconatus, votum solemne. 2. Cultus disparitas inter baptizatos et non baptizatos. 3. Consanguinitas in gradu 2, 3, 4 lineae transversae. 4. Cognatio spiritualis. 5. Cognatio legalis ex adoptione. 6. Affinitas

qualiscunque sola excepta affinitate ex copula licita in linea recta. 7. Justitia publicae honestatis. 8 Crimen. 9. Clandestinitas. 10. Impubertas.

Kdyby nebylo možno o dispens tuto žádati na ordinariát, jsou vikářové pražské arcidiecése oprávněni tuto dispens sami udělit.

Farář jest povinen o takové dispensi podati zprávu ordinariátu a spolu podotknouti, zdali snoubenec již zemřel nebo se uzdravil.

Jedná-li se o disparitas cultus, mají býti dány cautiones opportunae, jako při smíšeném manželství.

Když jeden ze snoubenců náleží pod pravomoc duchovního správce vojenského, může v nebezpečnosti smrti udělit dispens místní vojenské velitelství anebo vojenský duchovní, který k oddávkám jest oprávněn.

Jedná-li se o to, aby manželé, kteří byli civilně oddáni, na smrtelné posteli též církevní sňatek uzavřeli, dispensuje od prohlášek farář toliko, přijme přísahu a když není žádné závady církevní, snoubence po sepsání protokolu oddá. Jestliže jest třeba jaké dispense, bude si počínati tak, jak výše o tom praveno. Sňatek zapisuje se pak do matriky bez čísla pořadného.

§ 20.

Sňatky smíšené.

A) Sňatkem smíšeným nazýváme sňatek osob pokřtěných, z nichž každý snoubenec k jinému vyznání náleží; tedy sňatek mezi katolíkem, protestantem, pravoslavným, reformovaným a p.

Dle článku II. zák. ze dne 31. prosince 1868 říš. zák. č. 4. z r. 1869 mohou snoubenci uzavřít sňatek smíšený buď před duchovním správcem ženichovým nebo nevěstiným.

Dle téhož článku mohou snoubenci svůj sňatek si dáti požehnati též od duchovního správce ženichova, když jej byli uzavřeli před duchovním správcem nevěstiným anebo naopak.

Dle čl. I. téhož zák. mají býti prohlášky před sňatkem smíšeným vykonány v obou chrámech různých konfessí, k nimž snoubenci náleží.

Kdyby však jeden z duchovních správců vykonání prohlášek odepřel, možno straně postižené obrátiti se ku příslušnému hejtmanství, aby tam prohlášky úředně vykonány byly.

B) Dle církevního práva jest sňatek snoubenců různých vyznání coram ministro acatholico jen tam platným, kde forma tridentina prohlášena buď vůbec nebyla anebo kde prohlášena byla, ale když byla od ní udělena dispens. Avšak na těch místech, kde forma tridentina jest závaznou (viz překážky manželské str. 28 násl.), jest smíšený sňatek jen tehdy platným, když uzavřen byl před vlastním farářem katolickým a dvěma svědky.

Dle instrukce Apoštol. Stolice ze dne 15. listopadu r. 1858 dovoluje církev smíšené manželství jen tehdy:

1. když snoubenci uzavřeli mezi sebou smlouvu, že všechny dítky budou po katolicku vychovány. (*Form. č. 32.*)

2. Když strana nekatolická se zaváže reversem, že straně katolické žádných překážek v plnění náboženských povinnostech činiti nebude. (*Form. č. 33.*)

3. Když strana katolická přislíbí, že své povinnosti náboženské svědomitě vykonávati bude a že se přičiní, aby druhá strana ku poznání kat. náboženství přišla a je přijala. (*Form. č. 34.*)

Zákon státní sice praví, že neplatny jsou reversy dané duchovním správcům o vychování dítek smíšeného manželství a stanoví, že ve smíšeném manželství zrození hoši následují náboženství otcovo a děvčata náboženství matčino, avšak připouští vzájemnou smlouvu mezi rodiči, že budou všechny dítky vyznání otcova nebo matčina; tuto smlouvu může žádati katolický farář (*čl. I. zák. ze dne 25. května 1868.*)

Když snoubenci smlouvu o vychování dítek po katolicku vydali a žádané reversy dali, zadá farář ke konsistoři o dispens (*Form. č. 35.*) a když došla, pak snoubence prohlásí nezmíniv se o jejich vyznání.

Zdráhá-li se pastor prohlášky vykonati, nechť obrátí se snoubenci na hejtmanství toho místa, kde bydlí pastor dotyčný s prosbou, aby úředně prohlášení byli, a pak nechť se o tom vykáží prohláším listem.

Po té vykoná farář oddavky cum assistentia activa a zapíše sňatek do matriky oddaných s číslem postupným. V rubrice poznamenání uvede smlouvu a reversy.

Nechtějí-li snoubenci dáti smlouvy a reversů, neuděluje se dispens ab impedimento mixtae religionis. Farář zadá ke konsistoři o dovolení, aby oddavky vykonati mohl cum assistentia passiva (*Form. č. 36*). Prohlášky vykonají se, jak výše praveno. Snoubenci se pak dostaví s dvěma svědky do farní kanceláře, kde prohlásí, že se béřou za manžely, asi v této formě:

Přišli jste, abyste prohlásili, že uzavíráte mezi sebou sňatek? Ano. — Béře si ženich N. N. nevěstu N. N. za svou manželku? Ano. — Béře si nevěsta N. N. ženicha N. N. za svého manžela? Ano.

Tato assistence passivní jest v pražské arcidiecési církevně dovolena i v tom případě, pakliže snoubenci po ní chtějí též sňatek coram ministro acath. uzavřítí.

Dle min. výnosu ze dne 7. listop. 1882 č. 71564 jest ten duchovní správce oprávněn zapsati sňatek do své matriky s číslem pořadným, který první snoubence oddal.

Jestliže tedy farář cum assistentia passiva oddavky vykonal, vydá snoubencům prohlášení listy, v němž napíše, že snoubenci před ním svůj souhlas v manželství vyslovili, následkem čehož že akt číslem pořadným v matrice oddaných zapsán jest.

Tento celý postup by se zachoval, kdyby katolík chtěl uzavřítí sňatek s osobou vyznání pravoslavného nebo řeka nesjednoceného.

Jsou-li snoubenci oba sice vyznání katolického, avšak jeden ritu latinského, druhý ritu řeckého, možno vykonal oddavky katolickému faráři beze všech překážek, tak jako by byli oba téhož ritu. Kdyby však chtěli býti snoubenci oddáni od kněze ritu řeckého v kostele ritu latinského, nemá jim v tom farář ritu latinského zbraňovati.

V listě oddávacím post assistentiam passivam píše farář: N. N. (ženich) a N. N. (nevěsta) uzavřeli sňatek manželský u přítomnosti nižepsaného faráře a svědků N. N. a N. N.

Kdyby snoubenci, kteří uzavřeli svůj sňatek coram ministro acatholico, přišli k faráři katolickému a chtěli, aby byli též církevně oddáni, jednal by farář tak, jak výše praveno o uzavření sňatku smíšeného.

§ 21.

Sňatky cizozemců v Rakousku.

A) Zásady všeobecné.

§ 37. obč. zákon. stanoví: „Jestliže cizozemec nějaké jednání právní s cizozemcem nebo s poddaným zemí těchto předsevezme v zemi cizí, posuzováno buď dle zákonů toho místa, ve kterém bylo učiněno; ač nebylo-li mu, když se předsebralo, patrně jiné právo za základ položeno, a není-li tomu na odpor, co nařízeno svrchu v § 4. (*obč. zák.*)“

§ 36. obč. zák.: „Vejde-li cizozemec v těchto zemích v jednání obě strany zavazující s občanem zdejším, posuzováno buď dle tohoto zákonníka jen tehdy, když se nedokáže, že strany, vcházejíce v jednání, hleděly k právu jinému.“

První úlohou duchovního správce tedy bude, žádati dokument od snoubence, jímž dokazuje příslušnost k tomu či onomu státu. Mimo tento dokument musí snoubenci předložiti všechny jiné dokumenty, které ke sňatku v ohledě občanském se vyžadují (*Dvor. dekrét ze dne 22. prosince r. 1814*) a konečně dle výnosu c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 22. listopadu 1859 č. 17602 a výnosu c. k. stát. ministerstva ze dne 8. dubna 1865 č. 2392 jest povinen cizinec předložiti legalisovaný dokument ze svého rodiště neb příslušné obce, že dle zákonů své vlasti jest oprávněn sňatek uzavřítí.

Kdyby se těchto zásad nedbalo, mohlo by se státi, že by uzavřen byl sňatek, který stát, do něhož dotyčný

cizinec přináleží, neuznává, což by mělo smutné následky pro ženu a děti.

Poněvadž duchovnímu správci někdy nesnadno bude rozeznati, zdali dokumenty jsou pravé či falešné, nebo úplné, jest radno, aby ve všech případech, kdy v pochybnost upadá, předložil dokumenty c. k. okr. hejtmanství (magistrátu) nebo policejnímu ředitelství k prozkoumání.

Duchovní správce jest oprávněn žádati od strany úředně pověřené překlady dokladů, když dotyčné řeči nerozumí.

Výše uvedené dokumenty má předložiti nejen muž cizinec, nýbrž i žena, když do ciziny náleží.

Co se týče zletitosti snoubenců-cizinců, platí tu různé zákony jejich zemí, dle nichž tato se má posuzovati.

Neplnoletí cizinci, kteří nemohou si zaopatřiti svolení k sňatku buď od otce nebo poručníka proto, že buď rodičů nebo poručníka nemají, anebo, že jejich příslušnost jest neznámá, mají žádati o zřízení poručníka v tuzemsku, na základě čehož se pak jim svolení vrchnoporučenského soudu dostane. (§ 51. obč. zák.)

Sňatek uzavřený následkem delegace cizozemského farního úřadu nutno pokládati za uzavřený „v těchto zemích“. (Výn. z 15. ledna 1870 č. 12701. G. U. 7289.)

Co se týče církevního stanoviska, mají katolíci snoubenci-cizozemci předložiti vysvědčení svého svobodného neb vdovského stavu anebo prohlášení list od faráře svého bydliště nebo rodiště sepsaný a ordinariatem legalisovaný.

B) Zásady zvláštní.

A m e r i k a.

Příslušníci Spojených států severní Ameriky, nemusí se vykázati žádným dokumentem své země o schopnosti manželství uzavřítí, poněvadž platnost takového sňatku posuzuje se v Americe toliko dle platnosti zákonů dotyčné země, v níž sňatek byl uzavřen. (Výnos c. k. stát. min. ze dne 8. dubna 1865 č. 2392.)

A n g l i e.

Pro anglické příslušníky platí dle výn. c. k. stát. min. ze dne 8. dubna 1865 č. 2392 tytéž zásady, jako pro příslušníky Ameriky.

A n h a l t s k o — N ě m e c k o.

B á d e n s k o.

Příslušníci Bádenska nemají potřebi žádného dovolení svého státu dle výn. c. k. min. ze dne 8. dubna r. 1865 č. 2392. Toliko dle § 92. Bad. zákona ze dne 21. prosince 1869 ve smyslu přípisu min. kultu a vyuč. a spravedlnosti jest nutno, aby vykonány byly prohlášky v Bádensku v tom místě, kde se naposledy snoubenci zdržovali a vystaven byl o tom prohlášení list. K tomu úkonu oprávněn jest purkmistr místa (Standesbeamte), který pak má na prohlášení listě připojiti klausuli, že dle zákonů bádenských proti sňatku žádné překážky nestává.

B a v o r s k o.

Dle výnosu min. vnitra ze dne 9. března 1882 č. 17461 ex 1881 jsou povinni bavorští příslušníci předložiti vysvědčení od „Distrikts-Verwaltungs-Behörde“, kam muž jest příslušným, že proti jejich sňatku není žádné zákonitě překážky.

Jedná-li se o nevěstu do Bavorska příslušnou, má tato ve své domovské obci žádati vysvědčení, že dle rakouských zákonů schopna jest manželství uzavřítí.

Ženich má předložiti tyto dokumenty ke své žádosti:

1. Křestní list svůj a nevěsty,
2. průkaz domovského práva nevěsty, po případě udati, zdali má nemanželské děti, které budou sňatkem legitimovány.
3. Vojenské dokumenty.
4. Průkaz o vyjítí prohlášek v místě bydlení;
5. Průkaz, že snoubenci nejsou příbuzní dle stupně předepsaného.
6. Kdo nedosáhl 25. roku, a když nezemřel otec, dovo-

lení otcovo, anebo, když jest nemanželský ženich, svolení matky, anebo, když jest pod poručenstvím, svolení poručníka a soudu.

Nevěstě stačí křestní list a domovský list, pakliže jest vdovou list oddací a úmrtní jejího muže.

Belgie.

Příslušníci Belgie mají předložiti toliko vysvědčení ze své domovské obce, že dle zákonů belgických jsou schopni manželství uzavřítí. (*Výn. stát. min. ze dne 8. dubna r. 1865 č. 2.392.*) Vysvědčení toto jest oprávněn vystaviti purkmistr domovské obce, v případě nutnosti diplomatictí agenti a konsulové.

Bosna a Hercegovina.

Dle sdělení c. k. říš. ministeria nejsou poměry pro příslušníky těchto zemí ještě uspořádány, následkem čehož dle vyjádření arcib. ordinariátu v Sarajevě ze dne 14. února r. 1889 platí toliko kanonické právo. Pouze důstojníci, vojsko aktivní služby a odvedení před službou mají potřebí svolení. Mužům, pod 20. rok věku, kteří teprve k odvodu staviti se mají, nebo když již u odvodu byli a odvedeni nebyli, toliko radí se zakročiti o povolení ku sňatku.

Bulharsko.

Příslušníci Bulharska mají se ve smyslu výnosu c. k. min. ze dne 8. dubna 1865 č. 2.392. vykáhati průkazem, že proti jejich sňatku žádné překážky dle zákonů bulharských není. Toto vysvědčení má jim vyhotoviti domovská obec; žadatelé mohou se v této věci obrátiti na bulharské vyslanectvo ve Vídni.

Dánsko.

Dle výnosu c. k. ministerstva ze dne 8. dubna 1865 č. 2.392. jsou příslušníci povinni předložiti průkaz od své domovské obce, že dle zákonů dánských jsou schopni

sňatek uzavřítí. O toto vysvědčení mohou zakročiti cestou vyslanectva dánského ve Vídni.

Francie.

Dle výn. c. k. min. ze dne 8. dubna 1865 č. 2.392 nejsou povinni příslušníci francouzští předkládati nějaké povolení své země před svým sňatkem, toliko se mají vykáhati, že dle zákonů své říše jsou schopni sňatek uzavřítí; mimo to dle čl. 170. Cod. Nap. jest platnost jejich sňatku podmíněna prohláškami v jejich domovské obci. Dle sdělení franc. vyslanectva ve Vídni ze dne 12. září r. 1890 konají se prohlášky dvakrát a to během 8 dní vždy v neděli; třetího dne po druhé prohlášce, vystaví dotýčný úředník certifikát, o tom že prohlášky byly vykonány a že sňatku žádná překážka v cestě nestojí. Prohlášky konají se v okrese konsulátu, kde snoubenci bydlí. Kdyby však snoubenec přes 6 měsíců v okrsku konsulátu ještě nebydlil, mají se prohlášky také konati v tom konsulátě, kde před tím snoubenec bydlil a bydlil-li v této době ve Francii, tedy v domovské obci u úřadu purkmistrovského ve Francii. V příslušné obci domovské ve Francii musí býti vždy vykonány ještě prohlášky, když ženich 25. rok a nevěsta 21. rok nenaplnili, anebo bydlí-li rodiče mimo Francii tedy ještě v domicilu rodičů u příslušného konsulátu.

Italie.

Příslušníci italští mají před svým sňatkem předložiti vysvědčení způsobilosti k sňatku. Vysvědčení to vystaví starosta domovské (Sindaco) obce nebo jeho zástupce po řádných prohláškách.

Platnost sňatku jest podmíněna :

1. Vykonáním prohlášek v rodném místě v Italii od civilního úředníka;

2. uzavřením sňatku dle norem zákonů rakouských.

Dle výnosu c. k. min. vnitřní ze dne 27. února 1874 č. 1.702 jest třeba přiložiti k žádosti o vykonání prohlášek tyto dokumenty :

a) křestní listy snoubenců,
b) vysvědčení o svobodném neb vdovském stavu jejich,

c) když ženich, Italián, není ještě 25 let star, nebo ženich Rakušan 24 let, povolení rodičů,

d) totéž když nevěsta Italka není ještě 21 let neb Rakušanka 24 let stará,

e) průkaz vojenské povinnosti, když ženich jest Italián.

Dokumenty mají býti psány buď italsky, francouzsky nebo latinsky.

Žádost dlužno předložiti prostřednictvím italského konsulátu a přiložiti 30 K na výlohy. Když snoubenci chudí předloží vysvědčení chudoby (*Certificato di misera-bilità*) jsou všechny přílohy bez kolku a prohlášky budou vykonány zdarma. Takovéto vysvědčení vystaví starosta obce, v níž snoubenci se zdržují (*Form. 37.*).

N ě m e c k o.

Příslušníci německé říše nejsou vázáni dle výnosu ř. c. k. ministerstva ze dne 8. dubna 1865 č. 2.392. předkládati nějaké povolení, nýbrž toliko vysvědčení, že jsou schopni uzavřítí dle zákonů říše německé sňatek. Vysvědčení to vystaví starosta domovské obce.

N i z o z e m s k o.

Příslušníci Nizozemska jsou povinni předložiti vysvědčení od starosty příslušné obce v Nizozemsku, že jsou dle zákonů své vlasti schopni uzavřítí sňatek. (*Výn. c. k. min. ze dne 8. dubna 1865 č. 2.392.*)

Norvéžsko, Portugalsko, Prusko a Rumunsko = Německo.

R u s k o.

Příslušníkům ruským jsou oprávněny ruské konsuláty vydati vysvědčení, že dle zákonů ruských jsou oprávněni

platný sňatek uzavřítí. (*Příp. gener. konsulátu ve Vídni, ze dne 10. září 1890.*)

Sňatky ruských příslušníků jsou jen tehdy v Rusku uznány, když uzavřeny jsou před církevními úřady. A tu platí (dle ruských zákonů) toto pravidlo: 1. jsou-li snoubenci téhož vyznání, má se státi sňatek před církevním orgánem téhož vyznání; 2. jest-li manželství smíšené t. j. jedna strana řecko-orthodoxní, druhá jiné křesťanské konfesse jest kompetentní k oddávkám v ž d y kněz řecko-orthodoxní, 3. pakliže z křesťanských konfessí ani ženich ani nevěsta nenáleží k pravoslaví, a přece konfesse snoubenců jest různá, jest oprávněn oddati kněz buď jedné či druhé konfesse. 4. *Disparitas cultus* činí též i u ruských příslušníků manželství neplatným.

Pozn. Pokud se jedná o smíšené manželství ruských příslušníků, jest záhodno, aby farář si vyžádal dobrozdání ordinariátu.

Řecko, Sasko, Švédsko = Německo.

Š v ý c a r s k o.

Příslušníci Švýcarska mohou beze všeho dovolení a vysvědčení švýcarské vlády uzavřítí v Rakousku platné manželství dle norem rakouského práva manželského, při čemž podotknouti sluší, že ti snoubenci, kteří 20 rok svého věku dovršili, nepotřebují žádného zvláštního svolení. (*Výn. minist. vnitra ze dne 9. srpna 1900 č. 24.123.*)

S l a v o n s k o a C h o r v a t s k o.

Pro příslušníky Slavonska a Chorvatska není závazným uherský zákon ze dne 1. října 1895. Chtějí-li však v Cislajtánii uzavřítí sňatek, jsou povinni předložiti snubní certifikát, který podle příslušnosti do té či oné obce vyhotoví buď příslušný královský vicežupan, okresní úřad (Krlj. kot. oblasti.) nebo magistrát města. Žádost kolkuje se korunovým kolkem a zasílá se přímo na dotyčný úřad, který snubní certifikát vyhotoviti má, tedy ne na

král. zem. vládu v Chorvatsku ani na ministerstvo kultu v Pešti. K žádosti se přikládají křestní listy snoubenců, vysvědčení o jejich svobodném neb vdovském stavu, doklad o službě vojenské, po případě udání, jak jsou příbuzní snoubenci nebo sešvagření, pak 2 K kolek na vyhotovení certifikátu. Ostatně jest ve věci této mnoho posud neuspořádaného a nejasného.

Španělsko

Příslušníci Španělska mají vykázati certifikát snubní od příslušné domovské obce. Konsulové v cizozemsku mohou tatáž práva vykonávati jako ve Španělsku soudcové první instance, kteří tedy mohou mimo jiné též svolení k sňatkům neplnoletým udělit.

Turecko = Bulharsko.

Württembersko = Německo.

Uhersko.

Zákonem ze dne 1. října roku 1895 zavedeno bylo v Uhrách a Sedmihradech obligatorní manželství civilní. Dle tohoto zákona jest povinen každý uherský příslušník se řídit, má-li jeho sňatek v Uhrách a Sedmihradsku státní platnost mít. O těch příslušnících Uherska, kteří mimo země uherské bydlí, stanoví zákon ve příčině sňatků toto:

I. Jestliže jest sňatku nějaká překážka státním zákonodárstvím uznaná na závalu, musí od ní zjednána býti náležitá dispens, pakliže překážka dispense jest schopna.

II. Sňatek musí býti v Uhrách náležitě prohlášen, anebo příslušná dispens alespoň od prohlášek zjednána.

III. Oddávajícímu musí býti předložen snubní certifikát od král. ministerstva spravedlnosti v Pešti vyhotovený.

I. P r e k á Ź k y.

Dříve než jakékoli kroky v této věci se započnou, budiž náležitě zjištěno, zdali dotýčný snoubenec skutečně

příslušníkem uherským jest. Příslušníkem uherským přestal býti ten, kdo po 10 let mimo země uherské se zdržoval a při tom v žádném styku na domovském právu spočívajícím se svou domovskou obcí nebyl.

Co se týče manželských překážek a závad, má se věc takto: Státní zákonodárství uherské neuznává disparitatem cultus a překážku katolicismu.

Co se týče dalšího, bude nutno především na tyto věci míti zřetel:

Mužové, kteří nejsou ještě 18 let, a dívky, které nejsou 16 let staré, nemohou manželství uzavřít; dispens může udělit ministr spravedlnosti.

Neplnoletí, t. j. ti, kteří 24. rok věku posud nedovršili, nemohou bez přivolení svého otce (respektive matky, poručníka a vrchnoporučenského úřadu) ve sňatek vstoupiti.

Nemožno jest manželství dále:

1. mezi pokrevenci v přímé linii,
2. mezi bratrancem a sestřenicí,
3. mezi strýcem a neteří, tetou a synovcem.

V tomto případě může udělit dispens král.

Nevlastní rodičové nemohou sňatek uzavřít s nevlastními dětmi a dále v přímé linii; švagrrodičové se švagroděti a dále v přímé linii ani v tom případě ne, když manželství bylo smrtí zrušeno, nebo vůbec za neplatné neb zrušené prohlášeno.

Švagr však může se švagrovou manželství uzavřít. Legitimní nebo illegitimní pokolení, rovněž ta okolnost, zdali bratranci nebo sestřenice plnorodí neb polorodí jsou, jest bez vlivu.

Dispens může udělit ministr spravedlnosti.

Další překážku tvoří adopce.

Pokud poměr poručenský trvá, nemožno jest manželství mezi poručníkem a poručencem, mezi poručencem a potomky poručníkovými.

Vdova nemůže uzavřít sňatek před uplynutím 10 měsíců po smrti svého zemřelého muže.

Žena, jejíž manželství bylo zrušeno, nemůže v nový sňatek vstoupiti před dobou 10 měsíců po prohlášení manželství za neplatné, avšak jen v tom případě, pakliže v této době neporodila.

Dispens může udělit ministr spravedlnosti.

II. Ohlášky.

Za ohlášky mohou snoubenci žádati buď ústně sami nebo svým plnomocníkem, který povinen jest potřebné dokumenty předložit anebo písemně.

Při tom však budiž podotknuto, že snoubenec uherský musí své ohlášky dáti vykonati též u svého příslušného faráře, pokud církevního stanoviska se týče.

Prohlášky vykonají se buď v místě, kde dotýčný snoubenec má své sídlo, nemá-li jej, tedy na místě, kde se zdržuje déle než 3 měsíce, a nemůže-li se ani tím vykázat, tedy v místě své příslušnosti neb ve svém rodišti. Jsou-li však všechna tato uvedená místa pochybná, vykonají se ohlášky v Pešti.

Při tom však podotýkáme, že prohlášky v Uhrách musí býti vykonány nejenom z titulu příslušnosti, nýbrž i z titulu bydlení.

Co se týče formalí, má se věc takto:

Žádost zasílá se správci matrik dotyčného místa; jsou-li však oba snoubenci příslušníky uherskými, zašle se žádost správci matrik obce ženichovy.

Žádost (*Form. č. 38.*) má obsahovati vyjádření snoubenců, že dle jejich nejlepšího vědomí proti sňatku jejich žádné překážky není a má býti od snoubenců vlastnoručně podepsána. Nepíší-li snoubenci žádost sami, musí býti podepsána od dvou svědků.

K žádosti přikládají se tyto dokumenty:

1. Rodné (*Születési*) a křestní listy (*kereszlevél bizonyítvány*).

2. Domovský list (*lletösegi bizonyítvány*) obou snoubenců; nemají-li jej, legitimační list (*Igazolvány*), neb pracovní knížka (*Munka könyv*) neb služební knížka (*Cseléd könyv*).

3. Vysvědčení o bydlení obou snoubenců (*Lakás bizonyítvány*).

4. U neplnoletých svolení otcovo, respektive vrchnoporučenského soudu (*Szülői, gyami, gyamhatósági beleegyezés*) anebo vysvědčení plnoletosti (*nagykömsitási nyilatkozal*).

5. U ovdovělých osob umrtní list (*halotti levél*) a od-dační list (*házassági levél*).

6. Při zrušeném manželství soudní výnos (*ítélet*).

7. Doklad o službě vojenské: vojenský pas (*Katonakönyv*), propouštěcí list (*Abschied-Elboesájtó*), vojenská kvitance (*Hatmentességi dijnyugta*).

8. Při osobách vojenských náležitě povolení (*Katonai hatóság engedélye*).

9. Doklad o udělené dispensi z překážky.

10. Informační arch (*Form. č. 39.*)

Žádost a dokumenty mohou býti psány buď uhersky, německy nebo latinsky; jsou-li v jiné řeči psány, musí býti úředně přeloženy. Jest radno přiložiti k originálům ještě opisy nepověřené, mají-li originály býti zaslány zpět. Žádost, dokumenty a opisy se nekolkuje.

Žádost zašle se v doporučeném dopisu a přiloží se 15 kr. a 20 kr. známka uherská, kterou možno dostati ve směnárnách anebo se tento obnos pošle zároveň poukázkou.

Za 14 dní obdrží snoubenci prohlášení list, který poznati lze dle nadpisu (*Byzonyítvány, kihizdetés foganatoritásáról*).

Dispens od prohlášek.

Z důležitých příčin může býti udělena dispens od prohlášek v Uhrách. Žádost (*Form. č. 40.*) může býti napsána německy, podepsána musí býti od snoubenců a dvou svědků a musí obsahovati prohlášení, že dle nejlepšího vědomí snoubenců žádné překážky proti sňatku není. Žádost tato musí býti pověřena buď od faráře místa, odkud se zasílá nebo od hejtmanství (*magistrátu*).

Doklady jsou tytéž jako při zadání ohlášek, žádost kolkuje se kolkem uherským a přílohy pokud nejsou kolkovány 30h kolkem Tento obnos kolkový, jakož i 45 h na zpětné výlohy možno zároveň nejlépe poslati poukázkou.

Udělená dispens dochází maďarsky a duchovní správcové jsou oprávněni žádati úřední překlad. Dispens má platnost jednoho roku.

III. Certifikát snubní. (Tanusitvány.)

Když došel prohlášení list, nutno zadati o snubní certifikát (*Form. č. 41.*). Žádost zasílá se ku král. ministerstvu spravedlnosti v Pešti a kolkuje se kolkem korunovým. K žádosti přikládá se prohlášení list, který se kolkuje kolkem 30 h, dvoukorunový kolek na certifikát a 45 h známku na zaslání zpět.

Zadávali se o snubní certifikát na základě dispense, nutno kromě dispense kolkované 30 h kolkem přiložiti všechny dokumenty jako k ohláškám, však kolkované, pokud nejsou, 30 h kolkem.

I při žádosti o certifikát možno místo kolků zaslati obnos za kolky povinný poukázkou, což však v žádosti in margine se poznamenává.

Na základě přiloženého a řádně potvrzeného vysvědčení chudoby mohou snoubenci býti osvobozeni ode všech kolků; v tomto případě se zasílá toliko 45 h na zpětné zaslání. (*Form. č. 42.*)

Že při uzavření sňatku příslušníků uherských nutno mimo zákony církevní zřetel brát i na zákony cislajtánské, netřeba připomínati.

* * *

V nastalém nebezpečí smrti

možno dle § 36. uher. obč. zák. uherské snoubence oddati bez prohlášení listu a bez certifikátu; a proto v této záležitosti si počíná farář tak, jak výše uvádíme, beze všeho zřetele na uherskou příslušnost.

Sňatky smíšené.

Zákon uherský připouští smlouvu manželů o výchování dítek, avšak smlouva tato musí býti uzavřena před některým král. uherským úřadem a to buď snoubenci samými anebo jejich právním zástupcem; opis této smlouvy zašle se snoubencům. Není-li to možno anebo s velikými potížemi spojeno, nechť žádá farář alespoň, aby tato smlouva uzavřena byla před naším notářem neb okresním soudem. Pakliže jest toliko nevěsta příslušnicí uherskou, budiž uzavřena smlouva dle našeho způsobu, poněvadž následkem sňatku s příslušníkem rakouským nevěsta své příslušnosti pozbude. (*Form. č. 43.*)

Sňatek civilní v Uhrách uzavřený.

Chtějí-li manželé, kteří v Uhersku civilní sňatek uzavřeli, v Rakousku též církevně oddáni býti, pak dbá duchovní správce toliko církevních předpisů. Když jim bylo zadost učiněno, vykoná oddavky a zapíše tento akt do matriky bez čísla pořadného.

Jestliže manželé smíšeného náboženství uzavřeli v Uhrách civilní sňatek a učinili-li smlouvu, že budou všechny své děti po katolicku vychovávat, má býti tato smlouva přiložena k žádosti o dispens mixtae religionis a po obdržení dispense, když všem požadavkům církevního práva bylo zadost učiněno, může farář snoubence církevně oddati.

Jestliže však snoubencové tuto žádnou smlouvu o náboženství svých dítek neuzavřeli anebo když ustanovili, že děti mají býti nekatolického vyznání, nemůže udělena býti církevní dispens, ab impedimento mixtae religionis a snoubenci třeba by slibovali katolické vychování dítek, mohou býti oddáni toliko při passivní assistenci. Avšak když toliko nevěsta jest příslušnicí uherskou anebo když dávány jsou kautely, může v těchto dvou případech udělena býti dispens a sňatek budiž pak vykonán za aktivní assistence.

§ 22.

Sňatky příslušníků rakouských v cizozemsku.

Chce-li rakouský příslušník uzavřít sňatek v cizozemsku, má se vykázati v cizině certifikátem, že schopen jest podle rakouských zákonů sňatek uzavřít. (*Výn. min. kultu ze dne 22. července 1852 č. 1954.*)

Uzavře-li sňatek občanský, může býti oddán ještě církevně, což snoubencům na vůli se ponechává. (*Výn. min. vnitra ze dne 1. srpna 1870 č. 6879.*)

Vrátí-li se příslušníci rakouští, kteří sňatek civilní uzavřeli, do Rakouska, jest jejich manželství i církevně platné, jestliže je uzavřeli na místě, kde forma tridentská závaznou není, uzavřeli-li však manželství civilní na tom místě, kde forma tridentská jest neplatnou, jest manželství církevně neplatné.

ČÁST III.

○ manželství uzavřeném.

§ 23.

Právní moc manželství.

Následky právně uzavřeného manželství jsou trojího druhu: 1. první vztahují se na oba manžely, 2. druhé na každého zvláště a 3. třetí na děti.

1. Následky právně uzavřeného manželství, které na oba manžely se vztahují, jsou:

a) Dle práva církevního:

α) Bonum prolis, t. j. manželé mají právo, děti ploditi a vychovati, a to po uplynutí dvouměsíční lhůty (terminus deliberationis) od uzavření sňatku. Po této době nastává tak zv. povinnost manželská.

β) Bonum fidei. Manželé jsou povinni, zachovati si manželskou věrnost.

γ) Bonum sacramenti, t. j. svátostná milost.

b) Povinností a práva ve příčině majetku stanoví obč. zák. § 1233.

2. Právem manžela jest tak zv. otcovská moc, dle níž muž jest hlavou manželky a rodiny, a moc otcovská, dle níž má povinnost, starati se o manželku a děti.

Státní zákon o tom jedná v §§ 91. a 147.—154. obč. zák.

Co se týče manželky, ta nabývá práv stavu svého muže, jest povinna muže následovati a má právo sustentaci od něho žádati; jest však muži svému podrobena.

c) O dítkách platí tyto zásady:

1. Dětky, z platného manželství zrozené, jsou legitimní.

2. Jestliže jest manželství putativum, t. j. jestliže sňatek byl uzavřen se zrušující překážkou, o níž alespoň jedna strana nevěděla před uzavřením sňatku, pokládají se děti, z tohoto manželství zrozené, dle zákona církevního i státního (*Cis. rozh. ze dne 3. června 1858.*) za legitimní.

3. Dětky, zrozené po uplynutí 6 měsíců po uzavření manželství jsou manželské. Též jsou manželské děti, zrozené do desátého měsíce po zrušeném manželství aneb po rozvodě, jestliže se děti po zrušení manželství narodily po 10. měsíci; tedy v jedenáctém měsíci jsou illegitimní. Táž zásada platí pro rozvod od stolu a lože, leč by se dokázalo, že manželé spolu před 6 měsíci obcovali.

4. Dětky, zrozené před šestým měsícem po uzavření sňatku, pokládá zákon církevní podle zásady pater est, quem clamant nuptiae za manželské, leč by opak byl soudně dokázán. V tomto případě liší se zákon církevní od státního tím, že zákon státní v případě pochybnosti i tehdy děti za legitimní pokládá, když jest na jevě hotová nemožnost manželského původu (na př. když otec jest po více let v Americe), kdežto zákon církevní v tomto případě uznává dítě illegitimním.

5. Dětky od manželů před sňatkem jejich zrozené mohou býti legitimovány po sňatku svých rodičů, avšak jen tehdy, když jsou to děti takových rodičů, mezi nimiž manželství možné bylo tempore conceptionis, vel nativitatis vel gestationis liberorum. Liberí adulterini ne-

mohou býti legitimovány ve smyslu církevního zákona. Jiné dítky mohou býti legitimovány per rescriptum Pontificis a v jistých případech per rescriptum caesaris. Konečně připomenouti dlužno, že ve smyslu stát. zákona (*Obč. z. § 161.*) dítko legitimované nemůže prvorozenému dítku legitimnímu býti na újmu v jeho prvorozenství.

6. Dítky manželsky zrozené aneb jim na roveň zákonem postavené mají býti od rodičů živeny, šaceny a vychovávány, dostává se jim jména, stavu a všech práv stavu i rodiny jejich otce, a právní zastupování až do jejich zletilosti přísluší otci. (§§ 139.—146., 147. obč. z.)

○ manželství neplatném.

§ 24.

Konvalidace.

Když uzavřeno bylo manželství s překážkou zrušující, od níž dispens udělena nebyla, může býti toto manželství konvalidováno, když jest překážka taková, že lze od ní dispensovati.

Konvalidace se může státi dvojím způsobem:

a) řádným, t. j. když se překážka odstraní a souhlas obnoví;

b) mimořádným, t. j. když souhlas manželů pro překážku neplatný prohlášen jest ex post za platný (*sanatio in radice*).

Ad a) Konvalidace řádná:

α) Když zamlčena byla překážka, kterou lze bez dispens odstraniti a když jest tajná, obnoví snoubenci souhlas mezi sebou, jestliže jest veřejná aneb když jest nebezpečností, že veřejnou se stane, má býti souhlas obnoven před farářem a dvěma svědky.

β) Když se jedná o překážku juris privati která jest známa toliko jedné straně, stačí, když strana tato souhlas obnoví, jestliže druhá strana souhlasu svého neodvolala. Když však oběma jest překážka známa, mají obě strany souhlas obnoviti. Pro praxi se doporučuje, aby tento souhlas obnoven byl před farářem a dvěma

svědky, když tím žádné nebezpečnosti pro manželství aneb pohoršení nevzejde.

γ) Když se jedná o překážku juris publici, nutno zadati o dispens. A to:

αα) Když byla překážka veřejně známa, zadá se o dispens potřebnou, a to i o státní i církevní, (*Form. č. 44.*) a po obdržení dispense obnoví snoubenci svůj souhlas před farářem a dvěma svědky, buď v soukromí aneb veřejně, když neplatnost manželství všeobecně známa byla. Tato konvalidace zapisuje se do matriky k příslušnému aktu: „Na základě dispense ordinariátu ze dne . . . r. . . . č. . . . a dispense c. k. místodr. ze dne . . . r. . . . č. . . . bylo toto manželství za přítomnosti svědků N. N. přede mnou konvalidováno.“ Podpišou se dva svědci a farář s připojením data.

Jestliže manželství uzavřeno bylo na jiné farnosti a konvalidace též na jiné, napíše farář, před nímž konvalidace vykonána byla, akt do oddační matriky bez čísla pořadného a připojí: N. N. a N. N. obnovili před podepsaným farářem a spolupodepsanými svědky svůj souhlas v manželství po obdržené dispensi ve příčině překážky . . . od ordinariátu ze dne . . . r. . . . č. . . . a od c. k. místodr. ze dne . . . r. . . . č. . . ., čím manželství dne . . . r. . . . v . . . uzavřené, bylo konvalidováno. Připojí se datum, podepíše se farář a oba svědci.

Po té zašle farář, před nímž konvalidace vykonána byla, onomu faráři, kde byl sňatek uzavřen, věrný výtah z matriky, který pak k dotčenému aktu ve své matrice napíše: Dle přípisu farního úřadu v . . . ze dne . . . r. . . . č. . . . obnovili tito manželé před svým řádným duchovním správcem N. N. za přítomnosti svědků N. N. svůj souhlas manželský, když byli obdrželi dispens od překážky . . . od ordinariátu ze dne . . . r. . . . č. . . . a od c. k. místodr. ze dne . . . r. . . . č. . . ., čímž toto manželství bylo konvalidováno. Farář se podpíše a datum připojí.

Dispens státní jest potřebná, když jedná se o překážky v § 94. obč. zák. uvedené. V jiných případech

dispense třeba není. Dle dvor. dekr. ze dne 22. září 1821 netřeba konvalidace pro nedostatek otcovského svolení při neploletých.

β) Když jest překážka tajna a dověděl se o ni kněz ze zpovědi, zadá o dispens církevní, ve zpovědi dispens provede, a manželé obnoví souhlas v soukromí, když oběma překážka známa byla. Ví-li však o překážce toliko jedna strana a není-li druhé straně radno aneb možno věc sdělit, zadá farář o sanatio matrimonii in radice. Listina dispensační se zničí a v matrice žádné zmínky o konvalidaci se neděje.

Ad b) Konvalidace mimořádná

jest přípustná, když se jedná o překážku juris positivi, když pseudomanželé obecně za manžely se pokládají, když souhlas nebyl odvolán, když jest nebezpečnoství, že by druhá strana, byvši poučena, souhlasu neobnovila aneb když jedna strana již zemřela a jedná se o legitimaci dítek. (For. č. 18.)

§ 25.

Zrušení manželství.

1. V určitých případech manželství neplatně uzavřené se nekonvaliduje, nýbrž zrušuje. Vyhlášení manželství za neplatné provádí se v těchto případech:

a) Když překážka neplatnost zavinující jest vůbec dispense neschopna;

b) když překážka dispense jest sice schopna, avšak takového způsobu, že od ní církev nikdy nedispensuje, a to zvláště, když buď u jednoho ze snoubenců mala fides trvá, anebo když oba sice bona fide jsou, avšak z manželství by buď veřejné pohoršení anebo pro manžely veliké škody vzejítí mohly;

c) a konečně když překážka jest sice dispense vůbec schopna, avšak když oba snoubenci jsou mala fide, anebo když by z konvalidace buď veliké pohoršení nebo škody značné povstati mohly, zvláště když manželství není po-
kojně

2. Co se týče provedení zrušení manželství, má se věc takto:

a) Manželé nesmějí sami o své vůli manželství zrušiti, nýbrž musí tak býti učiněno příslušným soudem.

b) Příslušným jest manželský soud oné diecése, kde manžel má své bydlení. Pakliže byli manželé rozvedení, může žalovati každý z manželů u manželského soudu své diecése; jestliže však manžel manželku opustil, může žalovati manželka u manželského soudu své diecése. Vagi mohou zakročiti v té diecési, v níž právě jsou. Jakmile však bylo vydáno předvolání, nemá změna bydliště na kompetenci soudu žádného vlivu.

c) Jestliže jest překážka zrušující juris privati, má právo žalovati strana nevinná. Pakliže jest juris publici, může zakročeno býti ex officio.

d) Žádost za zrušení manželství může býti podána u manželského soudu buď písemně, nebo ústně, anebo u komisaře (vikáře), o čemž však dlužno sepsati protokol.

Když žaloba byla podána, má soud všemi prostředky k tomu směřovati, aby svazek manželský byl zachován. Když se to provésti nedá, pak

α) má býti zavedeno předběžné vyšetřování: Za tím účelem ustanoví soud svého komisaře, aby všechny okolnosti platnosti neb neplatnosti manželství zkoušel a výsledek ve formě protokolu soudu předložil.

β) Po té zavede se soudem soudní řízení, při němž manželé a svědci se vyslychají.

γ) Když byl rozsudek vyneseno, mohou strany ve lhůtě 10 dní podati rekurs; defensor matrimonii jest k tomu vázán a to má tak dlouho rekurovati, pokud jest mu možno doufati ve příznivý výsledek rekursu.

Následky prohlášení manželství za neplatné jsou:

1. Kdo věděl o zákonité překážce svého manželství, ji zamlčel zúmyslně a bez dispense se dal oddati, jest vinen těžkým přestupkem a má býti trestán. Strana nevinná, t. j. ta, kteráž o překážce nevěděla, může žádati

na straně druhé, která jest vinna, náhradu za škody, které jí uzavřením sňatku vzešly. (§ 102 obč. zák.)

2. Při manželství zdánlivém pokládají se děti z něho vzešlé za manželské, pakliže alespoň jedna strana dokáže, že o překážce nevěděla; avšak byla-li překážka oběma stranám povědoma, pokládají se děti za nemanželské (§ 160. obč. zák.)

Lichomanželka musí odložit jméno svého dosavadního zdánlivého manžela a nesmí užívatí práv jeho stavu.

4. Smlouvy manželské o jmění se zrušují a každý z lichomanželů podrží, co dříve před smlouvou jeho bylo.

5. Neplatnost sňatku zapisuje se do matriky oddaných dle soudního výměru.

§ 26.

Povinnosti duchovního správce ve příčině neplatnosti manželství.

Podle různosti případů, které neplatnost manželství zavinití mohou, nastávají duchovnímu správci různé povinnosti, aby se nahodilé zlo odstranilo. Podle toho, zdali se jedná teprve o uzavření neplatného manželství anebo již o uzavřeném manželství neplatném, jsou povinnosti duchovního správce tyto:

1. Když se jedná o uzavření manželství neplatného.

a) Mezi snoubenci často se jedná o uzavření manželství, jemuž jest na závalu nějaká zrušující překážka buď církevního nebo státního práva. Jestliže překážka tato dá se odstraniti, poučí duchovní správce snoubence o této překážce a bude je míti k tomu, aby náležitou dispens si zjednali; pakliže překážka dispense vůbec schopna není, podá o tom snoubencům náležitě vysvětlení a snoubence napomeně, aby od úmyslu svého ustali.

b) Jestliže však snoubenci pravdivost překážky neuznávají a ji zamlčují a duchovní správce jinak povědomost o překážce má, předloží věc konsistoři s náležitým objasněním.

2. Když se jedná o manželství neplatně uzavřeném.

a) Když uzavřeno bylo manželství smíšené před pastorem anebo civilní manželství na hejtmanství, bude působiti farář k tomu, aby okolnosti byly tak zařízeny, by manželství před katolickým farářem řádným způsobem uzavřeno býti mohlo.

b) Když bylo uzavřeno manželství jinak řádným způsobem, avšak jest mu na závalu překážka, která odstraněna nebyla, pak má snaha farářova k tomu směřovati, aby buď

α) překážka se odstranila a nastala konvalidace manželství

αα) způsobem řádným,

ββ) nebo způsobem mimořádným dle pravidel výše uvedených,

β) anebo pakliže překážka jest takového způsobu, že odstraniti se vůbec nedá, aby manželství bylo za neplatné prohlášeno.

Bližší udávají předešlé paragrafy.

§ 27.

Rozvod manželů od stolu a lože.

Rozvod od stolu a lože spočívá ve zrušení závaznosti, které stav manželský manželům ukládá, a které manželé na svůj vlastní vrub zrušiti nemohou, t. j. ve zrušení povinnosti spolubydlení a povinnosti manželské. Tím však svazek manželský se neruší, nýbrž dále zůstává.

Rozvod jest buď dočasný nebo trvalý.

I. Dočasný rozvod jest možný jen z těchto příčin:

a) pro apostasii;

b) pro hrozící nebezpečení duši z provinění jednoho z manželů;

c) pro hrozící nebezpečení nebo zdraví od jednoho z manželů;

d) pro nebezpečení majetku a cti, a

e) pro zlomyslné opuštění jednoho z manželů, který druhou stranu opustil za tím úmyslem, aby manželství zrušil. Tu však dlužno jej předem napomenouti, aby v udaný čas k opuštěnému manželu se vrátil, a teprve tehdy, když tak neučiní, možný jest rozvod.

II. Rozvod trvalý jest možný pro cizoložství jednoho z manželů, a to nejen v užším slova významu, ale i pro bestialitu a sodomii s tímže pohlavím.

Aby však cizoložství bylo dostatečnou příčinou k rozvodu, jest třeba, aby bylo dokonané, formální, úplně svobodně spáchané a druhému manželu křivdící. Jakmile se jedna strana cizoložství dopustila, nabývá druhá strana práva odepřítí povinnost manželskou a žádati rozvod. Toho práva však pozbývá, když cizoložství dopustila, schválila, svou vinou zavinila, sama cizoložství spáchala anebo vinné straně odpustila.

Jsou-li tyto okolnosti, pak není možno žalobu pro cizoložství připustiti; proto duchovní správce o tom manželé poučí. Jestliže však od žaloby upustiti nechtějí, musí býti věc předložena církevnímu soudu.

Co se týče zákona státního, není dle § 93. obč. zák. dovoleno manželům o své újmě manželství rozloučiti. Příčiny, pro něž státní zákon rozvod připouští, obsaženy jsou v § 109. obč. zák. Aby však rozvod před státem byl platným, musí býti manželé dle zákona ze dne 31. prosince 1868 ř. z. č. 3. světským soudem rozvedeni. Církev sice tento rozvod připouští, avšak zapovídá duchovnímu správci vydati civilnímu soudu vysvědčení o nezdařeném pokusu smiřovacím a žádá, aby také rozvod byl církevním soudem manželským proveden; jinak jej neuznává.

Co se týče praktické stránky, jest možný dvojí případ:

- A) buď manželé světským soudem rozvedeni nejsou,
B) anebo světský soud rozvod povolil.

ad A) Žalující strana dostaví se ke svému faráři a přednese žalobu. Po té má farář učiniti trojí pokus smiřeni, a to vždy po 8 dnech.

Tu opět možný jest dvojí případ.

a) obžalovaný manžel se dostaví a

α) provedeny jsou všechny tři pokusy smiřeni, avšak marně. Farář jest povinen duchovnímu soudu zaslati úřední zprávu a přiložiti protokolárně sepsanou žalobu. (*Form. č. 45.*)

β) Když provedeny jsou jeden nebo dva pokusy smiřeni, t. j. když hned při prvním pokusu objeví se taková nesmiřlivost, že další pokusy opakovati jest nemožno, anebo, když strana hrubě a urputně k faráři se chová, takže není radno pokusy smiřovací opakovati, anebo, když manželé ponejprv a podruhé snad též se dostaví, ale po třetí přijíti nechtějí. V tomto případě zašle farář duchovnímu soudu zprávu o zmařených pokusech a podrobně udá příčiny, proč k dalším pokusům se neodhodlal. (*Form. č. 46.*)

b) Když obžalovaný manžel se vůbec na faru nedostaví, učiní farář ještě jeden pokus, a když ani tu nepřišel, poučí farář žalující stranu, jak obrátiti se má, buď přímo k duchovnímu soudu, nebo prostřednictvím vikáře. Pakliže jest to žalující straně s velikou potíží, může farář dáti žalobu protokolárně sepsati, kterou zašle manželskému soudu. (*Form. č. 47. a 48.*)

ad B) Manželé rozsudkem světského soudu rozvedeni.

V tomto případě může nastati dvojí možnost a to

α) buď manželé světským soudem rozvedeni napomenuti byvše od faráře, ochotni jsou i u církevního soudu zakročiti, anebo

β) nechtějí tak učiniti.

ad α) Když manželé k faráři se dostaví, zavede se s nimi žalobní protokol, v němž žádají duchovní soud za povolení rozvodu od stolu a lože. K protokolu tomu se přikládá výměr světského soudu buď v originále nebo v pověřeném opise, a duchovní správce podá obšírnou zprávu o průběhu celé záležitosti, načež se čeká rozhodnutí.

ad β) Pakliže manželé u církevního soudu zakročiti nechtějí, podá o celé věci duchovní správce náležitou obšírnou zprávu k ordinariatu a vyčká jeho rozhodnutí.

* * *

Až do vynesení rozsudku církevním soudem jsou povinni manželé pospolu bydlet, výminku může církevní soud povolit, když spolubydlení jest spojeno s nebezpečenstvím pro jednoho z manželů (na př. zabití, trýznění, otrávení a pod.).

Následky rozvedení od stolu a lože jsou:

1. Manželský svazek dále trvá, a proto nesmí žádná strana za živobytí druhé sňatek s osobou třetí uzavřít, při čemž jsou povinni manželskou věrnost si zachovati.

2. Manželka není vázána následovati muže, zbavena jest práva žádati od muže výživu, jestliže sama rozvodem vinna byla, anebo jestliže soud jinak neustanovil.

Ovdověli manželka úředníka státního, která vlastní vinou od něho byla rozvedena, pozbývá nároku na pensii.

3. Manžel svou vinou rozvedený nemá dle § 759. obč. zák. práva ani k dědictví ani k dědičnému dílu po manželu druhém.

4. Co se týče dítek, před rozvodem narozených, mají se manželé o jejich další výchově dohodnouti. Nestane-li se tak, má soud dle § 142. obč. zák. o to pečovat, aby hoši až do 4 roku a dívky až do konce 7 roku matkou byly vychovávány. Náklad s tím spojený povinen jest hraditi otec.

Manželé rozvedení mohou opětně svůj svazek obnoviti:

a) když manželství rozloučeno bylo pro cizoložství, a když uražená strana o to žádá; druhé straně možno jest o obnovení svazku žádati, když uražená strana sama cizoložství se dopustila;

b) při dočasném rozvodě může strana, která příčinu k rozvodu dala, o obnovení svazku žádati, když se dokáže, že příčiny té již nestává.

§ 28.

Soudní jednání ve věcech manželských dle státních zákonů.

Od r. 1868 jest u nás zcela odděleno soudnictví světské ve věcech manželských od soudnictví církevního.

Stranám tedy nastává povinnost zakročiti jak u soudu světského tak i církevního. Při tom však budiž podotknuto, že světský zákon nijak nenutí, avšak také nezabraňuje stranám zakročiti u soudu církevního, avšak žádá jako podmínku platnosti pro foro civili, aby strany zakročily u soudu světského. Zákon církevní připouští zakročení stran u soudů světských, avšak předpisuje také zakročiti u soudu církevního, a to dříve, než u soudu světského.

Kdyby však strany přece dříve zakročily u soudu světského, bude je míti k tomu farář, aby také tak učinily před soudem církevním, a pakliže již výměr světského soudu mají, předloží jej farář se všemi příslušnými listinami, které po ruce jsou, soudu církevnímu.

Zákon státní o soudnictví manželském ze dne 25. května 1868 ř. z. č. 47 a zákon o smiřovacím pokuse a rozvodu ze dne 31. prosince 1868 uvádíme níže.

O rozloučení manželství jednají §§ 94.—102., o jeho výsledcích §§ 117., 142. a 160. obč. zák., o rozvodu §§ 104.—110., o přích §§ 117., 142. a 759. obč. zák., které uvádíme níže.

§ 29.

Povinnosti a práva okresního vikáře ve příčině přijmutí žaloby.

Vikář jest oprávněn přijmouti žalobu

- a) ve příčině zasnuby,
- b) o rozvod od stolu a lože
- c) a na neplatnost manželství.

Strana může buď

- 1. podati žalobu písemně, a to buď od advokáta anebo žalobníka sestavenou,
- 2. anebo přednese žalobu ústně.

Ad 1. Jestliže strana podá žalobu písemně, musí k tomu hleděti vikář, aby žaloba byla náležitě sepsána a obsahovala fundamentum juris, fundamentum agendi et petitionem congruam. Neobsahuje-li žaloba těchto věcí, vrátí ji straně a poučí ji, co obsahovati žaloba má. Když

žaloba byla náležitě sepsána, předloží ji manželskému soudu a připojí svoji úřední zprávu. (*Form. č. 49.*)

Ad 2. Přednese-li snoubenec nebo manžel žalobu ústně, zavolá vikář kaplana k úřadu zapisovatele a se-píše se žaloba ve způsobě článkovaného protokolu. (*Form. č. 50.*)

Jakmile vikář zaslal žalobu manželskému soudu, končí jeho samostatné jednání a další jeho jednání může nastoupiti jen od případu k případu, podle udělené pravomoci a zvláštních instrukcí manželského soudu.

§ 30.

Kterak má okresní vikář vyslýhati strany a svědky?

Když strany a svědkové přebývají v místě, kde manželský soud církevní své sídlo má, děje se předběžné vyšetřování a průvodní řízení soudem samým.

Pakliže strany nebo svědkové bydlí v místě od sídla soudu vzdáleném, deleguje obyčejně soud okresního vikáře anebo někdy též jiného komisaře, k němuž mají strany a svědci cestu schůdnější.

Delegovaný komisař má se při svém jednání řídití těmito pravidly:

1. V předběžném vyšetřování nesmí komisař bráti svědky pod přísahu, nýbrž stačí, když je upozorní, že by v případě potřeby musili své výpovědi přísežně do-tvrdití.

2. V průvodním řízení dlužno vzíti svědky pod pří-sahu. Svědci mohou přísahati buď společně nebo jedno-tlivě, a to v tomto způsobu: Na stole stojí krucifix mezi dvěma svícema rozžatými a pod leží missál otevřený na tom místě, kde se čte začátek evangelia sv. Jana. Kněz přísahá, maje na sobě štolu, při čemž klade pravou ruku na srdce, mužové zdvihají 3 první prsty pravé ruky vzhůru, ženy kladou pravou ruku na srdce. Slova přísahy jsou: „Já N. N. slibuji a přísahám, že ke všem otázkám předloženým budu odpovídati pravdu tak, jak před Bohem a svým svědomím ji nejlépe znám, a to úplně a

neklamně, aniž bych něco přidával, vypouštěl neb měnil. K tomu mi pomáhej Bůh a jeho sv. Evangelium. Amen.“

3. Jak v předběžném vyšetřování, tak i v průvodním řízení nesmí při výslechu svědka ani strana žalující neb obžalovaná, ani svědek jiný přítomen býti, nýbrž každý musí zvláště vyslýhán býti.

4. Protokol při výslechu nesmí psáti sám vyšetřující komisař. nýbrž zapisovatel, obyčejně kaplan pod přísahu vzatý. Přísaha jeho jest: „Já N. N. jsa jako zapisovatel přidán komisaři N—skému, od arcibiskupského (biskup-ského) soudu manželského splnomocněnému, připovídám, slibuji a přísahám, že listiný soudní hodnověrně sepi-sovatí a úřední tajemství zachovávatí budu. Tak mně po-máhej Bůh a toto svaté Evangelium. Amen.“

5. V průvodním řízení musí protokol o výpovědích svědků sepsaný oběma stranám buď ústně přečten býti, anebo se jim v opise sdělí, načež strany mohou proti výrokům svědků činiti své námitky.

6. Za příčinou ulehčení práce a přehledu jest dlužno rozdělití celou obžalobu, námitky, souhrn prostředků prů-vodních na jisté věty či články průvodní (*articuli proba-toriales, puncta interrogatoria*). (*Form. č. 51.*)

Dodatek.

§ 31.

Církevní platnost smíšených sňatků.

Tridentská forma, t. j. povinnost uzavřítí sňatek před katolickým vlastním duchovním správcem a dvěma svědky, váže všechny řádně pokřtěné v těch místech, kde prohlášena byla, kde od ní vůbec anebo částečně dispensováno nebylo, a kde zachování její jest fysicky a mravně možné.

Rozhodovati v jednotlivém případě, zdali smíšené manželství bez zachování formy tridentské uzavřeno bylo platně na tom místě, o němž jest pochybnost, zdali tam

forma tridentská buď vůbec, nebo řádně prohlášena byla anebo zdali tam jakási dispens dána byla, anebo zdali zachování formy tridentské bylo za jistých okolností možné, nepřináležejí ani faráři, ani biskupskému soudu, nýbrž římské kurii. A proto má se věc pro uvarování uzavření neplatného manželství vždy S. Cong. Conc. nebo S. Congr. Offic. předložiti, když na př. sňatek uzavřen byl bez zachování formy tridentské, pakliže bylo manželství rozloučeno a protestantská strana katolickou se stala a s jinou osobou nové manželství uzavřítí chce.

§ 32.

Církevní platnost sňatků mezi akatoliky.

Haeretikové a schismatické uzavírají platné a svátostné manželství, pakliže řádně zachovávají zákony církevní. (*Gury, Comp. Theol. mor., fas. 2., n. 1475.*)

Zdali jsou platna matrimonia clandestina akatolíků, nejsou kanonisté stejného názoru: jedni platnost popírají, druzí tvrdí, avšak pro praxi doporučuje se prvé, a proto povšechně řečeno mají akatolíci, když ke katolictví přestoupí, míti se k tomu, aby svůj souhlas ve formě tridentské obnovili.

Co se týče speciálně rakouských poměrů, praví Seidl: *Matrikenführung, III. Aufg., str. 309.* „Poněvadž z § 22. náv. pro cír. soud. z r. 1856 souditi se dá, že triden. dekr. „Tametsi“ na manželství akatolíků v Rakousku v přítomné době již se nevztahuje a mimo to zachování onoho dekrétu dle čl. 8. zák. ze dne 25. května r. 1868 ř. z. č. 49 pro rakouské občany akatolické nemožným morálně se stává, ježto sňatky jejich za takových poměrů se uzavírají, v nichž dle všeobecných právních zásad forma tridentská neváže, dlužno nyní manželství akatolíků u nás v Rakousku, pokud uzavřeno bylo bez formy tridentské a pokud mu žádná překážka kanonického práva nevadila, za církevně platné pokládati.“

Co však se týče prakse, dlužno se řídití těmito zásadami:

1. Přestoupí-li obě strany, které bez formy tridentské u nás a bez všeliké jiné kanonické překážky sňatek uzavřely, ke katolictví, mají býti napomenuty, aby si vyžádaly od kompetentního faráře manž. požehnání, aniž by konsens obnovily; následkem toho vynechává farář slova: *Ego vos in matrimonium conjungo etc.*

2. Přestoupí-li však toliko jedna strana, stává se manželství smíšeným a pak dlužno zachovati předpisy platné o manželství smíšeném.

3. Pakliže přestoupí obě strany, které uzavřely manželství bez formy tridentské a s překážkou zrušující platí rozhod. S. Cong. C. ze dne 20. srpna 1780: *Si partes post conversionem suam in conjugio remanere voluerint, dispensatio petenda et consensus renovandus est; secus si obstinate a conjugio resilire vellint, ad alia vota liberae pronunciandae sunt.* Když však toliko jedna strana katolickou se stala, dlužno obrátiti se dle téhož výnosu k apoštolské stolici.

4. Co se týče sňatků těchto v cizozemsku uzavřených, o nichž není jista zásada o závaznosti tridentina, učiní farář nejlépe, když věc zašle ke konsistoři k rozhodnutí; jinak však by si počínal tak, jak sub 1—3 výše uvedeno.

5. Jestliže však se jedná o zrušení sňatku akatolíků, uzavřeného na místě, kde cap. „Tametsi“ byla promulgována a její nezávaznost v místě tom od apoštolské stolice prohlášena nebyla. tu, když jedna strana katolickou se stala a nový sňatek uzavřítí míní, jest farář povinen ordinariátu věc předložiti, který bude nucen náležitě rozhodnutí z Říma si zjednati a podle toho instrukci faráři uděliti.

6. Dle práva státního (§ 119. obč. zák., čís. nař. ze dne 28. července 1814.) může strana nekatolická, po zrušení manželství uzavřeného s jinou stranou nekatolickou, nové manželství uzavřítí se stranou nekatolickou, (ne však se stranou katolickou), když rozloučený manžel ještě žije a to jen tehdy, když podle důkazů při zrušení manželství podaných, strana nekatolická, s níž nové manželství uzavřítí se má, popouzením nebo jiným trestuhodným způsobem ke zru-

šení manželství prvého příčiny nedala. Tato překážka katolicismu platí také pro cizozemce, kteří mají v Rakousku svůj domicil. (*Výn. ze dne 23. července 1886 č. 6.034.*)

§ 33.

Církevní platnost sňatků mezi nekřtěnými.

Církevní právo uznává manželství mezi nekřtěnými uzavřené za platné, pakliže uzavřeno bylo dle zákonů božského práva jak přirozeného tak pozitivního.

Stát podmiňuje platnost těchto sňatků zachováním všech svých předpisů sem spadajících.

Dle církevního práva může takové manželství zrušeno býti toliko smrtí jednoho z manželů, dle rakouského práva státního může býti zrušeno pro důvody v §§ 133. a 135. obč. zák. obsažené.

Jestliže tedy osoby nekřtěné po řádném uzavření svého sňatku přijali sv. křest, zůstává jejich manželství v platnosti.

Jestliže však toliko jedna strana katolickou se stala, zůstává i tehdy platnost manželství netknuta, avšak jestliže strana nekřtěná se stranou pokřtěnou buď vůbec spolu bydlení nechce anebo alespoň v pokoji s ní nechce býti bez potupy Stvořitele anebo bez svádění strany pokřtěné k těžkému hříchu, může býti toto manželství za zrušené prohlášeno následkem tak zv. privilegium Paulinum, avšak pak třeba jest, aby strana nekřtěná byla v této příčině interpellována a když by to fysicky nebo mravně možným nebylo, jest se dožadovati dispense u apoštolské stolice.

Státní právo dle § 136. obč. zák. připouští též zrušení manželství mezi nekřtěnými a uzavření sňatku nového, když jedna strana pokřtiti se dala.

§ 34.

Manželství civilní.

Mnohé státy vycházejíce ze zásady, že manželství jest pouhý civilní kontrakt, zavedly tak zvané manželství civilní t. j. manželství uzavřené před civilní autoritou

mezi snoubenci, kteří dle zákonů státních schopni jsou manželství uzavřítí beze všeho ohledu na zákonodárství církevní. Toto manželství jest rozdílné od manželství přirozeného a tak zv. matr. clandestinum.

Manželství civilní jest trojí:

1. *Matrimonium obligatorium*, t. j. takové, které naprostě stát jen tehdy uznává, když uzavřeno bylo dle zákonů jeho a to před autoritou státní. Toto manželství zavedeno jest v Belgii, Francii, Holandsku, Itálii, v Německu, Rumunsku, Švýcarsku a v Uhrách. Snoubencům jest pak na vůli dáno, aby svůj sňatek si dali církevně požehnati, v některých zemích (Francie, Uhersko a j.) jest však přísně zakázáno napřed uzavřítí manželství církevní a pak teprve civilní. U nás v Rakousku musí civilní sňatek uzavřítí lidé bez vyznání a ti, kteří k žádné státem uznané konfesi se nehlásí; jinak jest jejich sňatek státně neplatný.

2. *Matrimonium facultativum* t. j. takové, které stát za platné uznává, ať již bylo církevně nebo civilně uzavřeno. Jest zavedeno v Anglii, Dánsku, Španělsku a ve Spojených státech v Americe.

3. *Matrimonium civile subsidiarium seu ad casus necessitatis restrictum* t. j. takové, které církev pro nějakou překážku nepřipouští, stát však tuto překážku neuznává, manželství za těchto okolností dovoluje.

Manželství toto zavedeno bylo v Rakousku zákonem ze dne 25. května 1868.

Zásady tohoto zákona jsou:

a) Snoubenci mohou civilní sňatek jen tehdy uzavřítí, když farář, jsa od nich žádán, prohlásky a oddavky odepře pro překážku státem neuznanou.

b) Snoubenci tedy jsou nuceni napřed svého vlastního faráře požádati a teprve, když tento svou součinnost odepřel, mohou se odebrati se svou žádostí na hejtmanství neb magistrát toho okrsku, v němž farář, který snoubencům po vůli nechce býti, své úřední sídlo má.

Církevní a státní předpisy o manželství v Rakousku.

c) Snoubenci však musí před civilním úřadem dokázat, že jejich farář jim prohlásky a sňatek odpírá, což může se státi vyjádřením faráře písemně daným, dotvrzením dvou svědků, kteří výrok faráře slyšeli anebo úředním přípisem farářovým na dotaz hejtmanství (*Form. č. 52*); neodpoví-li farář v osmi dnech na vyzvání hejtmanství, může politický úřad pokračovati.

d) Když prohlásky přibitím na černém prkně se vykonaly a snoubenci před úředníkem státním a dvěma svědky manželství uzavřeli, jest povinno hejtmanství příslušnému faráři náležitou zprávu podati. Farář pak zapisuje sňatek do „Záznamu sňatků občanských“, načež zpraví ihned o této věci konsistoř.

Manželství civilní mezi pokřtěnými uzavřené církev zavrhuje, vždy je za nedovolené, a kde forma tridentská váže, za neplatné uznává. Co se týče jednotlivých druhů, věc má se takto:

1. *Matrimonium obligatorium*. Kde toto manželství jest zavedeno a kde zároveň „caput Tametsi“ váže, dopouští církev pro uvarování nepřijemností snoubencům, aby se zákonu podrobili, avšak jsou pak povinni, aby řádným způsobem svůj sňatek před církví uzavřeli a to, kde to možno, předem, jinak neuznává církev jejich civilní manželství a je za konkubinát pokládá. Kde však nuceni jsou snoubenci napřed před státem civilní manželství uzavřítí, mají býti toho pamětlivi, že úkonem civilním žádného pravého manželství neuzavírají, následkem čehož práva na obcování manželské tímto úkonem také nenabývají. Pakliže však v těch místech „caput Tametsi“ neváže, uzavírají ve smyslu církevním snoubenci před civilním úřadem pravé manželství, avšak jsou povinni potom žádati od svého faráře manželské požehnání.

2. *Matrimonium facultativum*. Kde toto manželství jest zavedeno, nemohou snoubenci toto manželství uzavřítí před civilním úřadem bez hříchu, ať již tam forma tridentská jest závaznou anebo není, neboť vždy dopouštějí se tím snoubenci opovrhování církví. Pakliže na

těch místech forma tridentská jest závaznou anebo když i není závaznou a manželství vadí zrušující překážka práva kanonického, jest manželství civilní před církví neplatným.

3. *Matrimonium civile subsidiarium* jest vždy neplatné a to proto, poněvadž mu vždy vadí zrušující překážka práva kanonického a tam, kde tridentská forma váže, jest mimo to neplatné ještě pro tuto překážku, jako na př. u nás v Rakousku.

III. Následky civilního manželství, které církev za neplatné uznává, jsou:

1. Dítka z tohoto manželství zrozené pokládá církev za nelegitimní.

2. Matce odepírá úvod.

3. Oba lichomanželé pokládají se za veřejné hříšníky, jsou nehodni svátostného rozhřešení, dokud církevním zákonům zadost neučiní, nemohou býti kmotry ani při křtu ani při biřmování, a pakliže v nekajicnosti zemřeli, odpírá se jim i církevní pohřeb.

Formuláře.

Form. č. 1.

Protokol o zásnubě.

Protokol sepsaný u farního úřadu ve Ltiboři dne 4. listopadu 1898.

Předmět:

Žaloba Josefy Trnkové ze Ltiboře proti Janu Pavlovskému ve příčině zasnoubení.

Přítomní: podepsaní.

Josefa Trnková byvši otázána odpověděla takto:

Otázka 1. Proč činíte námitky proti sňatku Jana Pavlovského s Kateřinou Veselou?

Odpověď: Proto, poněvadž mně Jan Pavlovský slíbil, že mne pojme za manželku a poněvadž se mnou má chlapečka.

Po té zavolán Jan Pavlovský, který vypovídá.

Otázka 2. Slíbil jste Josefu Trnkové manželství?

Odpověď: Slíbil.

Otázka 3. Přiznáváte se k otcovství dítěta, jež Josefa Trnková porodila?

Odpověď: Ano. Jsem otcem tohoto dítěta.

Otázka 4. proč si ji tedy nechcete vzít?

Odpověď: Ona mi slíbvala, že bude mít 4000 K věna. Když však mělo přijít k svatbě, nechtěl jí otec více dát nežli 1600 K. A s tím já se nemohu spokojit. Neboť, kdybych se nevěstou nedostal 4000 K věna, musil bych svůj statek prodati a moji rodiče i já stali bychom se žebráky. Mimo to jsem se dozvěděl, že Josefa Trnková jest osoba nešetná, která by mne jen do větší bídy vrhala a při tom hašteřivá, takže by mým rodičům stáří jen ztrpčovala.

Otázka 5. Chcete se s ní vyrovnati?

Odpověď: Chci.

Otázka 6. Co byste jí mohl platiti na výchovu svého dítěta měsíčně?

Odpověď: Dvanáct korun bych tak mohl přece platiti.

Potom zavolána Josefa Trnková, přečteny jí výpovědi Jana Pavlovského a dány jí tyto otázky:

Otázka 7. Když od svého nároku k sňatku upustíte, chce vám platiti měsíčně Jan Pavlovský 12 K na

Odpověď: Což mám jiného dělat? Když si mne nechce vzít z lásky, jaké pak by to bylo manžel-

výchovu Vašeho dítěta. Byla byste s tím spokojena?

ství. Přijímám tedy jeho nabídku a ustupuji od svých dalších nároků, ať si tedy Kateřinu Veselou vezme.

Tím protokol skončen, přečten a podepsán.

Actum ut supra.

Frant. Kolář,
farář.

Josefa Trnková m. p.

Jan Pavlovský m. p.

Josef Janoušek, kaplan,
zapisovatel.

Pozn. Když se takové narovnání stalo, může se sňatek odbyvati.

Form. č. 2.

Protokol o zásnubě.

Protokol

sepsaný u děkanského úřadu v Čáslavi 15. srpna 1898.

P ř e d m ě t:

Žaloba Alžběty Strnadové z Čáslavi proti Karlu Riebrovi ve příčině zasnoubení.

Přítomní: Nížepodepsaní.

Nížepsaný farář předložil Alžbětě Strnadové tyto otázky, na něž byly dány připojené odpovědi:

Otázka 1. Proč činíte námitky proti sňatku Karla Riebra s Josefou Kubecovou?

Odpověď: Poněvadž K. Rieber se mnou zplodil dítě, které se dne 2. listopadu 1897 narodilo a které posud žije.

Otázka 2. Slíbil Vám Karel Rieber, že Vás pojme za manželku?

Odpověď: Slíbil, a to nejednou, nýbrž několikráte.

Po té otázal se farář Karla Riebra:

Otázka 3. Slíbil jste přítomné Alžbětě Strnadové, že ji pojmete za manželku?

Odpověď: Toho nezapírám; slíbil jsem jí to.

Otázka 4. Proč tedy nechcete slib svůj vyplnití?

Odpověď: Rád bych tak učinil, avšak nemohu, neboť jsem se později dozvěděl od hodnověrných svědků, že Alžběta Strnadová za mými zády udržovala poměr se synem pána, u něhož sloužila, a mám pro to své důkazy. A proto právem se obávám, že bych s ní nebyl šťasten.

Otázka 5. Nehodláte ji tedy za manželku pojmuti?

Odpověď: Rozhodně ne. A pak to dítě není mé. My jsme spolu mluvili nejprv na prvního máje r. 1897 a po třech nedělích mne k tomu svedla, abych s ní tělesně obcoval; potom na počátku listopadu porodila silné zdravé dítě. Mimo to, když jsem za ní jednou přišel, našel jsem ji v milostném poměru se studujícím Jaroslavem Pánkem, u jehož otce ona sloužila.

Když po té Alžběta Strnadová byla předvolána a odpovědi Karla Riebra jí byly přečteny, tázal se jí podepsaný duchovní správce:

Otázka 6. Trváte na svém, aby si Vás Karel Rieber za manželku vzal?

Odpověď: Trvám.

Na to poučil ji nížeapsaný duchovní správce, aby buď u vikariátního úřadu anebo u biskupského soudu duchovního svou žalobu v této příčině podala.

Tím protokol skončen, přečten a podepsán.

Actum ut supra.

Vincenc Kusý,
děkan.
Jan Kahoun, kaplan
zapisovatel.

Alžběta Strnadová m. p.
Karel Rieber m. p.

Pozn. V takovém případě jest povinen farář poučiti snoubence, že sňatek se odkládá až do oznámení rozhodnutí církevního soudu.

Form. č. 3.

N. E. . . .

Vysoce důstojný biskupský duchovní soude
v záležitostech manželských!

V hluboké úctě podepsaný přikládá sepsaný protokol, v němž Alžběta Strnadová činí námítky proti sňatku Karla Riebra s Josefou Kubecovou. Karel Rieber skutečně sňatek Alžbětě Strnadové přislíbil, avšak důvody, které pro zrušení zasnuby mluví, jsou velice vážné a mimo to Alžběta Strnadová jest na osadě v pověsti lehké ženštiny, takže jest se tu plným právem obávati nešťastného manželství. Proto dovoluje si v hluboké úctě podepsaný pronéstí svůj skromný náhled, že by bylo s nemalou výhodou pro věc, aby zasnuba byla zrušena.

Děkaný úřad v Čáslavi dne 17. srpna 1898.

Vincenc Kusý,
děkan.

Rubrum:

Děkan v Čáslavi předkládá protokol Alžběty Strnadové in causa sponsalium.

Form. č. 4

1 K

Žádost o dispens od lhůty vdovské.

Slavné c. k. okr. hejtmanství!

V hluboké úctě podepsaná zamýšlí vstoupiti v nový sňatek s Václavem Opičkou, řezníkem v Michli, a po-

něvadž zákonitá doba vdovské lhůty posud neuplynula, prosí o náležitou dispens z těchto důvodů:

A) Její manžel Josef Kubík, řezník v Michli, zemřel dle přiloženého úmrtního listu dne 3. února 1899; uplynulo tedy od jeho smrti přes 3 měsíce.

B) Zamýšlenému sňatku není žádná překážka na závalu, jak z přiloženého vysvědčení lékařského zřejmo jest.

C) V účtě podepsaná zaneprázdněna jsou domácími starostmi o 2 děti, nemůže řeznickému obchodu, který po smrti svého muže vede, náležitou péči věnovati a kdyby poměry, v nichž právě žije, déle trvaly, přivedly by slušně zavedený obchod k úpadku.

Proto v účtě podepsaná prosí:

Slavné c. k. okr. hejtmanství račiž tyto okolnosti uvážiti a dispens od vdovské lhůty za příčinou nového sňatku jí uděliti.

V Michli, dne 31. května 1899.

Anna Kubíková.

Form. č. 5.

N. E. ...

Otcovské svolení k sňatku.

Dne 5. října 1902 dostavil se na podepsaný farní úřad Josef Kalvas, rolník v Tuscicích, a dal před níže-podepsanými svědky toto prohlášení:

Já níže-psaný Josef Kalvas, dávám tímto své otcovské svolení své nezletilé dceři Marii, aby mohla uzavřít sňatek s Karlem Suchým, slévačem na Smíchově.

V Tuscicích, dne 5. října 1902.

Josef Kalvas.

Jindřich Krubner,
uzenář v Tuscicích č. p. 201,

Karel Měchura,
truhlář v Tuscicích č. p. 139,
svědci.

Coram me

L. S.

Josef Brodský,
farář.

Form. č. 6.

Žádost o povolení vrchnoporučenského soudu k sňatku.

1 K

Slavný c. k. okr. soude!

V účtě podepsaný byl dle přiloženého dekrétu A ustanoven za poručníka Jaroslava Krátkého, truhlářského pomocníka v Táboře, který vstoupiti míní ve sňatek s Marií Pospíšilovou z Tábora. V účtě podepsaný uváživ bedlivě všechny okolnosti, dává jako poručník své plné svolení k tomuto sňatku a to z těchto důvodů:

1. Jaroslav Krátký, který jest dle přiloženého křestního listu sub. lit. B dne 23. června 1876 rozený, byl posud řádným a pracovitým člověkem, jenž dovedností svojí slušný peněz týdně si vydělá, takže ze své mzdy může vydržeti přiměřenou domácnost.

2. Jeho nevěsta jest dívkou spořádanou, pilnou a pracovitou, kterou v účtě podepsaný již po delší dobu zná a proto jí může dáti to nejlepší vysvědčení.

Poněvadž z uvedených okolností lze souditi na šťastný sňatek výše jmenovaných osob, prosí v účtě podepsaný:

Slavný c. k. okr. soude, račiž vrchnoporučenské svolení k sňatku Jaroslava Krátkého s Marií Pospíšilovou milostivě uděliti.

V Táboře, dne 15. května 1899.

Josef Kubát,
kupec.

Form. č. 7.

Žádost o prohlášení za zletilost.

1 K

Slavný c. k. okr. soude!

Dne 11. února 1890 zemřel p. Malina Václav, stavitel v Kutné Hoře, který zanechal syna Jaroslava, za jehož poručníka jsem byl dle přiloženého dekrétu ze dne 25. února 1890 ustanoven. Uváživ však okolnosti, rozhodl jsem se se svým poručencem žádati, aby prohlášen byl za plnoletého.

Týž jest dne 25. února 1876 rozen, o čemž svědčí

přiložený křestní list, jest tudíž 23 léta stár. Za doby mého poručenství shledal jsem z jeho chování, že jest na rozumu dospělým a úplně schopným, aby si své záležitosti sám mohl spravovati.

Jsa tedy přesvědčen, že můj poručenec má potřebné vlastnosti k tomu, aby si své jmění sám řádně spravovati mohl, prosím, aby slavný c. k. okr. soud ráčil vše uvážiti a jej s prominutím stáří za zletilého prohlásiti a to tím spíše, poněvadž přirozená zletilost v krátku se dostaví.

V Kutné Hoře, dne 22. března 1899.

Karel Suchý.
Jaroslav Malina.

Form. č. 8.

Čís. ....

Protokol

sepsaný dne ..... na ..... v .....
v příčině zamýšleného sňatku ženicha .....
a nevěsty .....

Otázky	Odpovědi
I. K ženichovi:	
1. Jak se jmenujete křestním a rodným jménem?	
2. Jaké je vaše povolání? Čím se zaměstnáváte?	
3. Kdy a kde jste se narodil? Narodil-li se jinde: Máte svůj křestní list?	
4. Jakého jste náboženství? Je-li ženich nekatolík: Chcete podepsati smlouvu o katolické výchově všech dětí? (Dlužno žádati též příslušné reversy.)	
5. Jak se jmenují vaši rodiče? Čím byli neb jsou? Kde bydlí?	

6. Kde přebýváte? V kterém místě a čísle domu? V které farnosti? Jak dlouho již tam bydlíte?

Kde jste dříve přebýval déle než 6 neděl?
Máte snad mimo toto své bydliště ještě jiné?
Setrváte ve svém nynějším bydlišti až do oddavek?

7. Jste svobodný?

K ženichu úplně neznámému: Kterak dosvědčíte, že jste svobodný?

K ženichu nekatolíku; Byl jste snad již ženat a bylo snad manželství vaše rozloučeno?

Proč bylo rozloučeno?

Žije snad dosud vaše manželka?

K ženichu vdovci ot. 8. a 9:

8. Jste vdovec?

Jak se jmenovala vaše zemřelá manželka?

Kdy a kde zemřela?

Zemřela-li jinde: Máte její úmrtní list?

Zemřela vám snad již dříve jiná manželka?

Jak ta se jmenovala?

9. Je vaše nevěsta příbuzná s vaší zemřelou (neb s některou z vašich zemřelých manželek), t. j. je snad její — byť i nemanželskou — dcerou, matkou, vnučkou, sestrou, neteří, tetou, pratetou atd.? (Imped. affin. resp. quasi-affin ex matrim.)

10. Je-li nevěsta vdovou: Má nevěsta vaše dítky z předešlého manželství?

11. Slíbil jste manželství své přítomné nevěstě?

12. Vyhověl jste své branné povinnosti? Čím to prokážete?

13. Je-li ženich nezletilý; a) přítomen-li jeho otec:

K otci: Dáváte své otcovské svolení, by tento váš syn mohl vstoupiti v manželství s nevěstou N. N.?

b) Nedostavil-li se otec:

K ženichu: Máte písemní svolení svého otce k zamýšlenému sňatku?

c) K ženichu osiřelému neb nemanželskému:

Máte vrchnoporučenského svolení k sňatku neb dekrét zletilosti?

K ženichu samotnému v soukromí ot. 14. až 18.

14. Vyvolil jste si svou nevěstu dobrovolně?

Či snad vás někdo k tomuto sňatku nutí?

15. Učinil jste Bohu slib sv. čistoty?

Slíbil jste, že zůstanete svobodný neb že vstoupíte do řehole aneb že přijmete vyšší svěcení?

Caute, si necessariae videntur quaest. 16. 17. 18.

16. Slíbil jste manželství některé jiné osobě kromě své nevěsty? Přijala ona osoba slib ten? Trvá slib ten dosud? Byl snad zrušen a kterak? Platil slib ten matce, sestře neb dceři vaší nevěsty? (imped. quasi-affin. ex validis sponsal. do 1. st.)

17. Obcoval jste tělesně s matkou, dcerou, sestrou, sestřenicí, tetou, neteří atd. své nevěsty? (imped. affin. inhon. do 2. st.)

18. K ženichu vdovci: Obcoval jste za živobytí své manželky se svou nynější nevěstou? Přislíbili jste si již tehdy manželství? Byl snad ten váš poměr soudně stíhán?

19. Je-li nevěsta vdovou: Jste příbuzen se zemřelým manželem vaší nevěsty (neb s některým dřívějším jejím manželem)? Byl to snad váš bratr, strýc, bratranec, otec, syn? Byl jeho otec a váš otec bratrance? a pod. až do 4 st. (imp. affin. resp. quasi-affin. ex. matr.)

Poznámka. Koná-li se výslech ženichův na jiné farní osadě nežli výslech nevěstín, následují nyní k ženichu otázky 1. až 5. v odst. III.

20. Nejste si vědom žádné překážky, jež by vám v tomto sňatku bránila?

Můžete to říci na své dobré svědomí?

21. Můžete výpovědi své přísahou stvrditi?

22. Ženichův prospěch v katol. náboženství.

Upozornění. Cizozemci, příslušníci uherští, též ženiši z Tyrol, Vorarlbergu a Krajiny, necht si opatřit příslušné doklady, které pro ně zvlášť nařízeny jsou.

II. K nevěstě.

1. Jak se jmenujete křestním jménem?

2. Kdy a kde jste se narodila?

Narodila-li se jinde: Máte svůj křestní list?

3. Jakého jste náboženství?

K nevěstě nekatolické: ut supra I. 4.

4. Jak se jmenují vaše rodiče? Čím byli neb jsou? Kde bydlí?

5. Kde nyní bydlíte? V kterém místě a čísle domu? V které farnosti? Jak dlouho již?

Kde jste dříve přebývala déle než 6 neděl?

Máte snad ještě jinde své bydliště?

Setrváte ve svém nynějším bydlišti až do svých oddavek?

6. Jste svobodná?

K nevěstě úplně neznámé: ut supra I. 7.

K nevěstě nekatolické: Byla jste snad již vdaná a bylo snad manželství vaše rozloučeno? proč? Živ-li dosud manžel váš?

K nevěstě ovdovělé ot. 7. a 8.

7. Jste vdova? Jak se jmenoval váš zemřelý manžel? Kde zemřel?

Zemřel-li jinde: Máte jeho úmrtní list?

Zemřel vám již dříve jiný váš manžel? Kterak ten se jmenoval?

Uplynulo od úmrtí vašeho manžela již 6 měsíců?

8. Je váš ženich příbuzný se zemřelým vaším manželem (neb s některým z vašich zemřelých manželů)? Je na př. jeho bratr, strýc, bratranec, vnuk, syn, otec a pod.? (imp. affin. resp. quasi-affin. ex matrim.)

9. Je-li ženich vdovec: Má ženich váš dítka z předešlého svého manželství?

10. Máte slib manželský se svým ženichem?

11. Je-li nevěsta nepnoletá, dají se otázky jejímu otci a jí ut supra I. 13.

K nevěstě samotné v soukromí ot. 12. až 17.

12. Vyvolila jste si svého ženicha dobrovolně?

Či snad vás někdo k sňatku tomu nutí?

13. Učinila jste Bohu slib sv. čistoty?

Slíbila jste, že zůstanete svobodnou neb že vstoupíte do řehole?

Cautē, si necessariae videntur quaest. 14.—17.

14. Jste snad těhotna? Ví o tom váš ženich?

15. Slíbila jste manželství některému jinému ženichu? Přijal slib ten? Trvá dosud slib ten mezi vámi? Byl snad zrušen a kterak?

Platil slib ten otci, bratru, synu nynějšího vašeho ženicha? (imp. quasi-affin. ex spons.)

16. Obcovala jste tělesně s otcem, synem, bratrem, bratrancem, strýcem, vnukem atd. svého ženicha? (imp. affin. inhon.)

17. K nevěstě ovdovělé: Obcovala jste za živobytí svého manžela s nynějším svým ženichem?

Přislíbili jste si již tehdy manželství? Byl snad ten poměr váš soudně stíhán?

18. Je-li ženich vdovcem: Jste příbuzná se zemřelou manželkou vašeho ženicha? Byla

snad vaší sestrou, tetou, sestřenicí, matkou, dcerou atd. (imp. affin. resp. quasi-affin. ex matrim.)

Poznámka. Koná-li se výslech ženichův na jiné osadě, následují nyní k nevěstě otázky I. až 5. v odst. III.

19. Nejste si vědoma žádné překážky, jež by vám v tomto sňatku bránila?

Můžete to říci na své dobré svědomí?

20. Můžete výpovědi své přísahou stvrditi?

21. Nevěstin prospěch v katol. náboženství.

III. K ženichu a nevěstě společně:

1. Jste spolu spříbuznění? Jste snad na př. bratranec a sestřenice? Jsou vaši otcové bratrance? vaše matky sestřenice? Je snad otec jednoho z vás a matka druhého bratranec a sestřenice? Byli vaši dědové bratrance? Je snad otec nevěstin bratrancem ženicha? atd. Jste snad dvojnásobně zpříbuznění?

(imped. consanguin. až do 4. st.)

2. Byl některý z vás druhému kmotrem při křtu sv.?

Byl některý z vás kmotrem dítka druhého při křtu neb biřmování? (imp. cogn. spir. — est etiam multiplex!)

3. Máte ještě co podotknouti?

4. Dle toho, co o vašem bydlišti zjištěno, musí býti prohlášky ve farním chrámu Páně Kdy chcete býti prohlášeni?

(Serventur stricte etiam leges eccl. de proclam.)

5. Kdy a kde chcete míti oddávky? Není toho dne překážka? (čas zapověděný, křížové dni neb den postu.)

IV. K svědkům:

1. Jak se jmenujete, čím jste a kde bydlíte?

2. Znáte dobře oba snoubence a obapolné jejich poměry?

3. Můžete stvrditi, že to, co nyní vypořádali, je pravda a víru zasluhuje?

4. Je vám známa některá překážka, která snad při tomto výsledku na jevo nevyšla, která však tomuto zamýšlenému sňatku brání?

5. Máte ještě co podotknouti?

6. Můžete výpovědi své přísahou stvrditi?

S tím protokol skončen, přečten a podepsán.

Actum ut supra.

Podpis duchovního správce:

Podpis snoubencův:

Podpis otce nezletilého ženicha
resp. nevěsty:

Podpis svědků protokolu (po
případě i svolení otcovského):

Form. č. 9. a)

Zkušební tabulka pro snoubence.

Jméno a stav snoubenců a další jejich poměry	Stav a stáří	Místo jejich předvyjání	Doba zkušky a všech svědků	Zná náboženství	Jsou-li jaké překážky v jejich zasnoubení a jaké	Den prohlásky	Potřebnosti jejich oddání	Jméno zkušejícího kněze	Jméno a stav svědků	Poznámky
Vojtěch Karásek, rolník v Markvartících č. 18, narozen v Leštině	svobodný katolík	16 let	16. ledna 1894	Má dokonlou známost sv. náboženství a povinnosti stavu manželského zvlášť	Nížádná překážka se nevyskytla	14., 21. a 28. ledna (neděle 2., 3. a 4. po Zjevení P.)	Křestní list ze dne 10 dubna 1893. Úmrtní list první manželky ze dne 3. listopadu r. 1890.	Alois Košťál, farář.	Melichar Veverka, mlynář v Rakově. František Jiroutka, rolník v Markvartících č. 23.	
Karolína Nestlerová, dcera rolníka z Mrkvojed č. 2., rozená v Mrkvojedech.	svobodná katolík	20 let		Zná dobře sv. náboženství a povinnosti manželské.			Křestní list ze dne 23. června 1890			

Form. č. 9 b)

Snubní protokol.

N. E. 4123.

Ženich: Krátký František, krejčí pomocník, rozený v Mníšku, okres Zbraslav, 1869 23./4., m. syn Krátkého Václava, pekařského mistra v Mníšku a Anny Chalupovy z Mníšku, svobodný, katolík, bytem v Smíchově čís. 213 od 15. února 1902.

Potřebné doklady:

1. Křestní list ženichův.
2. Křestní list nevěsty.
3. Otcovské svolení.
4. Prohlášky konány dne 7. října 1902
5. Dispens od 2. až 3. ohlášky:

a) K. a. konsistoř 2./10. 1902, č. 4728,

b) c. k. okr. hejtmanství na Smíchově, 2./10. 1902, č. 5717

Nevěsta: Suchá Anna, rozená v Smíchově 1880 25./3., okres Smíchov, manž. dcera Suchého Karla, dělníka na Smíchově a Anny Královny ze Smíchova, svobodná katolička, bytem v Smíchově číslo 415 od 2. ledna 1892,

hodlají uzavřít sňatek. Za tou příčinou prohlašují před dvěma nížeapsanými svědky, že všechny své výpovědi tuto uvedené dle nejlepšího vědomí a svědomí udali a že jim žádná překážka ani státní ani církevní proti tomuto sňatku známa není, vyjma nezletilost nevěstinu, což hotovi jsou přísežně potvrditi a

nyní vlastnoručně svými podpisy stvrzují.

Krátký František,
Suchá Anna.

My nížeapsaní svědci tímto potvrzujeme pravdivost výpovědí obou snoubenců, jichž poměry jsou nám dobře známy a svědčíme tomu, že podle našeho nejlepšího vědomí není nám žádná překážka ani církevní ani státní známa, která by proti tomuto sňatku čelila. Tuto výpověď jsme ochotni v případě potřeby přísahou potvrditi. Spolu jsme svědky otcovského svolení. Na důkaz toho jest zde náš vlastnoruční podpis.

Jan Kubát,
kamnár na Smíchově č. 413.

Josef Kusý,
řemenář na Smíchově čís. 412
svědci.

Tím protokol skončen, sepsán a podepsán.

Farní úřad na Smíchově dne 6. října 1902.

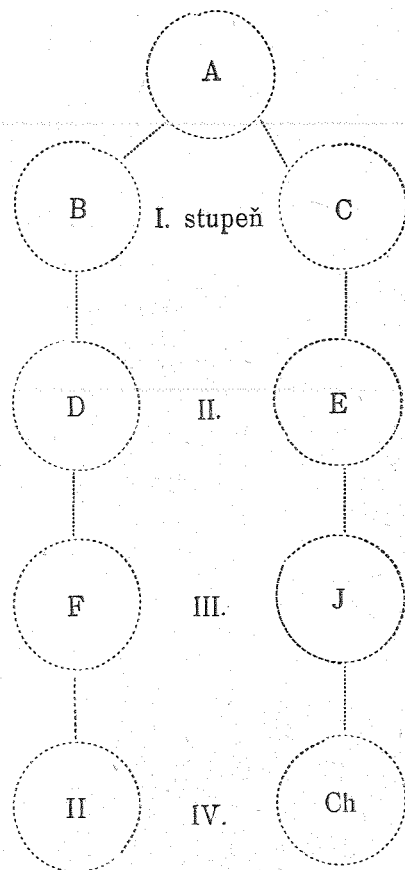
S. L.

Karel Smutný,
kaplan.

Form. č. 10.

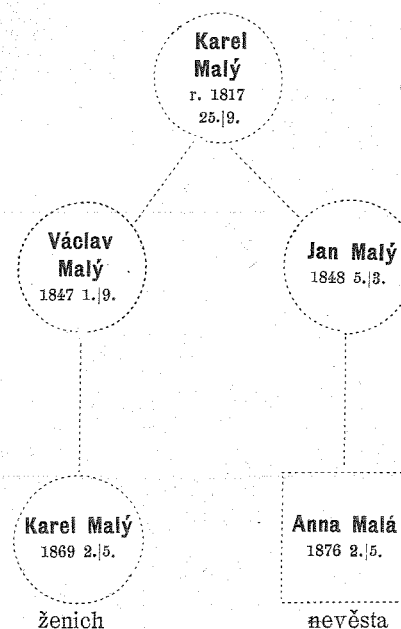
Schemata rodokmenů.

I. Příbuzenství pokrevní.

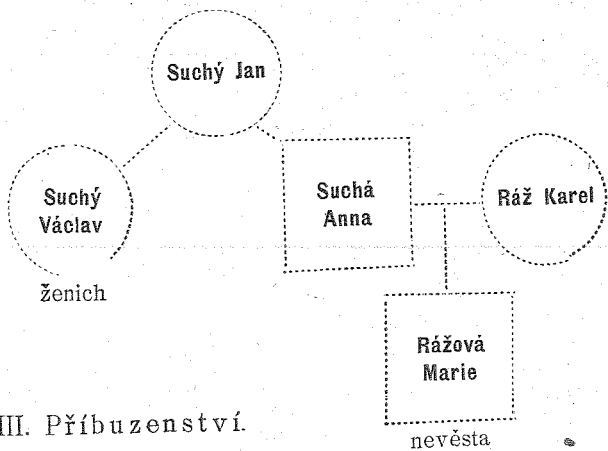
BC jsou příbuzní v I. stupni, DE v II., FJ ve III. a HCh ve IV. stupni rovného pokolení pobočného (lineae transversae aequalis).

II. Příbuzenství.

Karel Malý jest příbuzný s Annou Malou ve II. stupni rovného pokolení pobočného (in secundo gradu lineae transversae aequalis): bratranec a sestřenice.

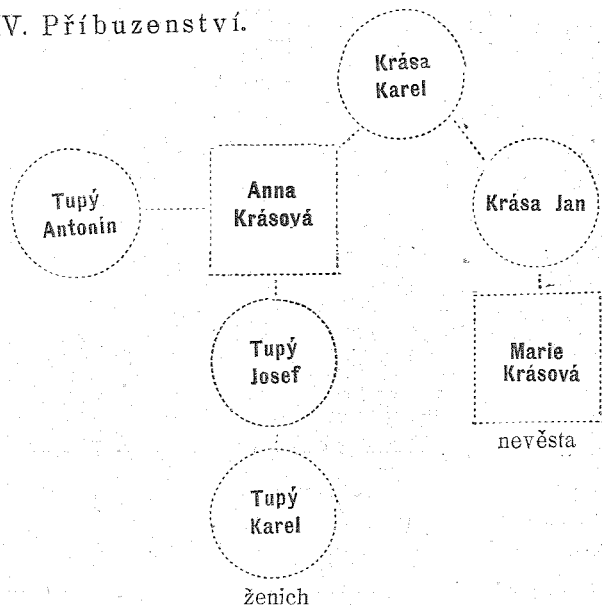
Pozn. K žádosti o dispens o švagrovství neb příbuzenství dlužno přiložiti buď kolkovaný rodokmen anebo nekolkovaný nástin. Napíšeme-li nad schema titul: Rodokmen, musíme listinu vždy řádně kolkovati; pakliže nadpíšeme titul: „Nástin příbuzenství“ a nepodpíše-li její farní úřad a doložíme-li naznačené údaje oddacími, křtícími, úmrtními listy anebo alespoň těmi listinami, z jichž obsahu snadno příbuzenství neb švagrovství se pozná, není třeba listinu tuto kolkovati jako rodokmen, nýbrž toliko 30 h kolkem jako přílohu, pakliže věc zasíláme k c. k. státním úřadům, pro konsistoř jest i tato příloha bez kolku.

III. Příbuzenství.

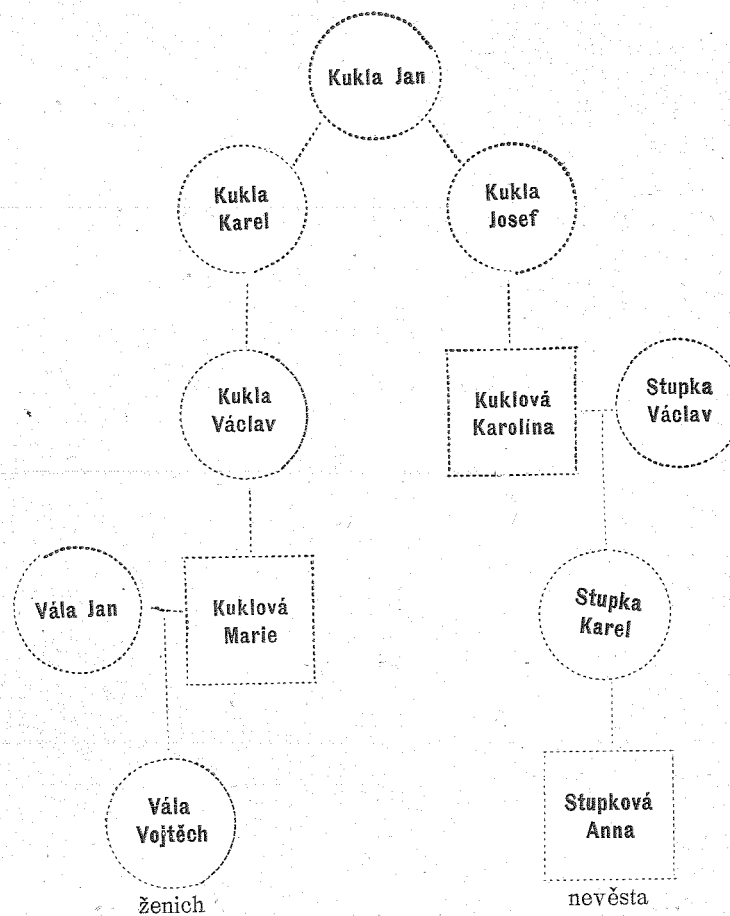
Suchý Václav jest příbuzen s Rážovou Annou ve druhém stupni nerovného pokolení pobočného dotýkajícího se stupně prvního (in secundo gradu lineae transversae tangente primum). Strýc a neteř.

IV. Příbuzenství.

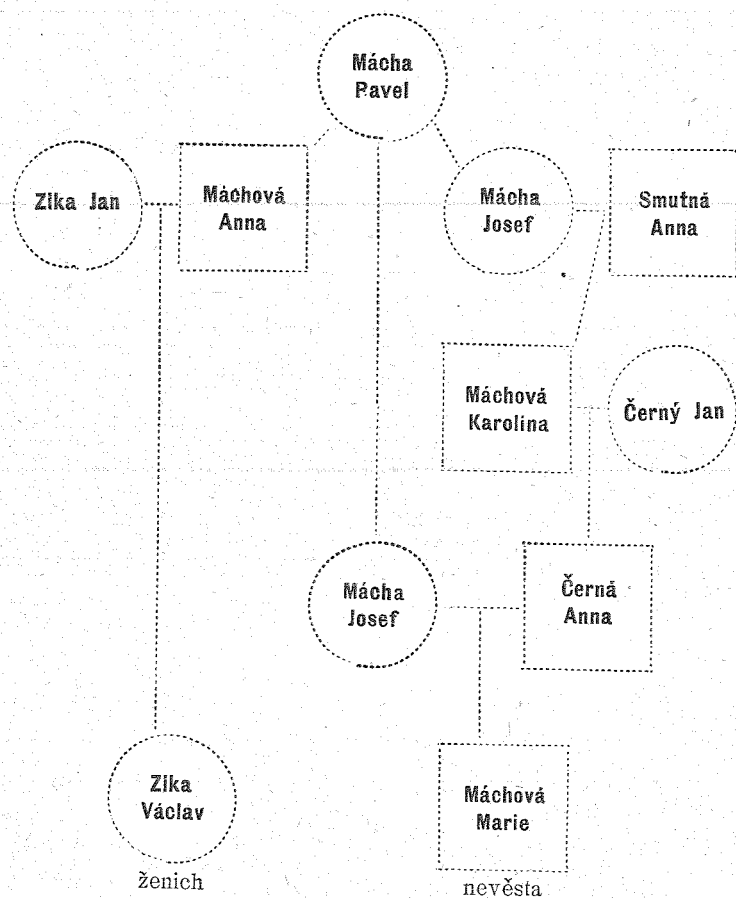
Tupý Karel jest s Marií Krásovou příbuzný ve třetím stupni nerovného pokolení pobočného dotýkajícího se stupně druhého (in tertio gradu lineae transversae inaequalis tangente secundum). Nevěsta jest sestřenicí otce ženichova.

V. Příbuzenství.

Vála Vojtěch jest příbuzný se Stupkovou Annou ve IV. stupni rovného pokolení pobočného (in 4 gradu lineae transversae aequalis):

VI. Příbuzenství.

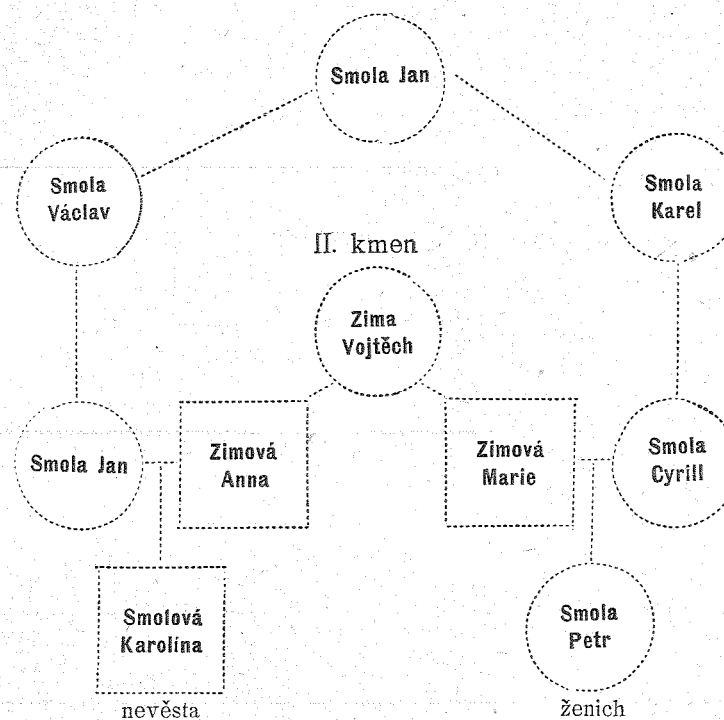
Máchová Marie jest se Zikou Václavem příbuzna:

1. ze strany otcovské ve druhém stupni rovného pokolení pobočného;

2. ze strany matčiny ve 4. stupni dotýkajícího se druhého nerovného pokolení pobočného.

VII. Příbuzenství.

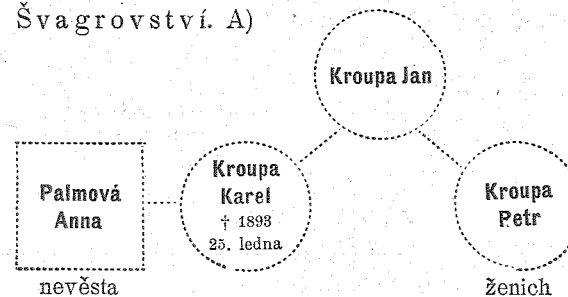
I. kmen.

II. kmen

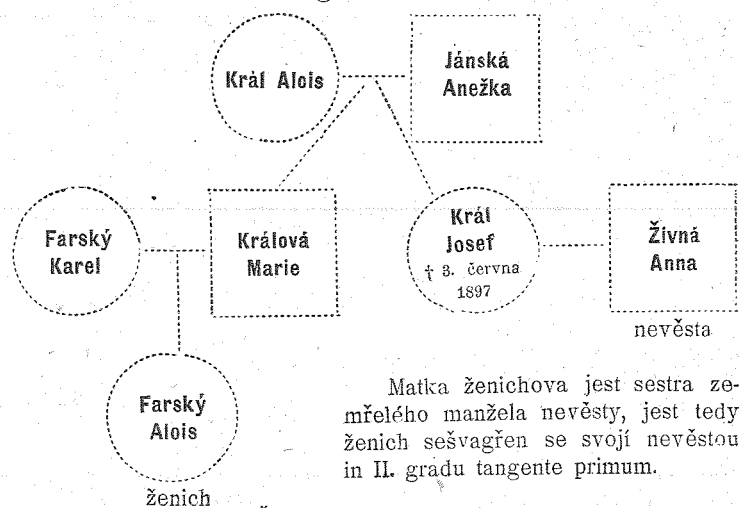
Smola Petr jest příbuzný se Smolovou Karolínou I. ze strany otcovské ve 3. stupni rovného pokolení pobočného, 2. ze strany matčiny ve 2. stupni rovného pokolení pobočného.

Švagrovství. A)

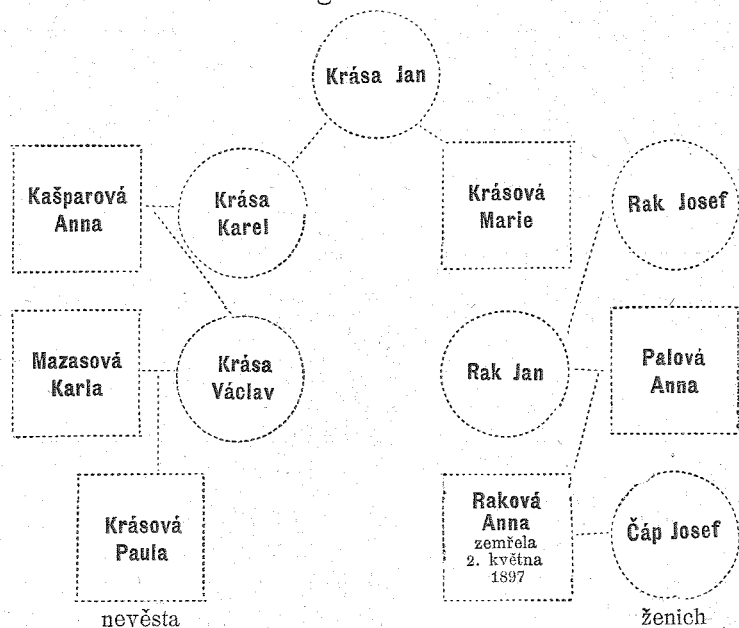
Kroupa Petr jest s nevěstou Palmovou Annou v I. stupni pokolení pobočného sešvagřen. (Ženich jest bratr zemřelého manžela.)

Švagrovství B)

Matka ženichova jest sestra zemřelého manžela nevěsty, jest tedy ženich sešvagřen se svojí nevěstou in II. gradu tangente primum.

Švagrovství C)

Ženich Čáp Josef jest sešvagřen ve III. stupni se svou nevěstou Krásovou Paulou.

Žádosti o dispens v příčině manželství.

A) Žádosti v překážkách tajných.

Žádosti tyto mají býti, pokud církevního práva se týče, adresovány na kardinála Poenitentiaře v Římě s udáním adresy, kam odpověď zaslati se má. (Viz pozn. str. 1138.)

a) *Impedimentum criminis ex adulterio et conjugicidio.*

Eminentissime ac Reverendissime Domine!

Exponitur humiliter Eminentiae Vestrae pro parte oratorum Tullii et Berthae, laicorum dioecesis Litomericensis, quod matrimonium contrahere intendant, sed quod Tullius conjugatus Bertham, vivente adhuc propria uxore Joanna, carnaliter cognoverit copula perfecta, sibique invicem fidem dederint de matrimonio inter se contrahendo, si Joanna, uxor Tullii, praemoreretur, quae etiam per venenum a Tullio propinatum praemortua est. Cum autem ex praemissis impedimentum criminis sit exortum, et exinde matrimonium nec licite nec valide contrahere possint, supplicant oratores pro gratia dispensationis super isto impedimento criminis, quo non obstante publice servata forma Concilii Tridentini matrimonium inter se contrahere et in eo postmodum licite et libere remanere valeant prolemque legitimam decernendo, quia impedimentum omnino est occultum et urget perseverantia in peccato, quin etiam scandalum grave, si matrimonio legitimo copulari nequeant. Quare pro conscientiae suae quiete, de praemissis summe dolentes, Eminentiae Vestrae humiliter supplicant, ut super his de oportuno remedio auctoritate apostolica providere dignetur.

Eminentiae Vestrae humillimus servus

Datae in Dobrovice, dioeceseos
Litomericensis 8. Novembris 1902.

Carolus Mixa,
parochus.

Responsum dignetur Eminentia Vestra dirigere ad parochum infrascriptum in Dobrovice, Dioec. Litomericensis, Bohemia.

b) Primus gradus affinitatis ex copula illicita.

Eminentissime ac Reverendisime Domine!

Exponitur humiliter Eminentiae Vestrae, quod Cajus, orthodoxae fidei cultor archidioecesis Pragensis, in matrimonium ducere intendit Semproniam cum eaque bona fide sponsalia iniit. Sed postea confessus mihi aperuit, se defunctam Semproniae sororem carnaliter cognovisse. Cum autem absque scandalo et damno a sponsalibus resilire nequeat, orator per me humillime supplicat, ut cum ipso super dicto occulto impedimento benigne dispensetur ad effectum, ut dicti oratores licite ac valide matrimonium contrahere in eoque permanere valeant.

Eminentiae Vestrae

Hostomicii, die 23. Aprilis 1902.

humillimus servus
Franciscus Smola,
parochus.

c) Votum perpetuae castitatis.

Eminentissime ac Reverendisime Domine!

Titia, virgo pia et honesta, cum ante duos abhinc annos morbo laboraret corporis gravissimo, privatim emisit votum castitatis servandae perpetuae, si sanitatem reciperet, quod paulo post Deo adjuvante revera evenit. Interim vero defunctus est frater ejus unicus, ita ut Titia praedium rusticum satis amplum nunc possideat. Hinc pater jam senex urget, ut Titia ineat matrimonium cum Cicerone, juvene locuplete et vicino. Cum etiam Cicero valde instet, Titia in maximo peccandi periculo versatur. Quare per me iterum iterumque postulat, ut super dicto voto benigna dispensatio eidem concedatur ad effectum

ut licite ac valide cum Cicerone matrimonium contrahere in eoque permanere valeat.

Eminentiae Vestrae humillimus servus

Datae in Franzesbad,
archidioeceseos Pragensis
2. Julii 1902.

P. Josephus Kramer,
parochus.

d) Druhý stupeň consanguinitatis, kde v žádosti zaslané zamlčena byla copula incestuosa.

Eminentissime ac Reverendisime Domine!

Exponitur humiliter Eminentiae Vestrae, quod Cicero et Titia, orthodoxae fidei cultores, dioecesis Bohemo-Budvicensis, matrimonium invicem contrahere cupiunt. Ast cum secundo consanguinitatis gradu lineae transversae aequalis se attingant, hoc desiderium absque Sanctae Sedis dispensatione adimplere non possunt. Unde cum adsit periculum perversionis a fide, nec non oratrix sit superadulta locusque angustus, pro dispensatione impetranda super dicto impedimento libellum supplicem detulerunt, in quo autem reticita est copula incestuosa inter oratores, non quidem sub spe facilius impetrandi dispensationem, sed impellente libidine habita. Unde oratores per me humillime supplicant, ut Eminentia Vestra cum ipsis circa copulam incestuosam benigne dispensare dignetur eum in effectum, ut dicti oratores licite ac valide matrimonium contrahere in eoque permanere valeant.

Datae in Velvary, die 1. 1902.

Carolus Kreysa,
decanus, confesarius.

B) Žádosti v překážkách veřejných.

a) Překážka secundi consanguinitatis gradus tangent. primum.

Nejdůstojnější knížecí arcibiskupský ordinariate!

Jan Krátký, kupec v Českém Brodě, dne 25. října r. 1862 rozený, náboženství katolického, míní uzavřít

sňatek se svojí neteří Annou Veselou, katoličkou, rozenou dne 10. června 1876, bytem v Čes. Brodě. Poněvadž to-
muto sňatku brání impendimentum consanguinitatis se-
cundi gradus tang. primum, prosí o milostivou dispens
od této překážky a tuto uctivou žádost odůvodňují tě-
mito důvody:

1. Aetas superadulta. Nevěsta jest 26 let stará.
2. Incompetentia dotis. Nevěsta jest úplně chu-
dobná a sotva by jiného ženicha nalezla.
3. Legitimatio prolis. Nevěsta byla hned po
smrti manželky ženichovy do jeho domu k ošetřování
osiřelých dětí povolána, následkem čehož vyvinula se
pozdější dobou mezi oběma hříšná známost, v níž hříšnou
žádostivostí oba snoubenci svedeni dítko zplodili, o jehož
legitimaci se jedná.

4. Křestní listy snoubenců, úmrtní list † manželky
ženichovy a schema rodokmenu jest přiloženo.

V Českém Brodě dne 2. února 1902.

Jan Krátký
Anna Veselá.

Klausule potvrzovací.

*Každá žádost stranami sepsaná a k církevní vrchnosti
řízená má býti potvrzena místním farářem. Srovnej str. 398. 3.,
399. sub β, δ a str. 404. n. 14.*

Ego infrascriptus rector Ecclesiae decanalis in Boh.
Brod, archidieceos Pragensis, scio et testificor Joannem
Krátký et Annam Veselá subditos praefatae ecclesiae
decanalis orthodoxae fidei cultores et argumenta, quae
in petitione sua adducunt, vera esse.

Buď: Quoad taxam, summam per 40 Cor. qua statui
suo congruam simul apponunt —

nebo: Quoad taxam, quia vere miserabiles et pau-
peres sunt solum modo taxam per 16 Cor. solvunt —

anebo: Quia vere miserabiles et pauperes sunt, ut de

suo labore et industria tantum vivant et nec taxam exer-
citorum solvere queant.

In cujus fidem haec die 3. Februarii 1902.

subscripsi:

Carolus Heřman
decanus in Boh. Brod.

b) *Secundus gradus consang. lineae coll.* (Bratranec
a sestřenice.)

Nejdůstojnější ordinariatel!

Josef Kubšovský, mistr krejčovský, dne 15. října
r. 1869 v Táboře rozený, bytem v Načeradci, katolického
náboženství a Josefa Kabátová, dne 20. června 1873 ro-
zená, katolička bytem v Načeradci, miní uzavřítí sňatek;
poněvadž, jak z přiložených křestních listů a schematu
rodokmenu vysvítá, manželství tomu brání překážka po-
krevního příbuzenství II. stupně in linea collateralí, prosí
o milostivou dispens od této překážky, již doporučují tyto
důvody:

1. Aetas superadulta. Nevěsta jest 29 let stará.
2. Conditio sponsae parentibus orbatae
Nevěsta jest sirotek, který žádného jmění nemá.
3. Angustia loci. Místo, v němž nevěsta obývá,
jest nepatrné, takže by se vzhledem k výše uvedeným
dvěma důvodům sotva za jiného provdala.

V Načeradci dne 10. října 1902.

Josef Kubšovský
Josefa Kabátová.

Ego infrascriptus Rector Ecclesiae parochialis in
Načeradec in diecesi Boh. Budwicensi scio et testificor
oratores istos, catholicos atque praefatae ecclesiae sub-
ditos esse, argumenta ab iis in petitione ista adducta
esse vera, ipsos autem adeo pauperes et miserabiles, ut
de suo labore tantum vivant et nec taxam exercitorum
solvere queant. Porro commemoro, sponsam adeo matri-

monii hujus esse cupidam ita ut dispensatione negata fore, ut in periculo vitae versetur.

Datum in officio decanali in Načeradec
die 12. Octobris 1902

Joannes Kubr
decanus.

1 K

c) *Žádost v téže záležitosti k místodržitelství.*

Veleslavné c. k. místodržitelství!

V hluboké účtě podepsaní: Josef Chvála, obuvnický mistr v Mnichovicích, r. 1871 tamtéž rozený, a Karla Čápová, r. 1876 v Mrákově rozená, bytem v Mnichovicích, oba svobodní a náboženství katolického, míní uzavřítí sňatek. Poněvadž, jak z příložených křestních listů a z připojeného schematu rodokmenu (kolek 30 h) jest vidno, jsou jako bratranec a sestřenice spolu příbuzní, prosí o milostivou dispens od této překážky a to z těchto důvodů:

1. Nevěsta jest sirotek, který již ani matky ani otce nemá,
  2. jest úplně chudobná, takže žádného věna nedostane;
  3. jest již 26 let stará, tedy věkem pokročilá, takže by sotva za jiného se provdala a
  4. konečně její bydliště: Mnichovice, jest obec malá, takže by se tam sotva nějaký ženich jiný pro ni naskytl.
- Z těchto důvodů prosbu svoji opakují a za její příznivé vyřízení prosí.

V Mnichovicích dne 3. listopadu 1902.

Josef Chvála.
Karla Čápová.

Rubrum:

Veleslavné c. k. místodržitelství
král. Českého v Praze.
Josef Chvála, obuvník v Mnichovicích, a Karla Čápová prosí o dispens manželské překážky. (S 3 příl.)

d) *Švagrovství.*

Nejdůstojnější biskupský ordinariáte!

Jan Nový, mistr řeznický v Chýnově, roku 1867 v Pelhřimově rozený, vdovec, náboženství katolického a Aloisie Pacáková, r. 1874 v Táboře rozená, svobodná, katolička, bytem v Chýnově, míní uzavřítí sňatek. Poněvadž, jak z příložených matričních listů a z připojeného schematu jest vidno, jest nevěsta sestrou zemřelé manželky ženichovy a tudíž sňatku překážka švagrovství prvního stupně pokolení pobočného brání, prosí v účtě podepsaní o milostivou dispens od této překážky a uvádějí uctivě tyto důvody:

1. Aetas superadulta. Nevěsta jest 26 let stará.
2. Suspecta familiaritas. Již za nemoci manželky ženichovy byla nevěsta do domu ženicha k vedení domácnosti a ošetřování 4 dětí povolána a od té doby již po 5 let bez přestání s ženichem pod toužou střechou přebývá, tak že by sotva jiného ženicha nabyla.
3. Po zemřelé manželce ženichově zůstaly 4 nedospělé dítky, které zajisté s větší láskou bude vychovávatí sestra zemřelé, nežli osoba zcela cizí.

V Chýnově, dne 3. listopadu 1902.

Klausule!
Jan Nový.
Aloisie Pacáková.

Pozn. Žádost k místodržitelství možno psátí v téže formě: k žádosti jsou tytéž přílohy jako k ordinariátu: Oba křestní listy, (oddací list) a schema.

e) *Smíšené náboženství a třetí stupeň příbuzenství pokolení pobočného.*

N. E.

Nejdůstojnější biskupský ordinariáte!

Jan Nový, krupař v Písku, dne 20. října 1872 tamtéž rozený, svobodný, vyznání evangelického a Jaroslava Černá, dne 15. května 1877 v Klatovech rozená, svobodná a katolička míní uzavřítí sňatek. Poněvadž tomuto manželství, jak z příloženého schematu jest vidno, pře-

kážka příbuzenství třetího stupně linie pobočné vadí a mimo to snoubenci různého vyznání jsou, prosí v účtě podepsaný jménem snoubenců těchto za milostivou dispens a to z těchto důvodů:

1. *Impregnatio sponsae*. Snoubenci svedeni hříšnou žádostivostí, tělesně spolu obcovali.

2. *Conditio sponsae parentibus orbatae*. Nevěsta nemá již rodičů a jest chudobná.

3. *Periculum matrimonii mixti*. Jest nebezpečí, že v případě neudělení dispense by uzavřeli sňatek před pastorem.

4. Snoubenci dali předepsané záruky o katolické výchově všech dětí, jimiž by jejich manželství bylo pozehnáno, jakož i oba reversy jich vzájemného poměru se týkající; doklady tyto jsou přiloženy.

Přikládaje křestní listy obou snoubenců, prosí v účtě podepsaný, aby těmto snoubencům milostivě dispense příslušné uděleny byly, aby oddavky cum activa assistentia vykonány býti mohly.

Děkanský úřad v Písku, dne 5. února 1903.

S. L.

Josef Pech,
děkan.

Rubrum.

Affinitas inhonesta.
(*Impedimentum occultum.*)

N. E. . . .

Nejdůstojnější biskupský ordinariáte!

Cajus a Titia, oba svobodní a katolíci, míní uzavřítí sňatek. Však krátce před sňatkem vyznala se Titia níže psanému, že před 2 roky s vlastním bratrem svého ženicha tělesně obcovala; překážku tuto při protokole zamlčela. Jelikož den sňatku jest již ustanoven a všeobecně znám, odložení jeho bez nebezpečení pro čest nevěsty téměř nemožné a poněvadž bratr ženichův již jest ženat a v jiném vzdáleném městě bydlí, nestává tudíž žádného dalšího ne-

bezpečení, proto prosí v hluboké účtě podepsaný za milostivou dispens od této překážky.

V Mlázovicích dne 3. února 1902.

Jan Procházka,
farář.

Rubrum: Na obálce:

Ad manus proprias Celsissimi.

Pozn. Všechny žádosti do Říma musí býti psány latinsky a zasílají se prostřednictvím ordinariátu. Též možno ve všech případech, kdy nějaké dispense třeba jest z Říma, titulovati žádost na ordinariát, který pak sám příslušnou žádost latinskou do Říma zašle. Přímo zasílati do Říma není v našich církevních provinciích dovoleno.

f) Třetí stupeň příbuzenství pokolení pobočného. N. E. . . .

Nejdůstojnější biskupský ordinariáte!

Josef Pauly, správce lesního revíru v Kamenici, rozený 10. března 1876 v Pelhřimově, svobodný, katolík a Marie Krechtová, rozená 10. února 1878 v Batelově svobodná, katolička míní uzavřítí sňatek. Poněvadž, jak z přiloženého schematu vysvítá, jsou příbuzní ve třetím stupni linie pobočné, prosí jejich jménem v hluboké účtě podepsaný o milostivou dispens, pro niž uvádí tyto důvody:

1. *Aetas superadulta*. Nevěsta jest 25 let stará.

2. *Augustia loci*. Batelov jest malé městečko, tak že by se tam sotva jiný ženich pro ni vyskytl.

3. *Infamia mulieris sine copula*. Snoubenci mají spolu již přes 5 let známost.

4. *Incompetentia dotis*. Nevěsta nemá žádného věna.

Vzhledem k těmto důvodům prosí v účtě podepsaný o příznivé vyřízení této žádosti, k níž oba křestní listy a schema spolu přikládá.

Farní úřad v Batelově, dne 17. února 1903.

Josef Krupička,
děkan.

g) Zločin.

Nejdůstojnější biskupský ordinariáte!

Josef Petrlík, obchodník v Pacově, roku 1863 dne 5. května tamtéž rozený, katolík a vdovec, a Julie Kloboučnicková v Pacově, rozená 10. června 1869 v Želivě, svobodná, katolička, hodlají uzavřít sňatek. Prvé manželství Josefa Petrlíka nebylo šťastné, neboť jeho manželka zrádně ho opustila a s jiným mužem za hranice přehla. Poněvadž opuštěný manžel potřeboval někoho k vedení své domácnosti a opatrování dětí, vzal si k sobě za hospodyní Julii Kloboučnickovou, s níž později se seznámil, tělesně sveden jsa hříšnou žádostivostí obcoval, s ní jedno dítě, které jest na živu, splodil a jí přislíbil, že by ji za manželku pojal, kdyby prvá jeho žena zemřela. Jelikož, jak z přiloženého úmrtního listu vysvítá, Josefa Petrlíková, manželka Josefa, zemřela, míní v hluboké úctě podepsaní uzavřít sňatek. Za tím účelem předkládají své křestní listy a tuto uctívou žádost svoji odůvodňují těmito důvody:

1. Incompetentia dotis. Nevěsta nemá žádného věna.

2. Educatio multorum filiorum. Ženich má po nebožce 4 malé děti.

3. Cassatio publici concubinatus. Snoubenci spolu již po 4 roky v hříšné známosti žijí.

4. Bonum pacis. Spory o dědictví nevěstino vzniklé, mohou být jen sňatkem odstraněny.

Z těchto důvodů ještě jednou v hluboké úctě podepsaní svoji uctívou žádost opakují a za její příznivé vyřízení prosí.

V Pacově, dne 25. ledna 1903.

Josef Petrlík.

Julie Kloboučnicková.

Klausule!

Rubrum.

Žádost in forma nobilium.

h) Třetí stupeň příbuzenství tang. II.

Beatissime pater!

Exponitur humiliter Sanctitati Vestrae pro parte devotorum oratorum Caroli, comitis de Lažanský laici, et Annae, filiae liberi Baronis de Mirohorský, archidioeceseos Pragensis; quod cum oratores ex honestis familiis de Ecclesia optime meritorum stemmate existant et matrimonialiter ex certis quibusdam causis invicem copulari cupiant, quod revera pro bono publico valde expediret; sed quia tertio et secundo a communi stipite provenientibus gradibus invicem conjuncti sunt, desiderium suum hac in parte adimplere non possunt absque Sedis apostolicae dispensatione. Supplicant igitur humiliter Sanctitati Vestrae oratores praefati, quatenus cum eisdem, quod impedimento secundi et tertii consanguinitatis gradus hujus modi non obstante matrimonium inter se publice servata forma Concilii Tridentini contrahere illudque in facie Ecclesiae solennizare et in eo postmodum remanere libere et licite valeant, dispensare; distantiam vero secundi et tertii gradus non ob stare declarare prolemque suscipiendam exinde legitimam nunciando dignemini de speciali gratia. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque pro qua gratia impetranda instantissime rogat atque humillimas aget grates.

Sanctitatis Vestrae

obedientissimus servus

Joannes Stránský,
parochus.

Datae in Zlom archidioeceseos Pragensis, die 20. Julii 1902.

ch) Publica honestas. N. E. . . .

Nejdůstojnější knížecí arcibiskupský ordinariáte!

Rudolf Stránský, kupec v Karlíně, dne 25. června r. 1868 v Praze rozený, svobodný, katolík, a Marie Mašková, v Karlíně dne 13. října 1879 rozená, svobodná, ka-

tolička, míní uzavřítí sňatek, jemuž však na závalu jest překážka veřejné mravopoctnosti prvního stupně po-
bočného pokolení. Ženich totiž zasnouben byl se sestrou
své nynější nevěsty, která však, zachvácená jsouc srdeční
mrtvicí zemřela. Vzhledem k uvedenému prosí o milo-
stivou dispens z těchto důvodů:

1. Incompetentia dotis. Nevěsta dostane nepa-
trné věno.

2. Infamia mulieris sine copula. Snoubenci
mají spolu známost již po 4 roky.

V Karlíně dne 3. února 1903.

Rudolf Stránský
Marie Mašková.

i) Duchovní příbuzenství.

N. E. . . .

Nejdůstojnější biskupský Ordinariate!

Jan Kučera, rolník v Milevsku, r. 1863 dne 15. října
v Táboře rozený, vdovec, katolík, a Terezie Klubalová,
dne 5. května 1865 v Chýnově rozená, svobodná, kato-
lička, bytem v Milevsku zamýšlí uzavřítí sňatek. Poně-
vadž nevěsta byla při sv. biřmování kmotrou zemřelé
dcery ženichovy, jest mezi nimi překážka duchovního
příbuzenství a proto prosí v účtě podepsaný jménem
snoubenců o milostivé udělení dispense z těchto důvodů:

1. Aetas superadulta. Nevěsta jest 37 let stará.

2. Inopia dotis. Věno její jest velmi nepatrné,
takže by sotva za nějakého jiného ženicha se provdala.
Křestní listy snoubenců a úmrtní list manželky ženichovy
jsou přiloženy.

Ve Smičicích dne 5. února 1902.

Jan Vík,
administrátor.

Rubrum.

Form. č. 11.

Žádost a tempore clauso.

Nejdůstojnější biskupský ordinariate!

Jan Veselý, obchodní agent v Táboře a Anna Picková
v Táboře hodlají uzavřítí sňatek. Prvotně měli v úmyslu
sňatek uzavřítí až po Velikonocích letošního roku. Avšak
před několika dny uložena ženichovi od chefa firmy ne-
odkladná povinnost, aby v záležitostech obchodních ode-
bral se do Nizozemska, kdež mu bude po několik měsíců
tráviti. Kdyby sňatek odložen byl až do návratu ženichova,
porodila by nevěsta a proto prosí v hluboké účtě pode-
psaní, aby sňatek byl uzavřen ještě před odchodem ženi-
chovým v době postní.

V Táboře dne 15. března 1903.

Jan Veselý,
Anna Picková.

Form. č. 12.

Forma prohlášek.

Josef Krupička, hostinský v Hořicích č. p. 235.,
rozený 1./3. 1869 v Novém Bydžově, manž. syn Jana
Krupičky, kupce ve Smičicích a Anny Rozehnalové z Hořic,
svobodný, 33 let starý, katolík a

Anna Erbanová v Hořicích č. p. 139., rozená
15./10. 1875 v Hořicích, manž. dcera Karla Erbana v Hoři-
cích a Anny Rumlové z Hořic, svobodná, 26 let stará
katolička.

I. dominica	XX.	p. Pent.	5./10. 1902.
II. "	XXI.	" "	12./10. 1902.
III. "	XXII.	" "	19./10. 1902.

Form. č. 13.

Žádost o dispens od tří prohlášek.

a) K ordinariatu.

Nejdůstojnější biskupský ordinariate!

Do Soběslavi přistěhoval se před 5 lety Jaroslav
Holý, který si tam zakoupil dům, v němž bydlí jako

soukromník. Týž přivedl s sebou ženu, již za svou manželku vydával. Když letos narodilo se dítě Jaroslavu Holému, přišel na děkanský úřad a tam se svěřil podepsanému, že s ženou Annou Veselou, s níž žije, není oddán a prosil, aby s ní sňatek manželský ve vši tichosti mohl uzavřítí.

V účtě podepsaný vykonav s oběma snoubenci náležitou zkoušku, shledal, že oba snoubenci sv. náboženství dobře znají a že zamýšlenému sňatku žádná překážka na závadu není. Za tou příčinou předkládá oba křtící listy, a prosí, aby nejdůstojnější biskupský ordinariát milostivě dispens od tří prohlášek jmenovaným snoubencům udělil, poněvadž by veřejné prohlášení a veřejný sňatek jejich zdejšími osadníkům nemalé pohoršení způsobil, ježto oba snoubenci všeobecně za manžely řádně oddané pokládány jsou.

Z děkanského úřadu v Soběslavi dne 2. října 1897.

Václav Červený,
děkan.

Pozn. Viz str. 410 č. 4.

Form. č. 14.

1 K

b) K místodržitelství.

Veleslavné c. k. místodržitelství!

V hluboké účtě podepsaní Jaroslav Holý, soukromník a Anna Veselá oba bytem v Soběslavi žili spolu jako zdánliví manželé po dobu pěti let, pokládáni jsouce všeobecně za řádně oddané manžely. Poněvadž nyní, když z tohoto poměru narodilo se dítě, odhodlali se vstoupiti v řádné manželství, předkládajíce své křestní listy, uctivě prosí, aby jim milostivě udělena byla dispens od tří prohlášek, jelikož by veřejné prohlášení zamýšleného sňatku jim na cti nemálo škodilo a celé osadě na pohoršení bylo; spolu dovolují si uctivě poznamenati, že zamýšlenému sňatku žádná překážka státního práva na závadu není.

V Soběslavi dne 20. října 1897.

Jaroslav Holý,
Anna Veselá.

Pravdivost uvedeného se potvrzuje z děkanského úřadu dne 20. října 1897.

S. L.

Václav Červený,
děkan.

Žádost tato se uloží do půlarchu papíru, na němž jest rubrum:

Slavné c. k. okresní hejtmanství
v Soběslavi.

Jaroslav Holý, soukromník v Soběslavi a Anna Veselá předkládají k velesl. c. k. místodržitelství žádost o dispens od tří prohlášek s prosbou o laskavé doporučení k velesl. c. k. místodržitelství!

Form. č. 15.

c) Když uzavřen sňatek coram ministro acatholico.

N. E. . . .

Nejdůstojnější biskupský ordinariate!

Na zdejší osadě žije Karel Vrátný, kupec, který jest evangelického vyznání s Marií Pavlíčkovou, katoličkou, s níž byl dne 3. února 1892 uzavřel sňatek manželský v evang. chrámu sv. Klimenta v Praze. Z toho manželství narodily se děti Karel, Marie a František, které byly dle katolického ritu pokřtěny a v katolickém náboženství jsou vychovány. Přešlý týden dostavil se na podepsaný farní úřad otec těchto dětí Karel Vrátný a žádal, aby byl ve vši tichosti bez prohlášek dle obřadů katolického náboženství s Marií Pavlíčkovou oddán. Za tou příčinou předkládá v hluboké účtě podepsaný:

1. Křestní list obou snoubenců,

2. smlouvu o katolickém vychování dětí a oba reversy

a prosí, aby udělena byla dispens ab impedimento mixtae religionis a od tří prohlášek, poněvadž by veřejné prohlášení tohoto sňatku snoubenců, kteří všeobecně za církevně oddané manžely se pokládají, na osadě nemalé po-

horšení působilo. Konečně dodává, že zamýšlenému sňatku žádná jiná překážka na závalu není, že Marie Pavlíčková jest jinak zbožnou osobou, která své náboženské povinnosti svědomitě plní a své dívky vzorně vychovává a že Karel Vrátný jest počestný a bezúhonný muž, který ob čas katolické bohoslužby se účastní, o své dívky svědomitě se stará a s Marií Pavlíčkovou v tichém a spokojeném manželství žije.

Arciděkanství v Kutné Hoře dne 25. září 1897.

S. L.

Josef Kubelík,
arciděkan.

Form. č. 16.

d) Když byl uzavřen sňatek civilní.

N. E. . . .

Nejdůstojnější biskupský Ordinariate!

Na zdejší osadu přistěhoval se účetní zdejší továrny Jan Klavík se svojí manželkou Annou, rozenou Kleinovou. Když se mu letos narodilo dítě, přišel ke křtu a udal, že se svojí manželkou jest civilně oddán. V účtě podepsaný po té jej požádal, aby, až bude míti čas, se k němu dostavil. Vyzvaný tak učinil a při své návštěvě podepsanému toto sdělil: Před desíti roky učinil jsem si známost s mojí manželkou, která byla jedinou dcerou Jakuba Kleina, obchodníka. Když mělo dojít ku sňatku, chtěla moje manželka přijmouti sv. křest a státi se katoličkou, avšak její rodiče se tomu postavili vši mocí na odpor a hrozili jí, že se k ní nikdy znáti nebudou a že jí žádného věna nedají. Aby mohl býti sňatek uskutečněn prohlásil jsem se za bezkonfessijsního a s Annou Kleinovou jsem uzavřel civilní sňatek. Tohoto svého kroku, jímž jsem zapřel svoji víru, jsem často litoval a věc ta mi nemálo ztrpčovala můj život. Ačkoli všechny dívky své jsem dal po katolicku pokřtiti a je svědomitě katolicky vychovával, přece výčitky mého svědomí mne bouřily, až konečně když zemřely oba rodiče mé manželky, přijala choť má sv. křest a rozhodli jsme se oba, že uzavřeme církevní

sňatek. Mezitím však jsem obdržel výhodné místo ve zdejší továrně, kamž jsem se musil z Tábora přestěhovati, dříve než jsem mohl svůj úmysl uskutečniti. Proto prosím, abych znova do církve byl přijat a církevní sňatek ve vši tichosti uzavřítí mohl.

Za tou příčinou předkládá v hluboké účtě podepsaný:

1. oba křestní listy a prosí
2. aby Jan Klavík opět do lůna sv. církve přijat byl a
3. aby udělena byla dispens od tří prohlášek, by sňatek zamýšlený ve vši tichosti mohl býti uzavřen.

Tuto uctivou žádost odůvodňuje tím, že Jan Klavík skutečně svého přenáhleného kroku lituje, že vroucně touží býti smířen se sv. církví, že po celý čas, který na osadě se zdržuje, vždy zbožně službám Božím obcoval, že jeho manželka skutečnou katoličkou se stala a svým v pravdě křesťanským životem to dokazuje, že dívky jejich zbožně jsou vedeny a v duchu katolickém vychovávány a že zamýšlenému sňatku žádná překážka na závalu není. Na zdejší osadě jsou všeobecně pokládáni za církevně oddané manžely a proto veřejné prohlášení zamýšleného sňatku by jejich cti bylo na újmu. Z těchto příčin prosí v účtě podepsaný o příznivé vyřízení této uctivé žádosti.

Děkanství v Čáslavi dne 2. října 1897.

S. L.

Jaroslav Pihler,
děkan.

Form. č. 17.

e) Při sňatku na smrtelném loži.

N. E. . . .

Nejdůstojnější knížecí arcibiskupský Ordinariate!

Antonín Kukla, rada zemského výboru v Praze, bytem na Smíchově, hodlá uzavřítí sňatek se svojí hospodyní Karolinou Krátkou a poněvadž jest ženich velmi nebezpečně nemocen, takže by před řádným trojnásobným ohlášením snadno zemřítí mohl, prosí v hluboké účtě podepsaný o milostivou dispens od tří prohlášek; za tou příčinou předkládá

1. křestní listy snoubenců
2. úmrtní list † manželky ženichovy, a
3. lékařské vysvědčení, svědčící o nebezpečnosti života ženichova.

Tuto uctívou žádost odůvodňuje v účtě podepsaný tím, že Karolina Krátká po smrti manželky Antonína Kukly svědomitě o výchovu jeho 5 osiřelých dítek se vždy starala a že v ní tyto řádnou matku, kterou upřímně milují, dostanou. Mimo to v případě úmrtí ženichova, bude Karolině Krátké vyměřena slušná pense, z níž řádně o osiřelé dítky by pečovatí mohla.

Farní úřad na Smíchově dne 2. ledna 1898

S. L.

Josef Svoboda,
farář.

Pozn. Žádost na hejtmanství může býti rovněž tak mutatis mutandis sepsána a doložena, toliko připomenouti dlužno, že musí býti 1K kolkem opatřena a jménem obou snoubenců psána a jimi podepsána. Farář může tuto žádost vidovati.

Form. č. 18. (Viz form. č. 43 c.)

Přísaha snoubenců, kterou se potvrzuje, že proti sňatku není žádné překážky.

Já Karel Krátký, hostinský v Košířích č. p. 142 vyznání katolického a svobodný přísahám tímto přísahu pravou ve jménu Otce, Syna i Ducha sv., a dovolávám se tímto Boha trojjediného za svědka, že proti mému sňatku s Karlou Rejzkovou, obývající v Košířích č. p. 142 svobodnou a katoličkou není žádné, ani církevní ani státní překážky.

Karel Krátký
ženich.

Josef Kusý, strojník v Košířích č. p. 315. svědek.

Jan Mrázek, truhlář v Košířích č. p. 214. svědek.

Coram me

V Košířích dne 15. července 1902.

Josef Kramer
duchovní správce.

Pozn. 1. Tutéž přísahu složí i nevěsta.

Pozn. 2. Dříve než se přikročí k přísaze, jest žádoucí, aby duchovní na důležitost a veliký význam přísahy upozornil a to jak se stanoviska církevního tak i státního a zároveň poukázal na následky falešné přísahy (reservát, těžký žalář).

Form. č. 19.

Žádost o dispens od 2. a 3. ohlášky.

1 K

a) K c. k. hejtmanství.

Slavné c. k. okr. hejtmanství v Benešově!

V hluboké účtě podepsaní snoubenci zamýšlí uzavřít sňatek. Poněvadž následkem náhlého úmrtí svého strýce podepsaný ženich živnost hostinskou v Praze rychle převzítí musí, prosí v účtě podepsaní, aby jim milostivě udělena byla dispens od druhé a třetí ohlášky, aby tak sňatek bez průtahu uzavřen býti mohl.

V Benešově dne 2. září 1898.

Antonín Král,
hostinský v Benešově.
Anna Beranová.

Form. č. 20.

b) K úřadu církevnímu:

Veledůstojný biskupský vikariátní úřade!

V hluboké účtě podepsaní zamýšlí vstoupiti ve svazek manželský. Poněvadž nevěsta onemocněla tyfem, takže na uzavření sňatku pomýšleti možno nebylo, nyní však se tak dalece zotavila, že možno ve sňatek vstoupiti, avšak řádnému projití tří ohlášek opět blížící se doba svatopostní na závalu jest, prosí v hluboké účtě podepsaní o dispens od 2 a 3 ohlášky, aby sňatek mohl býti ještě před počátkem postního času uzavřen.

V Třeboni dne 15. února 1898.

Karel Havlík,
ženich.
Paula Novotná,
nevěsta.

Pravdivost tohoto důvodu potvrzuje děkanský úřad
v Třeboni dne 15. února 1898.

S. L.

Karel Svoboda,
děkan.

Form. č. 21.

Vysoce důstojná biskupská konsistoř!

V hluboké úctě podepsaní zamýšlí uzavřítí sňatek
manželský. Poněvadž v úctě podepsaný ženich, jakožto
úředník c. k. státní dráhy Frant. Jos. z Č. Budějovic do
Pelhřimova byl povolán a poněvadž těhotenství nevěsty
do té míry pokročilo, že nemožno sňatek déle odkládati,
prosí o milostivou dispens od druhé a třetí ohlášky.

V Českých Budějovicích dne 2. října 1898.

Jan Veselý,
ženich.

Alžběta Suchá,
nevěsta.

Pravdivost důvodů tuto uvedených potvrzuje děkan-
ský úřad v Č. Budějovicích dne 2. října 1898.

S. L.

Jan Kubeš,
kanovník a děkan.

Pozn. 1. K těmto žádostem přikládají se křestní listy
snoubenců.

Pozn. 2. V místech, které přináležejí generálnímu
vikariatu, zadávají se tyto žádosti ke konsistoři, v jiných
místech na vikariat.

Form. č. 22.

Země: Království České.

Diecése: Č. Budějovická.

Politický okres: Pelhřimov.

Vikariat: Pelhřimov.

Soudní okres: Pelhřimov.

Fara: Pelhřimov.

N. E. 315.

I K

Prohlašni list

vydaný z knihy prohlašni děkanského úřadu v Pelhřimově
z r. 1903 str. 145.

Ženich	Hostomský Karel, účetní záložny v Pelhřimově č. 324., ro- zený z Pelhřimova, manž. syn Františka Hostomského, obchodníka a Anny Johnové.		
	Náboženství katol.	stav svobodný	věk 27 roků
Nevěsta	Brdlíková Anna, v Počátkách č. 249., rozená v Počátkách, hejtm. Pelhřimov, manž. dcera Brdlíka Jana, kupce a Alžběty Kroupové.		
	Náboženství katol.	stav svobodný	věk 24 roků
Čas ohlášek	1., 4. a 6. ledna roku 1903.		
Objevené překážky	Žádné.		
Poznámění	Sv. svátosti přijal ženich dne 6. ledna.		

Dáno od děkanského úřadu v Pelhřimově dne
7. ledna r. 1903.

S. L.

Podpis:
Jan Kačer,
děkan.

Form. č. 23.

N. E. 216.

Prohlašni list
jako propustný.

1 K

Dle prohlášení knihy děkanského úřadu v Jičíně
z roku 1899 stránka 315.byli při veřejných službách Božích v děk. chrámu Páně,
sv. Václava v Jičíně

dne 2., 6. a 13. února roku 1902

prohlášení tito snoubenci:

Jánský Jan, mydlář, rodem ze Zbraslavi, okres Smíchov,
manželský syn Janského Václava, kolářského mistra ve
Zbraslavi, a Marie Stupkovy ze Zlíchova, stavu svobod-
ného, náboženství katolického, stár 29 let, bytem na
Smíchově číslo domu 417

a

Horká Marie, rodem z Jičína, též okres, manželská dcera
Horkého Karla, obchodníka v Jičíně, a Josefy Zavázalovy
z Hořic, náboženství katolického, stará 24 let, bytem
v Jičíně číslo domu 312.Překážky manželské neobjeveny žádné; nevěsta
přijala sv. svátosti dne 20. února 1902.Poněvadž snoubenci si přejí sňatek svůj slaviti ve
Zbraslavi, propouští se tímto nevěsta důstojnému farnímu
úřadu ve Zbraslavi.

Dáno od farního úřadu v Jičíně dne 21. února r. 1902.

S. L.

Vincenc Vaněček,
farář.*Form. č. 24.***Oznámení vykonání oddavek.**

N. E. . . .

Důstojný farní úřade ve Smiřicích!

Na základě prohlášení jakožto propouštěcího listu
farního úřadu ve Smiřicích ze dne 20. ledna 1902 N. E. 15.
vykonal podepsaný farář za přítomnosti svědků Karla
Moudrýho, strojíníka v Mlázovicích č. p. 121. a Jana Kubíka,rolníka v Mlázovicích č. p. 14. v chrámu Páně Panny Marie
Vítězné v Mlázovicích sňatek snoubenců Karla Vrátného,
mydláře v Mlázovicích a Julie Černé ze Smiřic, o čemž
tímto slušně úřední zprávu podává.*)

Farní úřad ve Smiřicích dne 21. ledna 1903.

S. L.

Karel Svoboda,
farář.*Form. č. 25. = 23.**Form. č. 26.***Delegační listina.**

1 K

Tímto dává podepsaný farní úřad na Zlíchově delegaci
dp. Janu Koubovi, katechetovi měšt. škol v Praze, aby
buď on anebo v případě nemožnosti kterýkoli duchovní
v kterémkoli chrámu pražském církevně oddal snoubence:Jana Kulhavého, učitele na Zlíchově rodilého ze
Smíchova, manž. syna Karla Kulhavého, strojíníka na Smí-
chově a Anny Veselé z Košic, katolika, 30 let starého aJosefu Malinovou rodilou ze Zlíchova okr. Smíchov,
manž. dceru Jana Maliny, mistra kovářského ve Zlíchově
a Barbory Skružné ze Smíchova, katoličku, 25 let starou.Na důkaz toho stojí zde vlastnoruční podpis a pečeť
farní.

Farní úřad na Zlíchově dne 15. května 1898.

S. L.

Jan Krása,
farář.*Form. č. 27***Delegace k oddávkám s passivní assistencí.**

N. E. . . .

1 K

Honorabile officium parochiale Smichovii!

Sponsorum

Caroli Kulík, mercatoris in oppido Nusle, filii Joannis
Kulík mercatoris ibidem et Aloisiae Kubát, nati 25. Julii
1869 evang. confes., status liberi et*) Bližších udání rodových není třeba, poněvadž dotyčný farář
již má je zaznamenány.

Církevní a státní předpisy o manželství v Rakousku.

Mariae Mukařovský, habitantis in Oppido Michle, filiae Antonii Mukařovský, secretarii ibidem et Annae Jauris, natae 21. Januarii 1876 cathol. confes., status liberae,

proclamationes rite diebus festivis 2, 9, 16 Februarii 1898 rite esse factas nullumque impedimentum praeter mixtam religionem innotuisse infrascriptus testatur, propterea iusta vota sponsorum ad excipiendum mutuum eorumdem sponsorum consensum venerabili parrocho Smichoviensi vel de ejus licentia alii sacerdoti vices meas defero.

Officium parochiale Michlae die 20. Februarii 1898.

S. L. Joannes Kumba,
parochus.

Form. č. 28.

Oznámení vykonaných oddavek z delegace.

N. E. . . .

Důstojný farní úřade!

Nížeapsaný tímto sděluje, že dne 11. února r. 1899 na základě delegace ze dne 9. února 1899 č. 115 vykonal v hlavním farním chrámu Páně u sv. Mikuláše v Praze-III. oddavky Aloise Janského, stavitele v Podolí a Anny Kuncové, o čemž přikládá opis zápisu z matriky oddaných.

Hlavní fara u sv. Mikuláše v Praze dne 13. února 1899.

S. L. Josef Stejskal,
hl. farář.

Form. 29 = 11.

Form. 30.

Žádost o povolení odpoledních oddavek.

Vysoce důstojná knížecí arcibisk. konsistoř!

V hluboké úctě podepsaní snoubenci zamýšlejí dne 22. května t. r. ve farním chrámu Páně v Karlíně uzavřít sňatek. Jelikož ženich jako adjunkt c. k. státní dráhy do-

poledne se vzdáliti a zástupce žádného dostati nemůže, prosí, aby milostivé svolení dáno bylo k tomu, by oddavky dne 22. května odpoledne vykonány býti mohly a při tom slubují, že v týž den budou přítomni mši sv., která o 6. hod. ranní v chrámu Páně v Karlíně se koná.

V Karlíně dne 15. května 1899.

Jan Bureš,
adjunkt c. k. státní dráhy,
Marie Mašková.

Pravdivost uvedeného důvodu potvrzuje
farní úřad v Karlíně, dne 15. května 1899.

S. L. Josef Malý,
farář.

Form. č. 31.

Snubní protokol

N. E. . . . při sňatku na smrtelném loži.
(Přísahu snoubenců viz form. č. 17.)

Ženich: Mrázek Karel, dělník, rozený ve Vranově r. 18²¹/₄65, okres Stříbro manželský syn Mrázka Jana, dělníka ve Vranově a Anny Suchéz Mlíkova, vdovec, katolík, vojenské povinnosti prostý, bytem v Chrudimi č. p. 215 od 25./3. 1897.

Potřebné doklady:

1. Křestní list ženichův děk. úřad ve Stříbře 5./7. 1887 č. 145.
2. Křestní list nevěsty děkanský úřad v Hořicích 14./3. r. 1885 č. 347.
3. Prohlášky všechny tři prominuty bisk. vikariát. úřa-

Nevěsta: Tejnická Anna, rozená v Milovicích 25./3. 1867 okr. Hořice, manž. dcera Tejnického Václava, nádeníka v Babicích a Anny Kubíčkové z Vodolky, svobodná, katolička, bytem v Chrudimi č. p. 215 od 25./3. 1897 hodlají uzavřít

dem v Mikulovicích 10./3. 1902 č. 147., c. k. okr. hejtmánstvím v Chrudimi 11./8. 1902 č. 1235.

4. Úmrtní list † manželky ženichovy farní úřad v Mikulovicích dne 1./3. 1902 č. 172.

5. Lékařské vysvědčení.

sňatek. Za tou příčinou prohlašují před dvěma níže-psanými svědky, že vše dle nejlepšího vědomí a svědomí udali a že jim žádná překážka ani státní ani církevní proti tomuto sňatku známa není, což potvrdili přísahou před níže-psanými svědky v ruce níže podepsaného složenou, na důkaz čehož připojují podpisy:

Mrázek Karel,

Tejnická Anna.

My níže-psaní svědci tímto potvrzujeme pravdivost výpovědí obousnoubenců, kteří své výpovědi před námi přísahou složenou potvrdili a spolu svědčíme tomu, že podle našeho nejlepšího vědomí není nám žádná překážka ani církevní ani státní známa, která by proti tomuto sňatku čelila. Tuto výpověď jsme ochotni v případě potřeby přísahou potvrditi. Na důkaz toho jest zde náš vlastnoruční podpis.

I. svědek: Josef Pilný, řezník v Chrudimi čp. 142.

II. svědek: Jan Vávra, krejčí v Chrudimi čp. 215.

Tím protokol skončen, přečten a podepsán.

Arciděkanský úřad v Chrudimi 13. března 1902.

Josef Šavřda,
kaplan.

Form. č. 32.

Smlouva,

1 K

kteřouž níže-psaní snoubencové katolické vychování svých dětí zaručují.

Poněvadž zákon říšský ze dne 25. května 1868 č. 49. zákonníka říšského, k upravení poměrů mezi občany rakouskými rozličného náboženského vyznání vydaný, snoubencům rozličného náboženského vyznání na vůli dává, aby, dřív než sňatek manželský uzavrou, smlouvou ustanovili, v jakém náboženství dívky jejich pokřtěny a vychovány býti mají, učinili jsme my níže-psaní snoubenci, totiž já Jan Suk a já Růžena Havlíková, jsouce rozličného náboženského vyznání, po bedlivém a zralém uvážení následující smlouvu:

Zavazujeme se navzájem, že dívky všechny obojího pohlaví, jimiž by Bůh náš manželský sňatek požehnal, dle obřadu katolické církve pokřtiti a (jakož i naše dne . . . . před manželstvím zrozené a pod jménem . . . . . pokřtěné dítě, které obmyšleným sňatkem naším stane se manželským) v katolickém náboženství vyučovati dáme a vychovávatí budeme.

A poněvadž jsme tuto smlouvu učinili s tím pevným úmyslem, že ji nezrušíme ani nezměníme, nýbrž že ji věrně zachovávatí a plniti budeme: protož odříkáme se výslovně práva, jakkoli v článku druhém svrchu řečeného zákona říšského nám vyhrazeného, že totiž náboženství katolické touto smlouvou pro všechny naše dívky ustanovené, nezměníme, dokud by byly sedmého roku věku svého nedosáhly.

K osvědčení toho jsme tuto smlouvu vlastní rukou podepsali a dva pány svědky též k podpisu dožádali.

V Poděbradech, dne 12. listopadu 1902.

Jan Suk,

augsburského vyznání, ženich,

Růžena Havlíková,

katolického vyznání, nevěsta.

Jan Kubů, svědek.

Jan Nováček, svědek.

*Form. č. 33.***Revers.**

Já nížepsaný tímto stvrzuji a pod přísahou slibuji, že své nastávající manželce Růženě Havlíkové u svědomitém plnění katolického náboženství nijakou překážku klásti nebudu, a že všeho opominu, co by ji od katolického náboženství odvrátiti mohlo.

V Poděbradech, dne 12. listopadu 1902.

Jan Kubů,
svědek.

Jan Suk,
ženich.

Jan Nováček,
svědek.

*Form. č. 34.***Revers.**

Já nížepsaná tímto stvrzuji a pod přísahou slibuji, že chci v nastávajícím svém manželství s Janem Sukem všecky povinnosti svého svatého katolického náboženství plniti a přičiniti se, aby můj manžel k poznání pravdy katolické víry přišel a ji přijal.

V Poděbradech, dne 12. listopadu 1902.

Jan Kubů,
svědek.

Růžena Havlíková,
nevěsta.

Jan Nováček,
svědek.

*Form. č. 35.***Žádost o povolení sňatku smíšeného.**

N. E. . . .

Vysoce důstojná bisk. konsistoř v Hradci Králové!

Jan Kubík, mistr řeznický v Mikulovicích, svobodný, evangelického vyznání, dne 5. října 1867 ve Velvarech rozený, a Julie Brzotická, svobodná, katolička, bytem v Mikulovicích, dne 10. června 1872 ve Vodňanech rozená, zamýšlí uzavřítí sňatek v katolickém chrámu Páně. Jelikož sňatku tomuto vadí smíšené náboženství, předkládá v účtě podepsaný uctívou žádost o milostivé udě-

lení dispense od překážky mixtae religionis, kterou takto odůvodňuje:

1. Aetas superadulta. Nevěsta jest 30 let stará.

2. Infamia mulieris sine copula. Snoubenci mají spolu po 6 let již známost.

3. Periculum matrimonii coram ministro acatholico celebrandi. Jest se obávati, že by sňatek v případě odeřízení dispense uzavřen byl před pastorem.

4. Příslušná smlouva a oba reversy, jakož i křestní listy obou snoubenců jsou přiloženy.

5. Dle povahy snoubenců lze důvodně souditi, že smlouva i reversy budou svědomitě zachovány a to tím spíše, poněvadž ženich se přiznání do rodiny katolické a mezi samými katolíky bydliti bude.

Vzhledem k uvedenému doporučuje v účtě podepsaný žádost snoubenců ku příznivému vyřízení a prosí za milostivé udělení příslušné dispense.

Děkanský úřad v Mikulovicích, dne 15. ledna 1903.

L. S.

Tomáš Střebský,
kanovník a děkan.

Rubrum.

*Form. č. 36.***Žádost o povolení passivní assistence.**

N. E. . . .

Vysocedůstojná knížecí arcibiskupská konsistoř v Praze!

Václav Svoboda, kupec v Berouně, dne 15. února 1873 tamtéž rozený, svobodný, náboženství evangelického a a Anna Grubnerová v Berouně, katolička, dne 2. února 1875 v Tuklatech rozená, svobodná, bytem v Berouně, zamýšlejí uzavřítí sňatek. Poněvadž ženich přes všechny domluvy předepsanou smlouvu dáti nechce a toliko za passivní assistenci žádá, předkládá v účtě podepsaný křestní listy obou snoubenců a prosí za milostivé dovolení, aby jejich manželský souhlas přijmouti mohl.

Děkanský úřad v Berouně, dne 5. května 1902.

L S

Josef Kumler,
děkan.

*Form. č. 37 a)***Testimonium paupertatis.**
(Certificato di miserabilità.)

Ego infrascriptus testificor Toffolo Aloysium, natum in Italia et Juliam Pilný, natam in Bohemia, habitantes in urbe Horažďovice, in regno Bohemiae, qui matrimonium inire volunt adeo pauperes et miserabiles esse, ut de suo labore et industria tantum vivant, nullas movibiles neque immovibiles opes possidere, et nec taxam praescriptam solvere queant.

Datum ab officio Urbis Horažďovice, die 20. Julii 1902.

S. L.

Dr. Carolus Sup,
praefectus urbis.*Form. č. 37 b)*

(Vysvědčení chudoby.)

Armuthzeugnis.

(Zur Erlangung stempelfreier ungarischen Eheschriften.)

Dem (Der) ..... gebürtig aus ..... wohnhaft zu ..... zuständig nach ..... wird hiemit bescheinigt, dass er (sie) kein Vermögen und keinen den Taglohn überschreitenden Verdienst hat.

Gemeindeamt (Bürgermeisteramt) in .....
am ..... 1900.

(L. S.)

.....
Gemeindevorsteher.
(Bürgermeister.)*Form. č. 38 a)***Žádost o vykonání prohlášek.**An den Herrn königlich ungarischen*)
Matrikenführer in .....

Die ergebenst Gefertigten N. N., ungarische(r) Staatsbürger(in) und N. N., österreichische(r) Staatsbürger(in), wollen sich am ..... durch den zuständigen katholischen Seelsorger in ..... trauen lassen

und ersuchen deshalb unter Beischluss von ..... Documenten und Aufgebotsanordnung ihres hiesigen Seelsorgers um Vornahme des Aufgebotes dortselbst durch vierzehn Tage im Sinne des Matrikengesetzes § 49 und des § 85 der Justizministerial-Instruction.

Dieselben erklären ausdrücklich, dass ihrer beabsichtigten Ehe ein auf einem Vormundschafts- oder Adoptionsverhältnisse beruhendes oder sonstiges Hinderniss nicht entgegenstehe.

Dieselben ersuchen um eine Bestätigung über die Anordnung des Aufgebotes dortselbst und um Rückstellung der Documente gleichzeitig mit dem Zeugnisse über das vollendete Aufgebot und legen für Porto ..... bei.

Die Zusendung des Aufgebotszeugnisses und der Documente erbitten sie an das hiesige Pfarramt.

Karolinenthal (Böhmen), den .....

N. N., Bräutigam.

N. N., Braut.

Plná moc, aby duchovní mohl všechny kroky učinit místo snoubenců k zaopatření potřebných dokumentů ku sňatku uherských příslušníků.

Vollmacht.

Die endesgefertigten Ehowerber bezeugen durch ihre eigenhändige Unterschrift, dass sie dem hochw. Herrn ..... die Vollmacht geben, ein Ehecertificat zur Trauung in Oesterreich vom hohen königl. ungarischen Justizministerium zu erwirken und alle zur Erlangung desselben nöthigen Schritte einzuleiten.

....., am ..... 1900.

.....
Bräutigam......
Braut.

In meiner Gegenwart.

L. S.

.....
Pfarrer.

Erklärung.

Wir erklären hiermit, dass nach unserem besten Wissen zwischen uns kein Ehehindernis besteht.

....., am ..... 1900.

I. Zeuge.

Bräutigam.

II. Zeuge.

Braut.

Legalisierungsclausel:

Es wird bestätigt, dass obige Brautleute die vorliegende Erklärung vor dem zur Trauung befugten Seelsorger eigenhändig unterschrieben haben. Hieramts ist kein Ehehindernis bekannt und wird das gesetzliche Aufgebot am ..... vorgenommen.

....., am ..... 1900.

L. S.

Pfarrer.

Pozn. Uvádíme tuto formuláře německé proto, poněvadž tyto dokumenty česky podány býti nesmějí.

**Form. č. 39.
Informationsbogen.**

	Bräutigam.	Braut.
Name:		
Alter:		
Religion:		
Beschäftigung:		
Stand (ledig? verwittwet?)		
Wohnung:		
Wohnt hier seit:		
Zuständigkeitsort:		
Geburtsort:		
Geburtstag:		
des Vaters	Name: *	
	Beschäftigung:	
	Wohnort:	
der Mutter	Name: *	
	Beschäftigung:	
	Wohnort:	

* Při rodičích nutno vždy křížkem označit, zdali snad nezemřeli.

Form. č. 40.

(Žádost o prominutí ohlášek.)

An den Herrn

Vicegespan (Bürgermeister)

in

Ergebenst Gefertigter(e) ungarischer(e) Staatsbürger(in) ersucht (ersuchen), unter Anschluss einer Begründung und von ..... Dokumenten sammt Auskunftsbogen und mit Berufung auf den § 57 des G. A. XXXIII. v. J. 1894, ihm (ihr, ihnen) auf Grund der beiliegenden Erklärung die Dispens von dem Aufgebote seiner (ihrer) in ..... zu schliessenden Ehe gnädigst ertheilen und den bezüglichen Beschluss ihm (ihr, ihnen) ehestens zusenden zu wollen.

....., am ..... 1900.

Ergebenst

N. N.

Zeuge.

N. N.

Zeuge.

Adresse.

Begründung der ergebenen Bitte:

1. ....
2. ....
3. ....

Form. č. 41.

Žádost snoubenců o snubní certifikat z Uher.

Hohes königlich ungarisches*)

Justizministerium!

Der (die) ergebenst gefertigte Bräutigam (Braut) ersucht auf Grund des Zeugnisses über das in Ungarn erfolgte Eheaufgebot (der ertheilten Aufgebotsdispens) um gnädige Ausfertigung und Zusendung des zur Ehe-

schliessung im Auslande im Sinne des § 59 Alinea 3. Gesetzartikels XXXIII. vom Jahre 1894 vorgeschriebenen Ehefähigkeitszeugnisses.

Zur Bestreitung der Stempelgebühren (Gesuch 1 K, Beilagen 30 h, Beurkundung 2 K und Recomandation des Briefes 40 h) sind .... beigeschlossen.

Karolinenthal, den

N. N.

Hauptstrasse Nr. 17.

Rubrum: An das hohe königl. ungarische Justizministerium in Budapest.

N. N., wohnhaft in .....
bittet um ein Ehefähigkeitszeugniss.

Form. č. 42 = 37 b)

Form. č. 43.

Plná moc, aby smlouva o náboženské výchově dítek ze smíšeného manželství před král. uherským úředníkem uzavřena býti mohla.*)

Vollmacht.

Ich gefertigter Johann Štěpánicki bin ungarischer Staatsbürger, laut mitfolgenden Taufscheines evangelischer Religion, und beabsichtige mich mit Anna Krucký, österreichischer Staatsbürgerin, laut mitfolgenden Taufscheines römisch-katholischer Religion, wohnhaft in Karolinenthal in Böhmen, zu verehelichen. Da ich verhindert bin persönlich in Budapest vor einem königl. ungarischen Beamten nach Vorschrift des Gesetzartikels XXXII. vom Jahre 1894 zu erscheinen, so betraue ich den Herrn ....., Tischler in Budapest, mit der besonderen Vollmacht, mit dem von meiner Braut mit gleicher Vollmacht betrauten Herrn ..... vor dem königl. ungarischen Bezirksrichter, bevor ich die Ehe abschliesse, gesetzlich die Vereinbarung zu treffen, dass sämtliche aus unserer beabsichtigten Ehe anzuhoffenden Kinder nach unserem gemeinsamen einverständ-

lichen Willen in der Religion der Mutter, also in der römisch-katholischen Religion getauft und erzogen werden sollen. Unsere Ehe werden wir vor dem katholischen Pfarrer in Karolinenthal schliessen und ersuche ich eine Abschrift dieser zutreffenden Vereinbarung nach Vorschrift des § 4 der Verordnung des königl. ungarischen Ministeriums für Cultus, der Justiz und des Innern Z. 1674 ex 1895, meinem mit dieser Vollmacht betrauten Vertreter auszufolgen.

Karolinenthal (Böhmen), den 20. Mai 1902.

Johann Štepanicki,*)
Tischler Nr. 327.

Pozn. Tato listina musí býti notářsky pověřena.

Form. č. 44. a)

Žádost o konvalidaci manželství.

N. E. . . .

Nejdůstojnější k. a. ordinariáte!

Ve Vršovicích bydlí Jan Skála, kovář, se svojí manželkou Kateřinou, rozenou Kvitskou, ve šťastném a spokojeném manželství. Dne 5. října t. r. dostavila se Kateřina Skálová a sdělila podepsanému, že jest ve čtvrtém stupni se svým manželem příbuzná. Když byl zaváděn v Řičanech snubní protokol a duchovní správce se jich tázal, zdali jsou spolu příbuzni, řekli, že nikoli, poněvadž příbuzenství výše uvedené za žádné nepokládali. Od těch dob však byli oba ve svém svědomí znepokojováni a usnesli se na tom, že věc nížepsanému vyjeví a za pomoc žádati budou.

Poněvadž manželství toto, které dne 15. ledna 1890 v Řičanech uzavřeno bylo bez potřebné dispense, jest neplatné a poněvadž oba jsou v manželství šťastní, spřádáný a bohabojný život vedou a své tři dítky zbožně vychovávají, bylo by s nemalou škodou, kdyby manželství

*) Vide: Instruction für den Seelsorgeclerus, betreffs Eheschliessung ungarischer Staatsbürger in Oesterreich. Graz. Ulrich Moser.

to za neplatné prohlášeno býti mělo a proto v hluboké úctě podepsaný celou záležitost nejdůstojnějšimu kn. a. ordinariátu předkládá a jménem snoubenců prosí, aby dispens milostivě udělena byla a manželství to bylo konvalidováno, což si oba vroucně přejí.

Farní úřad ve Vršovicích, dne 8. října 1902.

L. S.

Jan Sašek,
farář.

Form. č. 44 b)

Konvalidace manželství, když překážku známe ze zvědi.

Žádost o dispens: k Poenitenciarii in I. gradu affinitatis ex copula illicita.

Eminentissime ac Reverendissime Domine!

Exponitur humiliter Eminentiae Vestrae, quod Titus orthodoxae fidei cultor, civis archidieceseos Pragensis in matrimonium Tuliam duxit. Sed postea in s. confessione mihi apperuit, se sororem suae uxoris Liviam ante matrimonium celebratum carnaliter cognovisse. Ex matrimonio dicto jam duo liberi procreati sunt, matrimonium istud est pacificum et felix; uxor Titi delicti sui conjugis est ignara. Quia ex certis causis valde periculosum esset postulari, ut Titus suam culpam uxori suae patefaceret, per me humillime supplicat, ut super hoc impedimento sanatio in radice gratiose concedatur et liberi legitimi declarentur.

Eminentiae Vestrae

In Zbečno, die 2. Februarii 1903.

humillimus servus
Carolus Krása,
parochus in Zbečno.

Pozn. Žádost zasílá se na ordinariát.

Form. č. 44 c)

Žádost o sanatio matrimonii in radice.

Zamlčená překážka příbuzenství druhého stupně in linea collateralis ex thoro illegitimo.

Vysoce důstojná konsistoř!

V Třeboni žijí lichomanželé: Jan Procházka, obuvník a Anna, rozená Koubová, kteří byli dno 15 října 1893 v Kování církevně oddáni. Nedávno však dostavila se výše jmenovaná žena na zdejší děkanský úřad a sdělila v účtě podepsanému, že její otec byl nemanželským synem děda jejího muže Jana Procházky. Následkem toho jest dle přiloženého rodokmenu mezi Janem Procházkou a Annou Koubovou příbuzenství druhého stupně v linii po- bočné ex thoro illegitimo a tudíž manželství neplatné. O překážce ví toliko Anna Koubová, která se věc do- věděla od své babičky, jež nedávno zemřela. Poněvadž z výše uvedeného manželství jsou 4 děti zplozeny, které matka se vši svědomitostí vychovává a poněvadž jest se důvodně obávati, že by lichomanžel Jan Procházka, byv o věci důkladně poučen, souhlas svůj sotva obnovil, prosí v hluboké účtě podepsaný: račiž, vysoce důstojná konsistoř, pro výše uvedené putativní manžely pro příbuzenství dru- hého stupně in linea collateralis ex copula illicita od apo- štolské stolice milostivě sanatio in radice vymoci.

Děkanský úřad v Třeboni, dne 2. ledna 1903.

L. S.

Josef Ruml,
děkan.

Form. č. 44 d)

Žádost o „Perinde valere“.

Reverendissime ordinariatus!

Titus et Anna consanguinei in secundo gradu dispensa- tione ab hoc impedimento per Rescriptum d. d. 3. Junii 1902 obtenta et ceteroquin servatis legibus Ecclesiae matri- monium inierunt. In copula autem incestuosa, quam decla- rarunt, veriti sunt manifestare pravam mentem, ex qua illud crimen commiserunt, scilicet ut ita facilius dispensa- tionem sibi quaerere possent. Postquam edocti sunt de matrimonii nullitate, fatere quidem debent, se concu- piscencia victos etiamtum a consortio conjugali non absti- nuisse; cum autem sine scandalo et prolis conceptae

damno separatio fieri non possit, supplices implorant sana- tionem dispensationis prius obtentae, ut tuta conscientia in matrimonio possint persistere.

N., die.....

N. N.
parochus in N.

Form. č. 45.

Žaloba o rozvod.

N. E. . .

Vysoce důstojný biskupský soude manželský!
V hluboké účtě podepsaný přikládá v příloze žalobu Jana Janského, dělníka ve Ctiboři čís. 15., proti jeho man- želce Anně Janské ve příčině rozvedení od stolu a lože; tito byli dne 5. února 1896 oddáni ve zdejším chrámu Páně a manželství jejich zůstalo bezdětné.

Přečin Anny Janské spočívá v tom, že bez vědomí svého manžela na byt vzala Josefa Čamru, stárka ve mlýně ve Ctiboři, s nímž před očima svého vlastního muže nedovolený poměr udržuje, od něhož nijak upustiti nechce. V účtě podepsaný pokusil se po třikráte a to dne 1., 8. a 15. října rozvaděné manžely smířiti a Annu Janskou k tomu přiměti, aby svého nemravného poměru s Josefem Čamrou se zřekla. Ona však tak učiniti ne- chce a hrozí, že s Josefem Čamrou ihned se odstěhuje, pakliže mu její muž výpověď z bytu dá. Poněvadž toto manželství zůstalo bezdětné a Anna Janská tvrdošijně na svém trvá, osměluje se v účtě podepsaný skromný ná- hled pronésti, aby rozvod byl povolen.

Děkanský úřad v Počátkách, dne 16. října 1898.

S. L.

Jan Dubský,
děkan.

Form. č. 46.

N. E. . .

Vysoce důstojný knížecí arcibiskupský soude duchovní ve věcech manželských!

V hluboké účtě podepsaný dovoluje si předložit v příloze protokolárně sepsanou žalobu Františky Tra- kalové proti manželu jejímu Karlu Trakalovi, dělníku

Církevní a státní předpisy o manželství v Rakousku.

v Nuslích č. 312., in causa separationis. Manželé tito byli v Michli dne 3. února 1895 oddáni, a dívky z tohoto manželství jsou: Karel 3 roky starý a Marie 1 rok stará.

Františka Trakalová stěžuje si na svého manžela, že udržuje nedovolenou známost s Marií Plavcovou, svobodnou švadlenou v Nuslích č. 113., u níž několik nocí prohýřil. Františka Trakalová vytýkala muži jeho chování a žádala ho, aby tohoto nepočestného jednání zanechal, avšak její muž ji za to ztýral a od těch dob přichází domů často zpitý, ji bije a s dětmi nelidsky a tvrdě nakládá. Toto chování jeho trvá již přes 2 měsíce a jest čím dále tím horší; všechny prosby manželčiny zůstávají bez výsledku. Proto rozhodla se Františka Trakalová, že zadá o rozvod, a za tou příčinou dostavila se na farní úřad v Michli. V hluboké úctě podepsaný chtěje vyhověti předpisům církevního práva, předvolal žalující i žalovaného na den 12. prosince t. r. Oba se sice dostavili, avšak Karel Trakal se choval tak surově k své ženě i k podepsanému, že z toho souditi musil, že veškeré další smířování nesetká se s příznivým výsledkem. Poněvadž Františka Trakalová má zavedený dobrý obchod hokynářský, z něhož slušně sebe i své dívky živiti může, a poněvadž její stav nynější jest nesnesitelný, domnívá se v hluboké úctě podepsaný, že jak ku blahu Františky Trakalové tak ku prospěchu jejich dítek bude, když slavný duchovní soud na čas rozvedení od stolu a lože povolí.

Farní úřad v Michli, dne 14. prosince 1898.

S. L.

Josef Eška,
farář.

Rubrum: Farní úřad v Michli předkládá žalobu Františky Trakalové proti jejímu manželovi Karlu Trakalovi in causa separationis.

Form. č. 47.

Vysoce důstojný duchovní soude v záležitostech
manželských!

V hluboké úctě podepsaný předkládá v příloze sepsaný protokol ve příčině žaloby Anny Kolářové, manželky dělníka z čísla 12 ve Chvojnově proti jejímu manželovi Josefu Kolářovi in causa separationis. Oba byli oddáni roku 1893 ve Chvojnově; manželství jejich zůstalo bezdětné. Co žalující udává, jest věrohodné. Muž její jest znám jako dokonalý opilec a karbaník, který se práce štítí, do kostela vůbec nechodí a v celé osadě na pohoršení jen jest. Žalující naproti tomu jest žena ctnostná, spořivá a pracovitá, a proto se domnívá v hluboké úctě podepsaný, že by s nemalou výhodou spojeno bylo, kdyby rozvod byl povolen.

Z farního úřadu ve Chvojnově, dne 21. dubna 1897.

S. L.

Jan Frejlach,
farář.

Rubrum: Farní úřad ve Chvojnově předkládá protokol Anny Kolářové proti Josefu Kolářovi in causa separationis.

Form. č. 48.

Protokol

sepsaný při farním úřadě ve Chvojnově dne 17. dubna 1897.

Předmět:

Žaloba Anny Kolářové z Chvojnova proti jejímu manželovi Josefu Kolářovi, dělníku z čísla 12, ve příčině rozvodu od stolu a lože.

Přítomni: podepsaní.

Anna Kolářová dostavila se dne 8. dubna na zdejší faru a tam přednesla žalobu proti svému manželovi Josefovi, žádajíc o rozvod. Podepsaný dal předvolati Josefa Koláře i jeho manželku kostelníkem na den 17. dubna o 9. hod. ráno, aby vykonal dle církevních předpisů pokus smíření.

Avšak Josef Kolář vzkázal, že nemá na faře co dělati, že se tam nedostaví, že manželské věci nyní patří soudu.

Farář očekával předvolaného do půl 10. hod., a když se nedostavil, dal jeho manželce Anně Kolářové tyto otázky, které ona takto zodpověděla.

Ad generalia:

Jmenuji se Anna Kolářová, jsem katolička, 30 let stará a od roku 1893 manželkou Josefa Koláře, dělníka ve Chvojnově čís. 12, dítek nemáme.

Ad specialia:

Otázka 1. Proč žádáte za rozvod?

Odpověď. Můj muž již v mládí byl náchylný k pití a ke karbanu, a když jsem si ho brala, myslila jsem, že ho tomu odnaučím. Avšak sklamala jsem se. Já jsem byla jedinou dcerou a dostala jsem chalupu; on se k nám přizemil a dostal 300 zlatých, za něž jsme koupili pole. Muž ze začátku pracoval a zdálo se, že se napravil. Avšak když naše manželství zůstalo bezdětné, říkal, na koho bych šetřil, a tak pil a karbanil. Tím to přivedl tak daleko, že pole zadlužil a pak i prodal. Já jsem ho prosila, aby toho darebného života nechal, avšak on si slov mých nevšímal, pil a karbanil dále. Jednou přišel se směnkou a žádal, abych jí podepsala. Já však, bojíc se o chalupu, směnku jsem nepodepsala. On však mne

nutil, a když přišel domů napitý, což se skoro každý den opakovalo, říkal mně, že mne musí utlouci a jednou docela v kořalně řekl, že si ode mně snadno pomůže, že mne otráví.

Odpověď. Ano, to mohu. To viděla Barbora Kuželová, selka z čísla 1. a Jan Stupec, chalupník z č. 11.

Odpověď. Ovšem. Když to u žida v kořalně řekl, byla tam Anna Koubková, služka z č. 1. a Jan Kubát, sedlák z čísla 13.

Odpověď. I toto. On má dobrého rádce v židovi a řekl mi, aby si ho pan farář volal, kolikrát chtěl, že nikam nepůjde, že on také zákonům rozumí.

Odpověď. Učiním tedy, jak mi račte raditi. Půjdu do Pelhřimova k panu vikáři a pak k soudu.

Otázka 2. Můžete dokázati, že vás manžel tělesně týral?

Otázka 3. Můžete dokázati, že řekl, že vás váš muž otráví?

Otázka 4. Myslíte, že by nepřišel váš manžel na faru, kdybych ho dal ještě jednou předvolati?

Otázka 5. Upozorňuji vás tedy, že musíte podati žalobu u okresního soudu v Pelhřimově a pak jako katolička jste povinna též podati žalobu u vikariátního úřadu v Pelhřimově anebo u konsistoře v Budějovicích. Co tedy učiniti hodláte?

Po té strana vybíduta, aby svou žalobu v krátku podala. — Tím protokol skončen, přečten a podepsán.

Actum ut supra.

Jan Frejlach, farář.
Josef Mrázek, učitel, zapisovatel.

Anna Kolářová m. p.

Form. č. 49.

Žaloba v příčině rozvedení od stolu a lože na čas celého života.

Vysoce důstojný knížecí arcibiskupský duchovní
soude manželský!

V hluboké úctě podepsaný přikládá protokol Jana Jiráska, mistra truhlářského v Karlíně č. 137, proti jeho manželce Anně, rozené Bláhové, bytem v Praze 1115-II. in causa separationis na čas celého života.

Jan Jirásek, 36 let starý, uzavřel manželství s Annou Bláhovou, nyní 32 let starou, dne 12. února roku 1890 v Karlíně rozenou. Z toho manželství zrodily se dvě děti, Jan 4 roky starý a Karel dva roky starý.

Manželství toto bylo z počátku šťastné, avšak později vzat byl na byt Jaroslav Koukal, advokátní diurnista v Karlíně čís. 315. Poměr mezi tímto mužem a Annou Jiráskovou stával se čím dále tím důvěrnější; Jan Jirásek vlídně napomínal svoji ženu, avšak nadarmo. Dne 10. října t. r. nucen byl konati Jan Jirásek obchodní cestu do Počernic a řekl, že se vrátí večer domů. Vyřídív však dříve svoji záležitost, přišel domů již odpoledne a tu zastihl svoji manželku s Jaroslavem Koukalem in flagranti. Tímto jednáním rozezlen, dal Jaroslavu Koukalovi okamžitou výpověď z bytu a manželku svoji pokáral. Tato však místo lítosti jevila vzdor, muže svého hrubými nadávkami zasypala a za týden zrádně svého manžela opustila a k Jaroslavu Koukalovi do Prahy se odstěhovala, kdež s ním v jednom pokoji bydlí, čehož svědkové jsou Jan Tupý, truhlář v Praze č. 1115-II. a Johana Žižková, choť řezbáře v Praze č. 1115-II.

Manželka Anna Jirásková jest známa jako lehká ženská, která z víry sv. posměch si tropila a kostelu se vyhýbala, muž její naproti tomu jest řádný člověk, který své náboženské povinnosti plní a jako horlivý Vincencian činným jest. Proto v hluboké úctě podepsaný dovoluje si skromný náhled pronést, že ku blahu manžela žalou

jícího i dítek bude, když vysoce důstojný soud rozvod povolí.

Farní úřad v Karlíně, dne 12. listopadu 1898.

S. L.

Josef Koleba,
farář.

Form. č. 50. analogicky dle Form. č. 48.

Form. č. 51.

Žaloba *)

Jiřího Podzimka, sládká v Praze, proti manželce jeho Kateřině, v příčině rozvedení od stolu a lože.

Jiří Podzimek, sládek v Praze, 45 let starý, zadal dne 20. června 1883 u duchovního soudu manželského v Praze žalobu proti manželce své, Kateřině Podzimkové, rozené Čáповé, udávaje, že ji roku 1879, jakožto 21letou dívku za manželku pojal, z kteréhož manželství jest jedno dítě, dceruška Alžběta 4 leta stará.

Již brzy po svatbě dávala jemu začasť manželka příčinu k žárlivosti, jelikož k několika mužským vlídněji, než na choť přísluší, se měla, výčitek od manžela proto činěných pranic nedbajíc.

V červnu 1882 odebral se Jiří Podzimek k radě lékařů do lázní Karlovarských za příčinou vyléčení jaterního neduhu svého. Za nepřítomnosti jeho učinila si manželka jeho Kateřina známost s jistým úředníkem telegrafním, jménem František Havrda, s nímžto častěji tajné schůzky mívala, a cizoložství se dopustila; ovocem cizoložného skutku byl chlapec Bedřich, který se dne 3. dubna 1883 narodil, avšak již po 14 dnech zemřel. Podzimek žádá, aby za příčinou tohoto cizoložství manželky od ní doživotně rozveden a táž k zapravení útrat průvodního řízení odsouzena byla.

Na tuto obžalobu činila manželka námítky, manžel proti námítkám podal repliku a manželka na repliku odpověděla duplikou. Po ukončení předběžného vyšetřo-

*) Vyňato ze spisu Dr. Kl. Borovýho: „Cirkevní sloh úřední.“

vání dána jest oběma stranám 30denní lhůta ku předložení prostředků průvodních, načež Podzimek jakožto žalobník 13. listopadu 1883 podal průvody své v tomto znění:

Důkaz, že Kateřina Podzimková v letě 1882 se dopustila cizoložství s telegrafním úředníkem Františkem Havrdou.

Průvodní článek I. Telegrafní úředník Fr. Havrda, spolužák Podzimkův z nižšího gymnasia, přicházel v zimě roku 1881—1882 častěji na návštěvu do domu Podzimkova.

Čl. II. Brzy rozvinula se důvěrná známost mezi Kateřinou Podzimkovou a Františkem Havrdou. Oba vidali se sice častěji jen v přítomnosti manžela Podzimka, někdy však se také scházeli v příbytku paní Markéty Weissové, kteráž jest tetou Kateřiny Podzimkové.

Čl. III. Častěji vycházela Kateřina Podzimková, když s mužem byla v Novoměstském divadle, před ukončením hry pod rozličnými záminkami ven z divadla a bavila se v hostinci s Havrdou.

Čl. IV. V červnu 1882 odebral se Podzimek do Karlových Varů, kdež pobyl až do 15. srpna; mezi tím časem Havrda téměř každodenně navštěvoval Kateřinu Podzimkovou, která v Praze zůstala.

Čl. V. Dne 27. června byla u Podzimkové návštěvou paní Ludmila Krásová, když v tom Havrda vstoupil. Podzimková jej upejpavě uvítala a nezdržoval. paní Krásovou, když tato za malou chvíli k odchodu se měla. Brzy po odchodu paní Krásové poslala Podzimková služku Barboru Šestákovou s nějakým vyřízením až do Libně, řkouc při tom, aby prý tuze nespěchala.

Čl. VI. Když dne 6. července pí. Krásová opět přišla k Podzimkové na návštěvu, potkala na schodech odcházejícího Havrdu, jenž byl velmi rozčilen. Vstoupivši do pokoje, viděla, že postel paní Podzimkové jest celá pomáčkaná, a že se na ní nalézají skvrny od ublácených bot. Na otázku pí. Krásové, co to znamená, odpověděla Podzimková, že právě s Havrdou tělesně obcovala, že jej má ráda a že týž zcela jinak se k ní chová než její „starý“ (t. manžel Podzimek).

Čl. VII. Dne 20. července měla Podzimková tajnou schůzku s Havrdou v bytu svobodného Jakuba Stibice, účetního v knihkupectví, jenž Havrdovi na celé odpoledne svůj pokoj přenechal.

Čl. VIII. Kateřina Podzimková netajila se se svým důvěrným poměrem k Havrdovi ani před jinými lidmi; neboť se také paní Bertě Vymazalové, vdově po listovním, v Praze bydlící, přiznala, že s Havrdou častěji tělesně obcovala.

K předeslaným článkům podal Jiří Podzimek tyto prostředky průvodní:

a) Svědkové:

1. Berta Vymazalová, vdova po listovním, nyní v Praze číslo 473-I., přítelkyně pí. Kateřiny Podzimkové, k čl. 1., 4., 8.

2. Markéta Weissová, choť mistra řeznického v Praze, č. 1043-II., teta Kateřiny Podzimkové, k čl. 2, 4.

3. Barbora Šestáková, služka u Kateřiny Podzimkové, k čl. 3., 4., 5., 6.

4. Ludmila Krásová, manželka sládky v Praze č. 213-I., k čl. 5., 6.

5. Jakub Stibic, účetní knihkupectví, č. 318-I. k čl. 7.

b) Listiny:

1. Psaní Kateřiny Podzimkové, zaslané Františku Havrdovi ze dne 12. července 1882.

2. Psaní Kateřiny Podzimkové, zaslané paní Ludmile Krásové dne 12. července 1882.

c) Příklad:

Jiří Podzimek navrhuje, aby manželka jeho Kateřina složila rozhodnou přísahu na to, že s Frant. Havrdou tělesně neobcovala.

Provedení těchto od žalující strany nabídnutých prostředků průkazných stalo se v ten způsob, že duchovní soud manželský nejprve dal jmenované svědky pod přísahu vzítí a vyslyšati.

Ad a) Svědkové:

1. Barbora Šestáková vypověděla takto:

Ku článku 3. Čekala jsem několikrát na paní Podzimkovou před divadlem Novoměstským, kamž jsem jí přinášela teplý šat nebo dežák, když přišlo; tu jsem několikrát viděla, že moje paní před ukončením vyšla ven a Havrdou, kterýž jí očekával, a s ním mluvila; někdy také šli spolu do hostince a paní mně nařídila, abych ji zavolala, až bude po divadle.

Ku čl. 4. To mohu s úplnou jistotou dosvědčiti; neboť neminul téměř ani jediný den, kde by Havrda nebyl mou paní navštívil.

Často mi dával zpropitné; aby pak se nezdálo, že je to zadarmo, posílal mne na poštu s psaními aneb něco koupit.

Ku čl. 5. Dobře se na to pamatuji. Již odpoledne bylo mi nápadné, že mne paní poslala pro dvě láhve vína, jehož jindy nepila. Když pak odpoledne Havrda přišel a paní Krásová odešla, poslala mne má paní do Libně, abych tam vyhledala jistého bednáře, avšak v celé Libni nikdo o něm nechtěl věděti. Asi za 2 hodiny přišla jsem s nepořízenou zpět a když jsem do kuchyně vešla, zaslechla jsem, že dceruška, malá Lízinka, v pokoji plakala a na matku, která v druhém pokoji s Havrdou se zavřela, volala: „Maminko, otevři.“

Ku čl. 6. K večeru toho dne stlala jsem postel své paní, i zpozorovala jsem na žíněnce a prostěradle bláto, umazanými botami způsobené; ukázala jsem to paní, kteráž však usmívajíc se pravila: „Což pak na tom, že si z muže svého udělám blázna: mně se líbí Havrda lépe než můj starý mrzout.“

2. Ludmila Krásová:

Ku čl. 5. Viděla jsem hned, že vhod nepřicházím. Neboť byl stůl pokryt a na něm láhev s vínem, kterou Podzimková hned po mém vejiti odstranila. Za chvíli vešel Havrda; Podzimková s ním až příliš laskavě hovořila, mne si více nevšímajíc, tak že jsem byla nucena odejít.

Ku čl. 6. Byla jsem důvěrnou přítelkyní Kateřiny Podzimkové a proto jsem jí několikrát domlouvala pro její

záletnictví, což však bohužel bylo marné. Doufala jsem tedy, že se zalekne, když se nyní v hanebném skutku svém bude viděti prozrazena, ona však o poklesku svém takovým způsobem mluvila, jakoby na tom pranic nezáleželo.

3. Jakub Stibic:

Ku čl. 7. Havrda jest můj dobrý známý a proto jsem mu ochotně na půl dne pokoj přenechal; bylť jsem tenkrát celé odpůldne v úřadě. K jakému účelu pokoje mého zapotřebí má, mně Havrda nesdělil; teprve od domovníka jsem se dověděl, že tam od 3 do 6 hodin byl s nějakou dámou, a byla prý to Podzimková. Havrda se mi později přiznal, že se v mém bytě s paní Podzimkovou bavil.

Ad b) Listiny:

Obě psaní byla předložena Kateřině Podzimkové; táž uznává, že oba listy vlastnoručně psala. Obsah listů těch a sice listu prvního jest ujišťování lásky k Havrdovi a smluvení dostaveníčka; ve druhém listě, adresovaném na Ludmilu Krásovou, obsažena jest žádost, aby o tom, co se dne 6. července stalo, Jiřímu Podzimkovi ničeho neříkala.

Ad c) Přísaha:

Soudu se nevidělo k tomu svoliti, aby Kateřina Podzimková rozhodnou přísahu složila.

Zcela tímž způsobem nastoupila též obžalovaná manželka Podzimková průkaz, že jí manžel odpustil a že sám spáchal cizoložství, což obžalovaná hledí svědky dovoditi a nabízí přísahu rozhodnou, kterouž má Jiří Podzimek složiti. Manželka odpovídá též k výpovědím svědků, na jichž výroky se Jiří Podzimek odvolává; táž hledí hodnověrnost svědků těch v pochybnost bráti a proti tomu, čeho tito přísežně stvrдили, námitky činiti. Když vše s obou stran bylo náležitě objasněno, přednesl referent svůj konečný návrh, načež soud pronesl

r o z s u d e k,

jímžto prohlásil manželství Jiřího a Kateřiny Podzimkových za rozvedené od stolu a lože na čas života vinou manželky, kterážto byla spolu k zapravení útrat odsouzena.

Mezi důvody rozsudku řečeno, že dle dekretálů (a sice X., lib. II., tit. 20., cap. 27) stává zde takových právních domněnek a důvodů, z nichž s jistotou lze souditi, že Kateřina Podzimková dopustila se cizoložství s Františkem Havrdou.

Form. č. 52.

Odpověď farního úřadu, proč nechce prohlásiti a oddati snoubence.

N. E. . .

Slavné c. k. okresní hejtmanství!

Ku ctěnému dotazu ze dne 20. října 1898 čís. 3258 dovoluje si v účtě podepsaný toto odpověděti:

Na zdejší farní úřad dostavil se pan Karel Kulík, obchodník v Říčanech, který jest náboženství helvetského, se žádostí, aby byl prohlášen se svojí nevěstou Justinou Strnadovou, katoličkou. V účtě podepsaný otázal se ženicha, zdali chce vyplniti požadavky, jež kanonické právo takovýmto snoubencům ukládá. Když ženich záporně odpověděl, požádal jej, aby na farní úřad dostavila se nevěsta, jelikož ženich, jakožto protestant jurisdikci katolického faráře nepřináleží. Když nevěsta po té sama prohlásila, že její ženich rozhodně kanonickému právu za dost učiniti nechce a passivní assistenci odmítá a na tom trvá, aby v evangelické modlitebně oddán byl, prohlásil v účtě podepsaný, že v tomto případě jest vázán církevním zákonem prohlášky zamýšleného sňatku nekonati a na tomto stanovisku tak dlouho trvati musí, pokud snoubenci církevnímu zákonu se nepodrobí.

Farní úřad v Říčanech, dne 13. května 1898.

S. L.

Jan Květ,
farář.

Form. č. 53.

Udělení dispense od vikáře (děkana) od dvou prohlášek.

N. E. . . .

Dispens od dvou prohlášek.

Tímto uděluje podepsaný vikariátní (děkanátní) úřad snoubencům Janu Suchýmu, rolníku v Katovicích, a Rů-

ženě Malé, tamtéž, vzhledem k důvodům v žádosti uvedeným církevní dispens od druhé a třetí ohlášky a svoluje, aby mohli býti jednou za třikrát prohlášeni.

Vikariátní úřad v Sušici, dne 13. ledna 1902.

S. L.

Lambert Ludvík,
biskupský vikář.

Form. č. 54.

Dispens od tří prohlášek před sňatkem na smrtelném loži.

N. E. . . .

Důstojný farní úřade v Rynárci!

Vzhledem ku předložené sem žádosti a prokázanému nebezpečení smrti ženicha lékařským vysvědčením uděluje se církevní dispens ode všech tří prohlášek snoubenců Karla Vrátného, nádenníka a Kateřiny Mastné ex speciali delegatione R. R. D. D. Episcopi a zároveň ukládá se jim složení manifestační přísahy.

Vikariátní úřad v Horní Cerekvi, dne 2. března 1902.

S. L.

Jan Sova,
bisk. vikář.

Form. č. 55.

Žádost o restitutio juris petendi debitum conjugale ob affinitatem supervenientem per copulam cum sorore uxoris.

Nejdůstojnější biskupský Ordinariate!

Servius, ženatý, prohřešil se se sestrou své manželky tím, že s ní tělesně obcoval, následkem čehož ztratil jus debitum conjugale petendi. Provinění toto jest však pouze známo dotyčným dvěma osobám. Servius své provinění kajicně vyznal a prosil v hluboké účtě podepsaného za intervenci, by ztraceného práva zase nabyl.

Poněvadž sestra jeho manželky již více v bydlíšti Servia nebydlí, čímž příležitost k opětování hříchu vymizela,

a poněvadž vzhledem k nebezpečnosti nezdrželivosti jest nucen Servius od své manželky debitum conjugale žádati a poněvadž

po spáchané vině náležitou kajicnost a disposici jeví, prosí v účtě podepsaný pro Servia o restitutio juris petendi debitum propter affinitatem supervenientem amissum.

Zruč, dne 25. dubna 1902.

Jan Maixner,
kaplan.

Rubrum: Jan Maixner, kaplan ve Zručí, prosí pro Servia o milostivé restitutio juris petendi debitum propter affinitatem supervenientem amissum.

Form. č. 56.

Dispens od předložení křestního listu při prohláškách a sňatku.

N. E. . . .

Vysoce důstojná k. a. biskupská konsistoř!

Před několika dny dostavila se k podepsanému Julie Krásová, bytem v Praze 1432-II. a sdělila následující: Chci uzavřít sňatek s Janem Komárkem, strojníkem v Karlíně; za tím účelem bylo mi uloženo, abych si opatřila svůj křestní list. Rodiče moji zemřeli, když jsem byla 3 roky stará, a od té doby byla jsem až do 13. roku svého u Karla Krásy, truhláře v Karlíně, načež vstoupila jsem do služby, kdež posud trvám. Já naprosto nevím, kde jsem se narodila, ptala jsem se na farním úřadě na Smíchově, kde mi rodiče zemřeli, a v sousedních farách v Břevnově, v Liboci, v Košířích, zda-li tam není mé narození zapsáno, avšak bez výsledku. Byla mi dána všude negativní odpověď. Poněvadž ani bratří, ani sester, ani nijakých příbuzných nemám a moji bývalí pěstouni, kteří byli bezdětní, již zemřeli, nemohu přes všechnu snahu, doptávání a pátrání, se dopátrati, kde jsem se narodila.

Možno, že se moji rodiče po mém narození odkudsi do Smíchova přistěhovali a tam snad že jsem se narodila, avšak nic bližšího o tom říci nemohu, jelikož nevím,

ani jak se otec jmenoval, ani čím byl, vůbec není mi docela nic známo, poněvadž jsem se nikdy po tom nepotala a mé pěstouny jako dítě stále za své rodiče měla a to tím spíše, poněvadž příjmení mého otce a mých pěstounů bylo totožné. Teprve po smrti pěstounů mých jsem od staré jisté ženy, která dnes již též jest mrtva, zvěděla, že nebyla jsem vlastním dítětem svých pěstounů, nýbrž toliko schovankou.

Vzhledem k uvedenému dovoluje si v účtě podepsaný sděliti, že Julie Krásová ku katolické víře se přiznává, že její pěstouni byli katolíci a že vyučování sv. náboženství dle předložených vysvědčení navštěvovala, tak že nelze nijak pochybovati o jejím křtu. Co se týče však křestního listu, vznáší v účtě podepsaný jménem žadatelky uctivou prosbu, aby jí církevní dispens od předložení křestního listu dobrotivě udělena a potřebná dispens vládní milostivě obstarána byla.

Farní úřad u sv. Štěpána v Praze, dne 2. října 1902.

S. L.

Josef Vitiska,
farář.

Rubrum.

Form. č. 57.

N. E. . . .

Udání konkubinátu.

Slavné c. k. okresní hejtmanství!

Do Sázavy přišel před dvěma roky Václav Roháč, dělník příslušný do Stanovic, který opustil ve Stanovicích svoji manželku a své tři děti a vzal si k sobě ženu Marii Novotnou, s níž žije v nedovoleném poměru, z něhož zrodily se již dvě děti, které však zemřely.

Poněvadž jest všeobecně známo, že Václav Roháč jest ženatým mužem, působí jeho pobyt v Sázavě nemalé pohoršení. Proto domlouval v účtě podepsaný výše jmenovanému a hleděl ho přemluviti k tomu, aby tento nedovolený poměr s Marií Novotnou přerušil, avšak nadarmo. Po té obrátil se dvakrát na obecní úřad, aby žádoucí ná-

prava učiněna a pohoršení odstraněno bylo, avšak posud ničeho se nestalo.

Poněvadž nelze očekávati, že Václav Roháč sám od sebe pohoršlivého života se zřekne, aniž lze doufati, že obecní úřad sám nějaké kroky učiní a pohoršení toto přece odstraněno býti musí, prosí v účtě podepsaný:

Slavné c. k. okresní hejtmanství, račiž náležitě kroky učiniti, aby tomuto zlému příkladu na osadě konec učiněn byl.

Farní úřad v Sázavě, dne 2. února 1899.

Josef Fafek,
farář.

Rubrum: Slavné c. k. okr. hejtmanství v . . .
Farní úřad v Sázavě prosí o odstranění konkubinátu vnitř uvedeného.

Matrika oddaných.

Zápis oddavek do matriky oddaných.

Dle § 80. obč. z. mají býti každé oddavky zapsány do matriky oddaných.

Tento zápis má dle výnosu dolnorakouské zemské vlády ze dne 13. června 1825 č. 8.650. vykonán býti hned po oddavkách.

Oddavky, které vykonal delegovaný kněz mimo bydliště ženicha nebo nevěsty, mají dle § 81. obč. zák. zapsány býti od delegujícího a dle § 82. obč. zák. i od faráře té osady, v jehož farnosti kopulace byla.

Matriky u nás užívané mají tyto rubriky:

1. Číslo pořadné.

První akt sňatku na počátku občanského roku obdrží číslo 1., pak se v číslování postupuje až do posledního aktu tohoto roku. Každý rok občanský má číslování vlastní.

Číslo pořadné obdrží každý sňatek, který na osadě byl uzavřen, pokud ještě není v žádné matrice státem uznané zapsán.

Dle výnosu c. k. minist. kultu ze dne 6. srpna 1882 č. 16.258. zapíše delegující farář akt do matriky bez čísla pořadného. (*Výn. c. k. minist. vnitř ze dne 14. října 1882 č. 10.531.*)

Jestliže snoubenci katoličtí uzavřeli sňatek, který pro církevní překážku státem neuznanou farář požehnatí nemohl, před politickým úřadem, zašle dotyčný úřad farářů akt dle minist. nař. ze dne 1. července 1868 čl. II. § 23. k zápisu, který se má zapsati s číslem pořadným. Avšak instr. bisk. žádá, aby sňatek ten nebyl zapsán do matriky oddaných, nýbrž do zvláštní matriky civilních sňatků.

Když manželé civilně oddaní vyhoví podmínkám, za kterých je katolický farář oddati může, zapsán má pak býti sňatek ten do matriky oddaných bez čísla pořadného. (*Intim. c. k. místodrž. ze dne 7. listopadu r. 1882 č. 71.564.*)

Sňatky osob bez vyznání zapisuje politický úřad sám.

2. Rok, měsíc, den a místo oddavek.

Den napíše se arabskou číslicí, avšak měsíce nelze číslovati (na př. prvního druhý měsíc 1./II.), nýbrž dlužno vždy měsíc vypsati. Rok možno psati buď při každém aktu anebo alespoň vždy při prvním aktu na každé stránce; totéž platí o jmenování chrámu, kde oddavky vykonány byly.

Oddavky nelze vykonati ten den, kdy byla poslední prohláška.

Jestliže vlastní farář oddává své snoubence na cizí osadě, není třeba zapisovati akt do matriky té fary, v jejímž okrsku sňatek byl uzavřen, nýbrž zapíše se toliko do matrik vlastního faráře snoubenců. Tak alespoň se věc v praxi provádí, ač není státem ničeho o této věci ustanoveno.

3. Místo, číslo domu, okresní soud a politický okres ženicha a nevěsty.

Místem míní se ono místo, kde snoubenci přebývají a ne ono místo, kde oddavky vykonány byly.

Rubrika tato jest důležitá, poněvadž poskytuje důkaz, zdali po smyslu § 75. obč. zák. jest farář vlastním farářem snoubenců. Tam se tedy zapíše bydliště snoubenců, jak je byl farář zjistil. K tomu nepotřebuje farář na malých osadách žádného průkazu, když snoubence dobře zná, avšak ve větších městech nutno žádati o bydliště průkaz.

4. Oddávající kněz.

Jestliže kněz vlastní mocí oddavky vykonal, podepíše se do této rubriky.

Pakliže oddavky vykonány byly cum assistentia passiva v úřadovně, což se při snoubencích smíšeného manželství státi může, když cautely dáti nechtějí, napíše se do této rubriky: „Coram me N. N. paroch.“

Jestliže oddavky vykonal kněz delegovaný, napíše se do rubriky této: „Potestate delegata copulavit N. N. Farář, který potestate delegata oddával, zaznamená v rubrice „poznámenání“ listinu delegační a má v čase jednoho týdne oznámiti vlastnímu faráři, že oddavky vykonal. Farář vlastní zapíše akt do své matriky a v rubrice „poznámenání“ odvolá se na přípis faráře delegovaného. (*Výn. c. k. ministr. vnitra a kultu ze dne 6. srpna 1882 č. 16258.*)

5. Ženich a nevěsta.

Ve smyslu § 80. obč. zákonníka dlužno zapsati: Jméno a příjmení, stav, místo narození, někdejší obydlí, okres a hejtmanství ženicha i nevěsty.

Jméno, příjmení a stav rodičů a jejich obydlí. Jestliže jest ženich vojínem, budiž poznámenán jeho vojenský charakter, pluk a prapor.

Jestliže jest nevěsta vdova, budiž psáno N. N. vdova po N. N. a spolu udán charakter zemřelého manžela.

Dle výnosu minist. kultu ze dne 27. února 1852 č. 704 má býti mimo rodiště ženichovo zapsána též obec, do které přísluší s udáním okr. hejtmanství.

6. Náboženství.

Rubrika ta vyplní se dle přiložených křestních listů. U protestantů radno psáti, zdali jsou vyznání augsburškého nebo helvetského.

7. Věk.

V rubrice té napíše se číslicami věk. Radno připsati též den a rok narození (27. ¹³/₆ 1869), aby za příčinou zhotovování populačních tabulek se tato data v aktech hledati nemusila.

8. Stav svobodný neb vdovský.

Rubrika ta se vyplní dle výpovědi svědků při protokole, jsou-li svobodní; při vdovcích neb vdovách dle úmrtního listu.

9. Svědkové.

§ 80. obč. zák. žádá, aby nadepsáno bylo jméno, stav a domov svědků.

Jestliže jest jméno nečitelné, vypíše je farář sám, vedle podpisu.

Jestliže svědek neumí psáti, udělá tři křížky a vedle napíše farář: i. e. N. N. udá stav a bydliště svědka a připsáti podepsal N. N. farář.

Svědkové se mají vlastnoručně podepsati.

Dle nařiz. minist. vnitra ze dne 3. ledna 1881. čís. 16211 jest stanoveno, aby svědci tito byli tak kvalifikováni jako svědci, kteří svědčiti mají před soudem.

Ačkoli haeretikové neb nevěřící dle círk. zákonů jsou platnými svědky, přece nicméně dlužno je ze svědeckví ve smyslu círk. ustanovení vylučovati.

Svědci musí býti nejméně dva, avšak může jich býti též více.

10. Poznámenání.

Do této rubriky zapsati dlužno všechny dokumenty s udáním čísla a data jejich vyhotovení, které k oddavkám potřebny byly, a mimo to uvedeni býti mají dnové, kdy prohlásky vykonány byly.

Slova: Acta in fasciculo . . . nedostačují. Když dotyčné dokumenty zapsány byly v tuto rubriku budiž tam ke konci poznámenán rok a číslo fascikule, ve kterém v archivě farním uloženy jsou. (Acta in fasciculo 1896 č. 127.)

K n i h a

Číslo postupné	Rok, měsíc, den a místo oddávky	Nynější bydliště, číslo domu, soudní okres, politický okres ženicha i nevěsty	Oddávající kněz	Ženich a nevěsta
				Jméno a příjmení, místo narození, a číslo domu, někdejší obydlí, okres hejtmanskví; jméno, příjmení a stav rodičů, obydlí jejich a náboženství
23.	17. ledna 1902 v děkan- ském chrámu Páně v Pelhřimově	Volešná č. 9. Politický a soudní okres Pelhřimov Radětín č. 3. politický a soudní okres Pelhřimov	František Vaněk, kaplan	Šindelář Jan , rolník, roz. z Volešné č. 9. okres a hejtm. Pelhřimov, manžel syn Šindeláře Jana, rolníka ve Volešné a Anny Prchalové ze Strměch, oba nábož. katolického Váchová Anna , rozená z Rynáře, čís. 13. polit. a soudní okres Pelhřimov, manželská dcera Váchy Karla, chalupníka v Radotíně a Jos. Smutné z Hodějovic; oba náboženství katolického.

Ita esse in fidei

oddaných.

Náboženství	Věk	Svědkové	Poznámání
katolické	28	Petr Stránský rolník z Volešné č. 19.	1. Křestní list ženichův ze dne 1. prosince 1899 č. 315. 2. Nevěsta rozena dne 20. června roku 1882, vide matr. pag. 193. 3. Vrchnoporučenské svolení pro nevěstu od c. k. okr. soudu v Pelhřimově ze dne 15. prosince 1901 č. 4371. 4. Úmrtní list manž. ženichovy. 5. Prohlašni list ženichův ze dne 16. ledna 1902 č. fas. 22 an. 1902. 6. Prohlášky konány dne 6., 8. a 15. ledna.
katolické	20	Josef Kubík rolník z Radětína č. 15.	

publicam testor Joannes Kačer, decanus.

I. Dodatek.

Sňatky Sedmihradské.

V nejnovější době stavá se často, že manžel v Cislajtánii se svou manželkou se dá rozvésti anebo jí zlo-myslně opustí, odeběře se do Uher, kdež stane se prote-stantem nebo unitářem, zjedná si státní občanství uherské pak podá žalobu u některého protestanského soudu na neplatnost svého manželství. Soud obyčejně, aniž by slyšel druhou stranu, prohlásí sňatek za neplatný, načež dotyčný uzavře manželství s třetí osobou před protestantským neb unitářským duchovním v Uhrách.

Tento sňatek uznávají cislajtanské úřady za neplatný a zakazují, aby takový sňatek v Cislajtánii per delegati-onem evangelických neb unitářských duchovních správců uzavřen býti mohl.

Kdyby jisté osoby takovýto sňatek uzavřely a pak do Cislajtanie se přestěhovaly, jest povinen duchovní správce věc oznámiti svému ordinariatu a jeho instrukcí se řídit.

II. Dodatek.

Formae commutationis et dispensationis votorum et impe-dimentorum Matrimonii.

Praenotanda: I. Commutatio votorum saepe fieri debet in confessione: quare quilibet attendat suas facultates.

2. Quoad dispensationes votorum et impedimentorum Matrimonii sufficit quidem utcumque indicare voluntatem praesentem, quia nulla forma praescripta est. Pro maiore tamen confessariorum commodo ex. P. Navar. Manuduct. ad praxim executionis litterarum sacrae Poenitentiariae (edit. Leodien. 1733) ex Monacelli Formulario legali prac-tico parte I. pag. 260 sqs. (edit. III., Rom. 1844) et aliis probatis auctoribus adiicienda visa sunt, quibus confes-sarius si facultatem circa illa vota, impedimenta etc. ob-tinuerit, uti possit.

1. *Forma dilationis simplicis voti ingrediendae reli-gionis.*

(pro iis qui votum nondum bene possunt implere) Post consuetam absolutionem sacramentalem a censuris et peccatis subiungat confessarius: Insuper tibi dilationem ad implendum votum religionis, quod emisisti, concedo, in nomine Patris †, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

Passio Domini nostri etc.

2. *Forma absolutionis a transgressione simplicis voti ingrediendae religionis.*

(pro eo qui cum tali voto matrimonium aliquin legi-time contraxit et consummavit) Dicatur post absolut. sacr.

Deinde te, non obstantē voto religionis, quod alias emisisti, in Matrimonio remanere et debitum coniugale exigere (et reddere) posse declaro, in nomine Patris †, etc. Passio Domini nostri etc.

3. *Forma absolutionis a transgressione voti castitatis.*

(pro iis qui similiter cum hoc voto matrimonium inierunt.) Adiungat confessarius:

Item te, non obstante voto castitatis, quod emisisti et transgressus es, in dicto Matrimonio remanere et de-bitum coniugale reddere posse et debere declaro et ut idem debitum etiam exigere licite possis, tecum dispen-so. In nomine Patris † etc.

4. *Forma commutationis voti simplicis religionis.*

Absolutioni consuetae confessarius subiungat: Et aucto-ritate Apostolica mihi specialiter delegata, ego tibi vo-tum religionis, quod emisisti, in opera pietatis, quae tibi praescripsi ad effectum licite contrahendi Matrimonium (vel ad effectum remanendi in saeculo in vita caelibae, vel: absolute, prout pro diversa causa facultas data sit dispensando commuto. In nomine Patris † etc.

5. *Forma commutationis voti castitatis.*

Et auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tibi votum castitatis, quod emisisti, ad effectum, ut ma-trimonium contrahere et debitum coniugale reddere et exigere tibi liceat (vel ut supra in no. 4), in opera tibi praescripta dispensando commuto. In nomine Patris † etc.

Passio Domini nostri etc.

6. *Forma commutationis voti simplicis castitatis et religionis.*

Item auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tibi vota religionis et castitatis, quae emisisti (ad effectum, ut matrimonium legitime contrahere et in eo debitum coniugale reddere et exigere tibi liceat), in opera pietatis, quae tibi praescripsi, dispensando commuto. In nomine Patris † etc.

Passio Domini nostri etc.

7. *Forma commutationis votorum peregrinationis Sedi Apostolicae reservatorum.*

Item auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata tibi votum peregrinationis, quod emisisti, in (peregrinationem, eleemosynam, seu alia pietatis) opera, quae tibi praescripsi, dispensando commuto.

In nomine Patris † etc.

Passio Domini nostri etc.

8. *Forma dispensandi super impedimento occulto affinitatis proveniente ex copula illicita ad contrahendum.*

Similiter post absolutionem a censuris et peccatis in forma solita addatur:

Et insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi (seu secundi, seu primi et secundi, seu secundi) gradus affinitatis, ex copula illicita a te habita cum matre (vel sorore etc.) mulieris, quacum contrahere intendis, proveniente; ut ea non obstante Matrimonium cum dicta muliere publice, servata forma Concilii Tridentini, contrahere, consummare ac in eo remanere possis et valeas.

In nomine Patris † etc.

Insuper eadem auctoritate prolem, quam ex Matrimonio susceperis, legitimam fore nuntio et declaro. In nomine Patris † etc.

Passio Domini nostri etc.

9. *Forma dispensationis super impedimento primi affinitatis gradus ex copula illicita proveniente ad remanendum.*

Item: Et insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi

affinitatis gradus, ex copula illicita, quam cum matre (vel sorore) tuae putatae coniugis antea habuisti, ut illo non obstante (renovato consensu cum praefata coniuge), Matrimonium cum illa contrahere, consummare et in eo remanere licite valeas et possis. In nomine Patris † etc.

Et pariter eadem auctoritate prolem, si quam susceperis et susceperis, legitimam fore decerno et declaro.

In nomine Patris † etc.

Passio Domini nostri etc.

10. *Forma dispensationis eorum qui petentes dispensationes a Dataria super impedimento publico, tacuerunt impedimentum occultum ad contrahendum.*

Insuper auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento ex incestuosa copula, quam cum tua consanguinea (seu affine) habuisti, proveniente, ut praefato impedimento non obstante, Matrimonium cum illa ad formam litterarum dispensationis, quam a Sede Apostolica obtinuisti, contrahere licite possis et valeas. In nomine Patris † etc.

11. *Forma absolutionis et dispensationis eorum, qui vigore dispensationis a Dataria obreptitiae vel subreptitiae obtentae super publico impedimento, Matrimonium invalide contraxerunt.*

Insuper auctoritate Apostolica . . . mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento ex incestuosa cognitione in litteris dispensationis, cuius vigore contraxisti, non expressa, proveniente, et denuo Matrimonium cum illa contrahere renovato consensu, et consummare ac in eo remanere licite possis et valeas. In nomine Patris † etc.

Pariter eadem auctoritate prolem, si quam susceperis et suscepturus sis, legitimam esse et fore decerno et declaro.

In nomine Patris † etc.

12. *Forma dispensationis pro consanguineis vel affinibus qui, ignorantes gradum prohibitum, Matrimonium contraxerunt, publicationibus in ecclesia factis.*

(si res secretum postulat).

Insuper auctoritate Apostolica . . . mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento tertii gradus affinitatis, ut illo non obstante cum putata coniuge, praevia renovatione prioris consensus, Matrimonium secrete inter te et ipsam contrahere et consummare ac debitum coniugale exigere et reddere possis.

In nomine Patris † etc.

Et pariter eadem auctoritate prolem susceptam, si qua sit, et suscipiendam, legitimam esse et fore decerno et declaro.

In nomine Patris † etc.

13. Forma dispensandi cum iis, qui, praecedente adulterio et fide data, Matrimonium contrahere desiderant.

Insuper auctoritate Apostolica . . . mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio et fide data proveniente, ut illo non obstante cum muliere tecum rea Matrimonium publice, servata forma Concilii Tridentini, contrahere et consummare, debitumque coniugale exigere et reddere possis. In nomine Patris † etc.

Pariter eadem auctoritate prolem susceptam (non tamen in adulterio conceptam) et suscipiendam legitimam fore pronuntio et declaro.

In nomine Patris † etc.

14. Forma dispensandi cum iis, qui cum occulto impedimento criminis Matrimonium contraxerunt.

Et insuper auctoritate Apostolica . . . mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento criminis, ex adulterio et fide data proveniente, ut illo non obstante Matrimonium cum tua putata coniuge contrahere, consummare ac debitum coniugale exigere et reddere valeas. In nomine Patris † etc.

Pariter eadem auctoritate prolem, si quam susceperis (non tamen ex adulterio conceptam) et quam suscep-

urus es, legitimam esse et fore decerno et declaro in nomine Patris † etc.

15. Forma dispensationis in radice.

Item: Ego potestate Apostolica mihi specialiter et expresse demandata, Matrimonium a te N. N. cum N. N. in consensu adhuc permanente nuliter contractum, in radice eius sano et consolido, prolemque susceptam et suscipiendam legitimam declaro in nomine Patris † etc.

Passio Domini etc.

16. Modus restituendi ius petendi debitum.

a) Si amissum fuit per affinitatem ex copula illicita.

Item: Et insuper auctoritate Apostolica . . . mihi specialiter delegata, dispenso tecum, ut non obstante affinitate, quam contraxisti cum tua uxore ex illicita copula a te habita cum eius sorore (vel matre), debitum coniugale a tua uxore etiam petere licite possis et valeas. In nomine Patris † etc.

b) Si amissum fuit per votum castitatis.

Item auctoritate Apostolica . . . mihi specialiter delegata, ut voto castitatis, quod emisisti, ad hunc effectum suspensio, debitum coniugale licite exigere possis, tecum dispenso. In nomine Patris † etc.

Doplňěk.

Duchovní příbuzenství.

(Cognatio spiritualis.)

Duchovní příbuzenství jest zrušující překážka čistě církevní, kterou náš stát neuznává. Překážka tato povstává při udělení sv. svátosti křtu i biřmování. Před koncilem Tridentským byla mnohem většího rozsahu nežli nyní. Dnes toliko povstává dle církevního zákonodárství mezi těmito osobami: Baptizans, baptizatus, baptizatique parentes; levans, levatus levatique parentes. — Confirmans, confirmatus, confirmatique parentes; levans, levatus, levatique parentes. Překážka tato může býti též

dvojnásobná, když táž osoba byla kmotrem při křtu i při biřmování. Překážka tato nepovstává tehdy, když kmotr při biřmování sám ještě biřmován nebyl, když kmotr při křtu toliko při doplnění obřadů byl přítomen, nebo když byl udělen křest s podmínkou, pakliže z vážných důvodů o platnosti křtu bylo pochybováno.

OBSAH:

Církevní a státní předpisy o manželství v Rakousku.

ČÁST I.

Manželství vůbec.

	Strana
§ 1. Manželství a jeho druhy	5
§ 2. Komu přináleží moc nad manželstvím	6

ČÁST II.

Uzavření manželství.

KAPITOLA I.

Průprava k manželství.

§ 3. Zásnuba, její následky a její zrušení	7
§ 4. Jednání duchovního správce ve příčině zasnuby	9

KAPITOLA II.

Předběžné jednání ve příčině manželství.

§ 5. Potřebné dokumenty k sňatku	10
1. Křestní listy	11
2. Vysvědčení o bydlení	11
3. Stav svobodný nebo vdovský	12
4. Zletilost	12
5. Průkaz vojenské služby	13
A) Které osoby potřebují povolení k sňatku	14
B) Které osoby vojenské nemají potřeby svolení k sňatku	16
C) Jurisdikce církevní nad osobami vojenskými	17
a) vůbec	17
b) v záležitostech manželských zvláště	18
6. Úřední dovození	19
§ 6. Snubní protokol	19
§ 7. Zkouška z náboženství	21
§ 8. Překážky manželské (Form. č. 10.)	21

	Strana
A) Překážky zrušující	21
1. Omyl (Error)	21
2. Podmínka (Conditio.)	22
3. Pohlavní neschopnost (Impotentia)	22
4. Duševní vady (Amentia.)	22
5. Nedospělost (Impubertas.)	23
6. Pokrevní příbuzenství (Consanguinitas.)	23
7. Příbuzenství občanské (Cognatio legalis.)	23
8. Švagrovství (Affinitas.)	24
9. Veřejná mravopoctnost (Publica honestas.)	25
10. Trvající sňatek manželský (Ligamen.)	25
11. Vyšší svěcení (Ordo sacer)	26
12. Slavný slib (Votum solemne.)	27
13. Rozdíl mezi křtěnými a nekřtěnými (Disparitas cultus.)	27
14. Únos (Raptus.)	27
15. Zločin (Crimen.)	27
16. Nedostatek formy tridentské (Clandestinitas)	28
B) Překážky zbraňující	30
1. Překážka z ohlášek	30
2. Zásnuba	30
3. Jednoduchý slib	30
4. Závada smíšeného manželství	31
5. Zapovězený čas	31
C) Zápověď církevní	31
D) Zápověď státní	32
§ 9. Dispense	32
A) Kdy možná je dispens	32
B) Kdo dispensuje	33
a) Úřady církevní	33
b) Úřady státní	34
C) Důvody dispense	36
a) Causae honestae	36
b) Causae infamantes	37
D) Forma žádosti o dispens	39
E) Propůjčení a vykonávání dispense	42
Dodatek: Nařízení kníž. arcib. konsistoře v Praze ze dne 2. října r. 1894 ohledně žádosti o dispens v překážkách manželských	45
§ 10. Prohlášky	48
A) Prohlášky dle zákona církevního	49
B) Prohlášky dle zákona státního	51
C) Dispense od prohlášek	53
D) Prohlašni list	54
E) Prohlašni list jako propouštějící	55

KAPITOLA III.
Uzavření manželství.

§ 11. Vlastní farář	56
§ 12. Delegace k oddávkám	57
§ 13. Svědci při oddávkách	59
§ 14. Místo a způsob uzavření sňatku	59
§ 15. Čas oddavek	60
§ 16. Uzavření manželství prostřednictvím plnomocníka	61
§ 17. Dodatek: Zpověď snoubenců	61
§ 18. Uschování snubních dokladů	62

KAPITOLA IV.
Zvláštní případy manželství.

§ 19. Sňatek na smrtelném loži	62
§ 20. Sňatky smíšené	64
§ 21. Sňatky cizozemců v Rakousku	67
A) Zásady všeobecné	67
B) Zásady zvláštní	68
Amerika	68
Anglie	69
Anhaltsko = Německo	69
Bádensko	69
Bavorsko	69
Belgie	70
Bosna a Hercegovina	70
Bulharsko	70
Dánsko	70
Francie	71
Italie	71
Německo	72
Nizozemsko	72
Norvéžsko, Portugalsko, Prusko a Rumunsko a Německo	72
Rusko	72
Řecko, Sasko, Švédsko = Německo	73
Švýcarsko	73
Slavonsko a Chorvatsko	73
Španělsko	74
Turecko = Bulharsko	74
Württembersko	74
Uhersko	74
I. Překážky	74
II. Ohlášky	76
Dispens od prohlášek	77
III. Certifikát snubní (Tanusitvány.)	78

	Stran
V nastalém nebezpečí smrti	78
Sňatky smíšené	79
Sňatek civilní v Uhrách uzavřený	79
§ 22. Sňatky příslušníků rakouských v cizozemsku	80

ČÁST VII.

O manželství uzavřeném.

§ 23. Právní moc manželství	80

O manželství neplatném.

§ 24. Konvalidace	82
§ 25. Zrušení manželství	84
§ 26. Povinnosti duchovního správce ve příčině neplatnosti manželství	86
§ 27. Rozvod manželů od stolu a lože	87
§ 28. Soudní jednání ve věcech manželských dle státních zákonů	90
§ 29. Povinnosti a práva okresního vikáře ve příčině příjmutí žaloby	91
§ 30. Kterak má okresní vikář vyslyšet strany a svědky?	92
§ 31. Dodatek. Církevní platnost smíšených sňatků	93
§ 32. Církevní platnost sňatků mezi akatolíky	94
§ 33. Církevní platnost sňatků mezi nekřtěnými	96
§ 34. Manželství civilní	96

Formuláře.

Form. č. 1. Protokol o zásnubě	99
Form. č. 2. Protokol o zásnubě	101
Form. č. 3. Doprovázení téhož	103
Form. č. 4. Žádost o dispens od lhůty vdovské	103
Form. č. 5. Otcovské svolení k sňatku	104
Form. č. 6. Žádost o povolení vrchnoporučenského soudu k sňatku	105
Form. č. 7. Žádost o prohlášení za zletilost	105
Form. č. 8. Protokol	106
Form. č. 9. a) Zkušební tabulka pro snoubence	113
Form. č. 9. b) Snubní protokol	114
Form. č. 10. Schemata rodokmenů	116
Žádosti o dispens v příčině manželství. A) Žádosti v překážkách tajných	123
B) Žádosti v překážkách veřejných	125
Žádost in forma nobilium	133
Form. č. 11. Žádost a tempore clauso	135
Form. č. 12. Forma prohlášek	135
Form. č. 13. Žádost o dispens od tří prohlášek. a) K ordinariatu	135

	Strana
Form. č. 14. b) K místodržitelství	136
Form. č. 15. c) Když uzavřen sňatek coram ministro acatholico	137
Form. č. 16. d) Když byl uzavřen sňatek civilní	138
Form. č. 17. e) Při sňatku na smrtelném loži	139
Form. č. 18. Prísaha snoubenců, kterou se potvrzuje, že proti sňatku není žádné překážky	140
Form. č. 19. Žádost o dispens od 2. a 3. ohlášky. a) K c. k. hejtmánství	141
Form. č. 20. b) K úřadu církevnímu	141
Form. č. 21. Jiný způsob form.	142
Form. č. 22. Prohlašň list	143
Form. č. 23. Prohlašň list jako propustný	144
Form. č. 24. Oznámení vykonání oddavek	144
Form. č. 25. = 23.	145
Borm. č. 26. Delegační listina	145
Form. č. 27. Delegace k oddaykám s passivní assistencí	145
Form. č. 28. Oznámení vykonaných oddavek z delegace	146
Form. č. 29. = 11.	146
Form. č. 30. Žádost o povolení odpoledních oddavek	146
Form. č. 31. Snubní protokol	147
Form. č. 32. Smlouva	149
Form. č. 33. a 34. Revers.	150
Form. č. 35. Žádost o povolení sňatku smíšeného	150
Form. č. 36. Žádost o povolení passivní assistence	151
Form. č. 37. a) Certificato di miserabilità	152
Form. č. 37. b) Vysvědčení chudoby (Armutheugnis) do Uher	152
Form. č. 38. a) Žádost o vykonání prohlášek v Uhrách	152
Plná moc (Vollmacht) pro Uhry	153
Erklärung pro Uhry	154
Form. č. 39. Informationsbogen do Uher	155
Form. č. 40. Žádost o prominutí ohlášek v Uhrách	156
Form. č. 41. Žádost snoubenců o snubní certifikat z Uher	156
Form. č. 42. = 37. b)	157
Form. č. 43. (Vollmacht) Plná moc při smíšeném sňatku pro Uhry	157
Form. č. 44. a) Žádost o konvalidaci manželství	158
Form. č. 44. b) Konvalidace manželství, když překážku známe ze zpovědi	159
Form. č. 44. c) Žádost o sanatio matrimonii in radice	159
Form. č. 44. d) Žádost o „Perinde valere“.	160
Form. č. 45. a 46. Žaloba o rozvod	161
Form. č. 47. Dobrozdání ke konsistoři	163
Form. č. 48. Protokol žalobní o rozvod	163
Form. č. 49. Žaloba v příčině rozvedení od stolu a lože na čas celého života	166
Form. č. 50. analogicky dle Form. č. 48.	167

	Strana
Form. č. 51. Žaloba o rozvod provedená	167
Form. č. 52. Odpověď farního úřadu, proč nechce prohlásiti a oddati snoubence	172
Form. č. 53. Udělení dispense od vikáře (děkana) od dvou pro- hlášek	172
Form. č. 54. Dispens od tří prohlášek před sňatkem na smrtel- ném loži	173
Form. č. 55. Žádost o restitutio juris petendi debitum conjugale ob affinitatem supervenientem per copulam cum sorore uxoris	173
Form. č. 56. Dispens od předložení křestního listu při prohláškách a sňatku	174
Form. č. 57. Udání konkubinátu	175

Matrika oddaných.

Zápis oddavek do matriky oddaných	176
Kniha oddaných	181
I. Dodatek. Sňatky Sedmihradské	183
II. Dodatek. Formae commutationis et dispensationis votorum et impedimentorum Matrimonii	183
Doplňek	188